

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ – КАТИН

**МАКЕДОНСКИТЕ ПРАВОСЛАВНИ
ЦРКОВНИ ОПШТИНИ**
во Австралија,
Канада и САД

НОВА МАКЕДОНИЈА

БИБЛИОТЕКА СВЕДОШТВА

НИПРО НОВА МАКЕДОНИЈА

Директор

Панде Колемишевски

Издавач: Редакција Нова Македонија

Главен и одговорен уредник

Георги Ајановски

Извршен уредник на библиотеката Сведоштва

Верољуб Андоновски

Лектор

Ѓорѓи Мангар

Техничко уредување и корица

Зоран Лазаревски

Печатено во НИПРО Нова Македонија

Р. Е. Печатница

Скопје, 1991

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ - КАТИН

**МАКЕДОНСКИТЕ ПРАВОСЛАВНИ
ЦРКОВНИ ОПШТИНИ**

ВО АВСТРАЛИЈА, КАНАДА, САД

НОВА МАКЕДОНИЈА
1991

CIP – Каталогизација во публикација
Народна и универзитетска библиотека
„Климент Охридски“, Скопје

281.963(94)

281.963(71)

281.963(73)

● **Славе НИКОЛОВСКИ** – Катин
Македонските православни црковни
општини во Австралија, Канада, САД / Славе
Николовски – Катин. – Скопје : Нова
Македонија, 1991. – 192 стр. : илустр. ;
24 см. – (Библиотека Сведоштва)

Summary: The Macedonian Orthodox Churches
in Australia Canada, and USA. –
Библиографија: стр. 182-184.

СЕСЛОВЕНСКИОТ ПРОСВЕТИТЕЛ
СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ

Негово Блаженство Архиепископ
Охридски и Македонски г. г. Доситеј (1906-1981)

Негово Блаженство Архиепископ
Охридски и Македонски г.г. Ангеларој
(1911-1986)

Негово Блаженство Архиепископ
Охридски и Македонски г.г. Гаврил
(1912 -)

ПРЕДГОВОР

Во нашето духовно и културно живеење последните години се поевидентен е недостигот од еден, макар и глобален, преглед; од појавата на македонските православни црковни општини до современиот црковен живот на македонските доселеници во прекуокеанските земји, САД, Канада и Австралија. Активното духовно и културно - просветно живеење на Македонците во дијаспората разгледува, навистина, во определен обем и време, низа суштински прашања што се однесуваат на вистината за Македонската православна црква и за македонскиот народ во минатото и за сегашните состојби во македонските православни црковни општини надвор од Републиката.

Во овој скромн историски преглед е направен обид за периодизација на македонските православни цркви и манастири во прекуокеанските земји, кој, се разбира, може да претрпи дополнувања. Натамошното истражување на црковниот и националниот живот на македонските иселеници може да доведе до промени и во поглед на обемот на материјалот во соодносот меѓу одделните периоди. Исто така, и материјалот што се однесува на периодот на живеењето и активноста на иселениците по Втората светска војна, ќе ја опфати дејноста на поголем број свештеници, активисти од иселеништвото, историчари, новинари, верници и други, чија активност тука не е доволно проследена.

Со овој труд се настојува да се осветли историскиот и развоен пат на македонските православни црковни општини и на македонските доселеници во прекуокеанските земји, поточно да се посочи она место во македонската црковно-национална историја за кое се избориле самите македонски иселеници. Трудот опфаќа подолг временски период што претставува макотрпна, но и одговорна самоиницијативност да се создаде таква публикација која би го одбележила најважниот период на македонските православни црковни општини и активностите на македонските иселеници во нивните средини.

При подготвувањето на материјалот, а текстовите за црковните општини, со изведени скратувања беа објавувани во весникот Нова Македонија од Скопје, се користени публикации, списанија, научни трудови, писма, разговори, извештаи и друг вид материјал, кои што се однесуваат на животот и активностите на македонските православни црковни општини и на македонските доселеници во прекуокеанските земји. Оваа публикација не претендира на исцрпност, туку, напротив, таа само ги поткрепува наводите и констатациите изречени при третирањето на одделни прашања за значењето и улогата на Македонската Светиклиментова православна црква.

Авторот на оваа публикација, ја изразува својата благодарност на рецензентите митрополит Г.Г. Михаил, Фиданка Танаскова на митрополитите Г. Кирил и Г. Тимотеј, свештените лица Александар Цандовски, Јовица Симоновски, Томислав Петковски, Горѓи Кацарски, Методи Лазаревски, Ристо Ристовски и Васил Сламков, на македонските иселеници Кире Циревски, Џим Томев, Мајкл Радин, Зоран Косевски и Андреа Бранов од Австралија, Бошко Рајчовски - Пелистерски и Марјан Кочовски од САД, Мери и Питер Кондоф, Јосиф Нечевски, Методија Таневски и Јосиф Шуковски од Канада, на Божо Стефановски, Борче Наумовски, Нада Николовска, Мартин Трневски, Стево Тинтоски, Снежана Златевска, Цветан Николовски, Билјана Пухариќ, Драгица Димитрова и многу други колеги, пријатели и голем број иселеници кои помогнаа во наоѓањето материјали, списанија, весници, фотографии и друга литература или дадро сугестии за подобрување на формата и содржината на текстовите.

Авторот со голем респект и благодарност очекува забелешки, дополнувања и сугестии кои би го помогнале натамошното усовршување, збогатување и проширување на сознанијата за активностите, за животот и за историјата на македонското иселеништво, од сите делови на Македонија и на македонските православни црковни општини во Австралија, Канада и САД.

С.Николовски - Катин

В О В Е Д

КРАТКА ИСТОРИЈА НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

Денешната Македонска православна црква, која што се темели врз првата црква основана од Свети Климент Охридски, има долга и бурна историја. Таа канонски е оформена во 9. век, а потоа озаконета како Охридска архиепископија во 10. век. Охридската архиепископија, пак, спаѓа меѓу најстарите словенски цркви. Таа дури постоеше и пред поделбата на христијанството на Источна-православна и Западна-римокатоличка црква во 1054 година. Охридската архиепископија е плод на историското дело на Свети Климент Охридски, големиот сесловенски просветител, учител, филозоф, теолог, преведувач проповедник и книжевник, чудотворец, и, како што вели Теофилакт, „најобразсваниот“ и „красноречивиот“ ученик на светите браќа Кирил и Методиј.

По пропаѓањето на Првото бугарско царство и ослободувањето од Византија, во Македонија Црквата основана од Св. Климент Охридски постепено се зајакнала и станала Архиепископија со седиште во Преспа. За ова сведочат големите урнатини на малиот остров на езерото Мала Преспа, во егејскиот дел на Македонија, во чија црква во апсидата, стојат епископски столови со архиепископски стол во средината. Пред тоа, македонските Словени имале три архиепископии во Македонија и тоа: во Преспа, во Воден и во Меглен. Кога Самоил ја формирал својата држава, чие седиште била убавата Преспа, во Охрид имало архиепископија. За ова сведочат бројните податоци кои ја потврдуваат оваа рана Охридска архиепископија со своите архиепископи

од тоа време, Гаврил во Преспа и Воден, Филип во Охрид и други.

Самоил се крунисал за цар веднаш по пренесувањето на својата престолнина од Преспа во Охрид. Но, бидејќи прогласувањето за цар било сврзано со прогласување на Архиепископијата на степен патријаршија, во почетокот на 11. век Самоил ја подигнал црквата на степен на патријаршија, а охридскиот архиепископ Филип го прогласил за патријарх.

Меѓутоа, по трагичната битка на Беласица и по победата над цар Самоил, императорот Василиј 2 ја деградирал Самоиловата охридска патријаршија пак на степен на архиепископија. Притоа, Василиј 2 ги потврдил дијазезата и повластиците на Охридската архиепископија, задржувајќи го домородното свештенство. Со тоа Архиепископијата го запазила белегот на македонско-словенска црква, а веднаш потоа бил избран за архиепископ Јован, роден од дебарскиот крај и игумен на тамошниот манастир „Св. Богородица“.

Налседникот на Византиецот Василиј 2 почнал да и ги ограничува правата на Охридската архиепископија, а особено нејзината положба се влошила по смртта на архиепископот Јован. Таквата положба довела до тоа, византискиот цар да и го одземе правото на Архиепископијата да избира архиепископ и веднаш потоа и го наметнал цариградскиот клирик Леон, роден Грк. И по него, за време на византиското владеење, сите охридски архиепископи, кои биле назначени од императорите, биле Грци. Но, сепак, охридските архиепископи продолжувале да ја зачувуваат автокефалноста на Архиепископијата, а со тоа го чувале и култот на Св. Климент и Св. Наум Охридски.

Автокефалноста на Охридската архиепископија не била засегијата ниту во текот на владеењето на српската династија Немањиќи, ниту од нејзиниот владетел Стефан Душан. Дури, овој српски цар, кои Охридската архиепископија се однесувал со посебна почит. Така, на неговото прогласување за цар во 1346 година, на соборот во Скопје, учествувал и охридскиот архиепископ Николај. Потоа, по распаѓањето на Душановото царство, Охридската архиепископија, заедно со македонските епархии потпаднала во државата на Волкашин, а по него, на неговиот син Марко. Притоа, постоела тесна поврзаност на охридските архиепископи и прилепските кралеви, бидејќи Охридската архиепи-

скопија била создадена поради стремежот на македонските Словени за духовна самостојност.

Македонија и другите делови на Балканот потпаднаа под турска власт при крајот на 14. век, а од 1408 година освоени се и Охрид - црковно-културниот и просветниот центар на Балканот. Во почетокот, Турците не посегнале врз автокефалноста на Охридската архиепископија. Меѓутоа, со опаѓањето на моќта на турската империја, турските власти почнале да наметнуваат огромни даноци и други давачки врз Охридската архиепископија и нејзините потчинети епархии. Затоа, често охридските архиепископи и епархиските архиепископи биле принудени светите предмети да ги продаваат за да ги платат долговите, а со тоа да ја запазат автокефалноста на Архиепископијата.

Ваквиот начин на плаќање даноци многу негативно се одразил врз работата и егзистенцијата на Охридската архиепископија. Така, во 18. век нејзините долгови достигнале баснословни суми, кои не можеле да се платат. Од година во година, долговите и даноците се зголемувале, Архиепископијата ослабувала финансиски и не можела да се одолжи, а властите редовно барале даноците да бидат платени навреме. Во таква хаотична финансиска состојба, Архиепископијата не можела да ги исполни задолженијата кон Високата Porta и кон засмодавателите, и како резултат на тоа, последниот архиепископ Арсениј, родум Македонец, бил повикан во Цариград и принуден да даде оставка поради неплатените долгови. Тогашниот цариградски патријарх Самоил 3 Ханџери ветил дека долговите на Охридската архиепископија ќе ги плати Цариградската патријаршија, а со тоа султанот Мустафа Хан 2. син на султанот Ахмет 3, со султанско кредо од 18 март 1767 година, ја укинал Охридската архиепископија и нејзините епархии ги приклучил кон Цариградската патријаршија.

Во 1920 и 1922 година, со поделбата на Македонија меѓу балканските земји и создавањето на Кралска Југославија, македонските епархии биле продадени на Српската православна црква.

Периодот по незаконското укинување на Охридската архиепископија во 1767 година, па се до 1967 година, кога Македонската православна црква беше прогласена за автокефална, е препогат со историски, сигурни факти, со кои се

потврдуваат непрекинатите барања за обновување на автокефалноста на Охридската архиепископија. Ова особено доаѓа до израз во 40-те години на 19. век и почетокот на 20. век, во преродбенското движење и ослободителните борби на македонскиот народ. Во сите македонски градови, македонскиот народ на чело со своите црковно-училишни одбори го поставувал најнапред барањето за домороден епископски клир и просвета на мајчин македонски јазик, а потоа постави конкретно барање за обнова на автокефалната Охридска архиепископија.

Стремежите и желбите на македонскиот народ и на свештенството беа поизразени во текот на Втората светска војна. Како резултат на тоа на 21 октомври 1943 година во с. Издеглавје, Охридско, се одржа Првиот свештенски собир. На тој собир беше решено да се прекине со секоја туѓа црковна јурисдикција. Притоа беше повикано македонското свештенство целосно да се вклучи во Народноослободителната борба на народите на Југославија и да се бори за национална, социјална и духовна слобода.

Веднаш по ослободувањето и прогласувањето на македонската држава - НР Македонија, во рамките на братската заедница на народите на НФР Југославија, македонскиот православен народ со своето народно свештенство, врз основа на историските и канонските права да има своја Македонска православна црква, формира Иницијативен одбор за организирање на Македонската православна црква, како и на црковните тела на територијата на Македонија.

Така, на 4 март 1945 година, во Скопје се одржа Првиот македонско-црковно-народен собор, на кој е донесена Резолуцијата за обновување на Охридската архиепископија, а се постави и барањето за автокефална црква на православниот македонски народ, кој со прогласувањето на македонската држава и со добивањето на националните, политичките и социјалните слободи, бараше и полна духовна и црковна самостојност.

На вториот црковно-народен собор што се одржа од 4 до 6 октомври 1958 година, беше решено да се обнови старата Охридска архиепископија, и таа да носи име Македонска православна црква, која треба да има врховни црковни тела. Тоа, всушност, беше почеток на крајот на борбата

на македонското свештенство за своја афирмација и посебно утре.

Во Охрид, центарот на сесловенската култура, од 17 до 19 јули 1967 година се одржа Третиот црковно-народен собор. Тој беше свикан да ја доврши поставената историска задача од македонскиот православен народ, а тоа беше да ја оцени основаноста и да му даде согласност на Светниот архиерејски синод на Македонската православна црква да прогласи автокефалност за својата Македонска православна црква. Преку овој акт на Светниот архиерејски синод, таа се најде меѓу другите православни помесни цркви, на чие чело беше поставен поглаварот на Македонската православна црква, архиепископот Охридски и Македонски, Негово Блаженство, г.г. Доситеј.

Всушност, овојпат дојде до она што требаше да се случи уште во првите години по ослободувањето. Македонската православна црква ги поседува сите канонски права потребни за автокефална црква. Тоа право произлегува и од вековниот самостоен духовен живот на македонскиот народ во лицето на Охридската архиепископија, незаконито укината од една иноверна власт. Тоа право произлегува и од другиот атрибут, постоење на македонскиот народ и постоење на македонската држава во лицето на Република Македонија. Автокефалната црква на Македонија има полно право да го носи својот национален белег и да се именува како автокефална македонска православна црква.

**Повардарски митрополит
Михаил**

**I МАКЕДОНЦИТЕ ВО
ПРЕКУОКЕАНСКИТЕ ЗЕМЈИ**

Македонците имаат своја долга историја, којашто датира многу пред Илинденското востание во 1903 година и пред легендарниот Карпош, кој во 1689 година трагично загина на Камениот мост во Скопје. Историјата на коравниот македонски народ почнува многу одамна и таа е многу бурна и тешка. Суровата експлоатација и асимилација во текот на долгото ропство под Отоманската империја и турското ропство, поделбата на Македонија меѓу трите балкански држави Србија, Бугарија и Грција и неподносливиот терор со цел за претопување и однородување, го ставиле Македонецот пред разни искушенија, страдања и борби за да го зачува својот идентитет и, во границите на можното, да ја издвојува националната и социјалната слобода.

Развојниот пат на македонското иселеништво во основа се поклопува со развојот на настаните на Балканот, и уште повеќе, во зависност од тоа како се движеле настаните околу Македонија. Како резултат на тоа, преселничките печалбарски движења на Македонците и нивниот интезитет биле условени, пред се, од тешките економски услови за живеење и работа, а во многу помалку случаи и од причини што имаат национално - политички карактер. Особено, ограбувањата што ги вршеле разбојничките банди во западниот дел на Македонија, даночните притисоци, постојаните територијални претензии на соседните земји кон Македонија и стремежите на туѓите интереси за доминација или влијание врз македонскиот народ, го принудиле Македонецот постојано да се бори за да опстои на балканската ветрометина. Тешките и лони, често и невозможни услови за живеење и постојаната борба за опстанок присиле голем број Македонци да се определат, покрај другото, и за печалбарството.

Печалбарството при крајот на минатиот и во почетокот на овој век станало масовна појава и е еден од најсилните

докази за неподносливата состојба, особено во македонските села. Селаните масовно ја напуштале Македонија и оделе во Солун, Цариград, Смирна, Скадар и надвор од границите на Турција во соседните земји, Србија, Грција, Бугарија и во Романија, а понекогаш и во Австро-унгарија, во Франција и во Египет. Така, по неколку илјади од Леринско, Преспа и Костурско, секоја година оделе во Цариград и Смирна; од Струшко и од Битолско најчесто заминувале за Скадар; од прилепските села и од градот оделе во Србија и во Бугарија; од Охрид и околината оделе во Србија, во Бугарија и во Романија, а голем број печалбари имало од Велешко, од Кичевско, од Демирхисарско и од Тетовско. По некое неписано правило, печалбарите и по многу години на печалба, пак се враќале дома.

Тешко е да се прецизира времето кога Македонците почнале да одат на печалба во прекуокеанските земји, САД, Канада, Австралија и во Аргентина. Меѓутоа, се знае дека првите печалбари од Македонија на северноамериканскиот континент пристигнале во 1885 година, а првата поголема група претежно од селото Буф, Леринско, во 1898 година. Во Австралија првите Македонци - печалбари пристигнале по Првата светска војна, а првите поголеми групи во 1924 година.

Печалбарството, односно, преселувањето од Македонија во прекуокеанските земји е карактеристично за традиционално иселеничките краишта: Леринско, Битолско, Преспанско, Костурско, Охридско, Воденско, Прилепско, Струшко, Солунско, Тетовско и други делови на Македонија. Преселничките бранови од овие краишта се засилија по Илинденското востание во 1903 година, а особено се изразени по балканските војни и по Првата светска војна, кои, наместо слобода од петвековното ропство, на Македонците им донесоа тројна поделба, угнетување, асимилација, денационализација и физичко уништување, што ги спроведуваа од порано ослободените соседи, Бугарија, Кралска Југославија и Грција. Она што се случување во минатото во периодот од неколку векови, по Првата светска војна, за релативно кусо време, во одделни делови на Македонија настанаа крупни миграциони движења и етнички измени кои имаат катастрофални последици за македонското население.

Бранот на иселувањето од сите делови на Македонија беше исто така интензивен меѓу двете светски војни, а особено по светската криза. Меѓутоа, по Втората светска војна, а особено по поразот на Демократската армија на Грција во Граѓанската војна во Грција, на чија страна масовно учествуваше и македонското население од егејскиот дел на Македонија, со надеж дека кочено ќе ги добие своите национални и социјални права, иселувањето се засилува. Поради репресалиите и другите смислени притисоци на грчките власти врз македонското население, во овој период огромен број Македонци и други националности беа принудени на преселување и напуштање на своите родни места. Ваквите појави беа особено изразени во леринско-костурскиот крај, каде што постоеле по десетници агенции кои се „грижеле“ за откорнување на македонското население од нивната родна Македонија.

Исто така, карактеристичен е периодот по 1960 година, кога со отворањето на СФР Југославија кон светот и со вклучувањето на меѓународната поделба на трудот, паралелно со создавањето на аграрно население во градовите и со либерализација на политиката за одене на работа во други земји, доаѓа до иселување на поголем број работници и интелектуалци од СР Македонија во прекуокеанските и западноевропските земји. Преселнички движења од Македонија кон САД, Канада, Австралија и западноевропските земји се присутни и денес, меѓутоа, нивниот интензитет е различен, зависно од економско - политичкиот момент во Македонија и во светот.

Треба да се нагласи дека во случајот со иселувањето од СР Македонија, сега, како и во почетокот на одене на печалба во прекуокеанските земји, значителен број од иселениците се враќаат во родната земја, градат нови куќи, купуваат недвижен имот и ги школуват своите деца на нивните и високите школи во СР Македонија. Прекуокеанските и европските земји за многумина се можност за привремено вработување и престој од неколку години. Тоа помалку, или воопшто не е случај со иселениците од Егејска Македонија, зашто нивното иселување претежно има траен карактер. Меѓутоа, има одреден број иселеници и жители од Егејска Македонија кои ги испраќаат своите деца на школување на Универзитетот „Кирил и Методиј“ во СР Македонија.

Бројот на македонските иселеници е зголемуван од година во година, пред се, поради миграционите и популационите движења. Меѓутоа, не постојат целосни и попрецизни статистики иако според одредени податоци се проценува дека во САД, во Канада и во Австралија живеат околу 450 илјади македонски доселеници од трите делови на Македонија, како и од делот во Албанија, од кои околу 150.000 во САД, 120.000 во Канада и над 150.000 во Австралија, а околу 150.000 се распрекаани по западноевропските и во некои други земји низ светот.

Бројот на Македонците во прекуокеанските земји тешко се одредува, бидејќи Македонците при доаѓањето во новиот свет патуваа или доаѓаа со турски, со грчки, со бугарски, со српски и со други патни исправи. Во зависност од тоа, нивните имиња се приспособуваа на земјите од каде доаѓаа. Единствено Македонците од СР Македонија заминуваат со македонски патни исправи и се регистрираат официјално како Македонци во прекуокеанските земји. За Македонците од другите делови на Македонија, за жал, процедурата за докажување на сопствениот идентитет е потешка и непријатна, не ретко се криат и основните морални норми пропишани со Декларацијата на Обединетите нации за основните човечки праќа.

Разликите што иселениците од македонско потекло во прекуокеанските земји ги поседуваат во социјалната структура се резултат на различните нивоа на образовно - воспитаната и материјалната состојба. Како резултат на тоа, се јавуваат некои карактеристични заеднички обележја во нивниот социјален живот и начин на интегрирање во англосаксонскиот свет.

Така, голем број од македонските иселеници само привидно ја прифаќаат интеграцијата во општествата на САД, во Канада и во Австралија, а му остануваат верни на традиционалниот македонски начин на живеење. Тие и понатаму остануваат тесно врзани со семејството, кое суштински го формираат и одржуваат во традиционален дух, слично како во нивниот стар крај. Притоа, обезбедувањето и заедничкото на семејството во поголем број семејства претставува еден од приоритетните животни цели на македонскиот иселеник во новата средина. Затоа и најголемиот дел од нивниот општествен живот се одвива во рамките на македонската, етничка заедница, кон која нашиот човек е

тесно поврзан и прави се за нејзин развој и за афирмација на македонската вистина. Има и одреден број иселеници од македонско потекло, кои даваат извесен отпор на настојувањата на новата средина и потешко се приклучуваат во новиот начин на живеење, притоа плашејќи се дека ќе го загубат својот личен и национален идентитет.

Македонците во прекуокеанските земји се тесно врзани со традициите на минатото. Затоа, тие често се населуваат и се групираат во порано формираните македонски етнички населби. Така, најголеми македонски иселенички колонии се формираны во Торонто, околу 100.000, во Мелбурн околу 50.000, во Детроит околу 40.000, во Сиднеј 40.000, во Њујорк со околината 20.000, во Вулунгонг 20.000, во Перт 15.000, во Гери 7.000, во Аделајд 7.000 и во други високоразвиени индустриски центри во САД, во Канада и во Австралија.

Таму, во тие светски метрополи, македонските доселеници постигнуваат забележителни резултати во областа на културата, образованието и социјалниот живот воопшто. Нивните постигнувања на економски, образовен и културен план се повеќе придонесуваат да не бидат третирали како граѓани од втор ред, туку како интегрален и важен дел во новата средина, да стануваат познати и признати од домашниот фактор и од другите етнички групи. Голем е бројот на деловни луѓе од македонско потекло низ светот кои постигнуваат забележителни резултати. Ваквиот напредок, пред се, придонесува за нивна општествена афирмација и поповолен третман во средините каде што живеат, однесувајќи се кои нив како кои посебна етничка заедница рамноправна со другите етнички групации во многунационалните општества на англосаксонскиот свет во САД, во Канада и во Австралија.

Од политички и од други причини, на Македонците од егејскиот дел на Македонија не им беше дозволено да се школуват на својот мајчин јазик, а многу мал беше бројот на оние што завршија грчки училишта. Затоа поголемиот број Македонци од егејскиот дел на Македонија, а кои во прекуокеанските земји се најбројни и ги има околу 60 насто, дошле во новата средина со многу ниско или со никакво образовно ниво. Меѓутоа, кај нив се разгоре желбата не само да обезбедат основна егзистенција и да создадат одредени материјални резерви за семејството, туку тие посветуваат и

големо внимание на образованието и личниот прогрес во демократските земји, САД, Канада и Австралија, кадешто ги уживаат сите национални и социјални слободи. За разлика од тоа во својата родна земја се обесправени, врз нив се врши асимилација, денационализација и систематско преселување.

Како резултат на тоа, голем број од иселениците го учат англискиот јазик со цел подобро да се вклучат во животот на новата средина, а своите деца ги испраќаат на школување во англиски училишта, колеџи и универзитети. Ова е изразено кај последните неколку генерации, особено кај иселениците од поново време кај кои се јавува повисоко воспитно - образовно и културно - научно ниво што услови нова структура и развој кај иселениците во прекуокеанските земји.

Кај Македонците од СР Македонија образовната и квалификационата структура е малку поинаква. Имено, до Втората светска војна, судбината на македонското иселеништво во основа е иста за сите. Меѓутоа, со создавањето на СР Македонија и со добивањето на националните и социјалните слободи што ги оствари македонскиот народ во рамките на федерална Југославија, што претставува настан од фундаментално значење и за македонското иселеништво, положбата од корен се измени. Меѓу иселениците има се повеќе образовани луѓе, кои завршиле виши и високи школи на својот мајчин македонски јазик.

Особено во повоедниот период, кај целото македонско иселеништво се јавуваат промени во социјалната и квалификационата структура. Така, паралелно со остварените материјални услови, се јавува и видлива трансформација на животните навики кај Македонците во новата средина. При тоа, голем број иселеници се пробија во повисокото општество во кое живеат, пред се, со своите интелектуални, образовни и научни способности. Денес има голем број Македонци, кои се професори, лекари, инженери, музичари, писатели, уметници и други професии во сите македонски средини во прекуморските земји.

Организираното собирање на македонските иселеници во САД, а и воопшто во иселеништвото, се појави во Чикаго, во Илиноис во 1901 година со конституирањето на таканаречената Македонско-одринска организација. Оваа организација беше формирана од членови на ВМРО (Внатрешна

македонска ослободителна револуционерна организација), односно од лица кои му припаѓаа на прогресивниот дел на македонскиот народ. Членовите на оваа организација во основа беа против режимот и султанот и тешкиот живот во Македонија. Политичката платформа на организацијата се совпаѓае со платформата на ВМРО што ја реализираше во татковината. Една од главните задачи на членовите на Македонско-одринската организација беше да се собираат парични средства за потребите на револуционеријата борба во татковината, а во исто време тие ја ширеа и вистината за тешката состојба на Македонија. Тоа особено го правеше низ весникот Борба, кој почна да излегува двапати месечно од јануари 1902 година. На страниците на ова гласило, што всушност претставува прв весник на македонските иселеници во САД, а и воопшто кај иселеништвото, постојано се агитираше кај иселениците од Македонија организирано да се поврзуваат и да ја помагаат национално - ослободителната борба на македонскиот народ што се водеше во татковината.

Првите форми на собирање меѓу македонските иселеници датираат од времето на масовното доаѓање во новите средини, особено по Илинденското востание и по Првата светска војна, кога со себе ја носат својата култура, традиции, и обичаи. Како резултат на тоа, во сите поголеми центри во САД, во Канада, а подоцна и во Австралија, меѓу оние иселеници кои се ориентираа на подолг престој, или постојано населување, уште на почетокот се формираа заемнопомошни и добротворни селски друштва. Тие имаа за цел да ги зачуваат обичаите, верските традиции, сврзани со родниот крај, да обезбедат материјална помош на социјално загрозените Македонци, како и да соберат средства за изградба на цркви, училишта и други неопходно потребни објекти во Македонија. Тие селски самопомошни друштва беа составени од иселеници од едно село или од еден крај и имаа локален карактер.

Но, тие се и први форми на собирање на македонските доселеници, занто претставуваат една форма на групирање на доселеници и играат значајна улога во нивниот патамошен живот во новите средини. Прво вакво добротворно друштво на американскиот континент е Онгимското спомагателно друштво Св. Никола на доселениците од селото Онгима, Леринско, кое беше формирано на 26 октомври 1907 година.

во Торонто, Канада, а го носи името на селската црква Св. Никола. Прв претседател на ова друштво беше Божиќ Темов, кој пристигна во Канада меѓу првите доселеници. Ова друштво и денес под името Помагателно друштво Онгтима игра важна улога во секојдневниот живот на поранешните жители од овој крај, а и пошироко, бидејќи во него членуваат и други доселеници од егејскиот дел на Македонија. Тоа не само што е добротворно друштво, туку е и алка на заедничкото, пријателството и братството, како и собиралиште на оние што се далеку од родниот крај и ја носат Македонија во своите срца.

Исто така, во немирните години пред балканските војни, во Торонто, во 1911 година беше формирано добротворното спомогателно друштво Надежда, во кое се собираа доселениците од селото Баница, Леринско. Ова друштво денес постои под името Баничко друштво и е јадро на собирање и негување на традициите и на незаборавот кон своето родно село Баница и мајката Македонија. Се смета дека денес баничани има повеќе во Торонто отколку во Баница. Трагичната судбина на коравниот македонски човек од Баница во туѓин свет се потврдува и со заедничката гробница во Торонто што датира исто така од 1911 година. Заедничкото и значителната деловност на доселениците од Баница се изразени во формирањето на Баничката банка во 1912 година, што е прва и единствена банка на Македонците во прекуморските земји.

Според начинот на организирањето на овие две друштва во периодот меѓу двете светски војни беа формирани и следните спомогателни друштва: Буфското друштво во Детроит во 1924 година, Желевското и Трсјанското во Торонто, Тетовското, Битолското и Преспанското во Детроит, Д'мбенското во Гери и уште многу други. Денес такви спомогателни друштва има речиси од сите села од Македонија, а само во Торонто активно работат околу триесетина селски друштва.

При доаѓањето во новите средини, македонските доселеници биле прифаќани од членовите на овие добротворни селски друштва, кои се грижеле, пред се, за наоѓање работа и сместување во нивните заеднички живеалишта. Селските спомогателни друштва имале свои гранки и во други места, кадешто живееле нивните сонародници. Селските друштва

имале главно хуманитарна улога, меѓутоа, во исто време тие биле претворени во еден вид патриотски институции кои служеле како основа за подоцнежните форми за организирање врз национална, културна и црковно-просветна основа.

До Втората светска војна, а поради нерешениот статус на Македонската православна црква во Македонија, иселениците во прекуокеанските земји, се до обновувањето на Охридската архиепископија во 1958 година, во организирањето на црковните општини ја следат и ја пренесуваат положбата од Македонија. Така, голем број цркви изградени од периодот меѓу двете светски војни, со заштеди и дарувања на Македонците на североамериканскиот и австралискиот континент се наоѓаат под јуридикција на грчката, на бугарската и на српската партијаршија. Македонските цркви што потпаѓаа под бугарската црква, најнапред фигурираа како македонско-бугарски источно-православни цркви, потоа како бугарско-македонски, а во последно време некои од нив се именуваат како источно-православни цркви.

Македонците иселеници во прекуокеанските земји почнаа да се организираат во пошироки облици дури по Првата светска војна, а во периодот меѓу двете светски војни се чувствуваа забележителна раздвиженост и активност на национален план. Така, на 30 септември 1922 година во Форт Вејн, Индијана, се свика конститутивен конгрес на македонските иселеници во САД и во Канада, на кој беше основана новата организација под името Сојуз на македонските политички организации во САД и во Канада, што потоа стана многу попозната под кратенката МПО.

Во почетокот македонските иселеници веруваа дека МПО е независна организација и им служи на интересите на народноослободителното револуционерно движење на македонскиот народ. Меѓутоа, наскоро стана јасно и чесните Македонци увидоа дека МПО најмалку им служи на интересите на македонското движење, бидејќи беше фашизирана организација, која што ја спроведува бугарската асимилаторска и денационализаторска политика во Македонија и во светот.

Оваа антимакедонска организација, на чие чело стојеа и стојат Македонци - јаничари, приврзеници на Ванчо Михајлов, својата идеологија ја лансираат во весникот Македонска

трибуна, кој е орган на МПО и излегува континуирано, почнувајќи од 1927 година. Весникот е финансиран од Македонци, противници на социјалистичкиот развој и на комунистичката мисла, а слепо им веруваат на туѓите пропаганди. МПО целосно ја негира националната самобитност на македонскиот народ и ја застапува тезата за бугарското потекло на Македонците и за бугарскиот карактер на Македонија.

Бројот на македонските доселеници во прекуокеанските земји постојано се зголемување, а со тоа и активностите во средините каде што живеат. Така, во периодот меѓу двете светски војни почнаа да се формираат и првите македонски независни прогресивни групи во САД и во Канада, а подоцна и во Австралија. Прогресивните групи во прв ред се залагаа за афирмација на македонската револуционерна и идејна борба, која беше нераскинлив дел од борбата на другите напредни сили на Балканот. Прогресивните групи беа дел од Македонскиот народен сојуз, чие координирање на акциите му беше доверено на Иницијативниот комитет. Комитетот беше особено активен по формирањето на МПО и нивната антимакедонска кампања. Затоа, Комитетот ја свика првата конференција во Толидо, Охајо, на 22 и 23 март 1930 година, на која беа присутни претставници од сите македонски прогресивни групи од Канада и од САД.

На конференцијата беше усвоен протокол и неколку резолуции, во кои беа изразени идејните определби на овие прогресивни и независни групи. Во една од усвоените резолуции, меѓу другото, се вели:

Имајќи целосна доверба во исправноста на избраниот пат, ние апелираме до целокупната македонска емиграција да не поддржи и масовно да влезе во новото македонско прогресивно движење што е засновано врз определбата на манифестот од 6 мај 1924 година. Тој манифест целосно го одбележува вистинскиот пат на национално-ослободителната борба на сите балкански народи за оформување на балканската федерација во која Македонија ќе биде рамноправна единица.

Со оваа Резолуција беше зацртан патот по кој требаше да се движат македонските независни прогресивни групи во САД и во Канада. Со овој документ, групите се обврзуваат да ја координираат својата дејност меѓу себе и да создаваат услови за поуспешно ширење на своите идеи, како и да водат

борба против МПО, која во основа е фанистичка организација и е оружје на великобугарската државна политика.

Првиот конгрес на овие групи се одржа од 24 до 26 април 1931 година во Гери, Индијана, каде македонските независни прогресивни групи се обединија во Македонски народен сојуз (МНС), име кое оттогаш почнаа да го носат сите групи. На овој конгрес беше прифатен и Статутот на организацијата.

Прогресивните иселеници доаѓаа до сознание дека ослободувањето на Македонија може да дојде само со заедничка борба на сите народи на Балканот. Прогресивните македонски иселеници во прекуокеанските земји согледаа дека без поврзување на стремежите на националното ослободување со стремежите за социјално преуредување на општеството, тешко може да се издвојува саканата слобода. Тие се залагаа за поцврсто заедништво меѓу прогресивните сили кај сите балкански народи. Ова особено беше изразено по основањето на ВМРО (Обединета) во Виена, во 1925 година, кога почна единството и обновувањето на македонското национално револуционерно движење.

По поврзувањето и обединувањето на македонското прогресивно иселеништво, почнаа да се формираат и други независни прогресивни групи во САД и во Канада, кои имаа за цел да го зајакнат сопственото омасовување и да се обединат во општомакедонска народна организација, а тоа беше Македонскиот народен сојуз (МНС). Главната цел на МНС беше извојување на слобода за Македонија и за македонскиот народ што живее на тие простори. Исто така, една од големите желби беше да се создаде балканска федерација, во која ќе бидат гарантирани широки национални политички и социјални права и слободи на балканските народи, вклучувајќи го македонскиот народ од сите делови на Македонија. Во реализацијата на ваквата политичка платформа, МНС сметаше на содејство и поткрепа од сите прогресивни сили и луѓе во светот, особено од оние на Балканот.

Решението на Првиот конгрес на МНС паиде на голем прием кај македонската и балканската емиграција, која далеку од своето огниште копнееше за национална и социјална слобода на својата татковина. Како резултат на тоа,

членството почна да се зголемува од ден во ден и да се формираат нови организации како составен дел на Сојузот.

Од голема важност е тоа што со формирањето на Македонскиот народен сојуз во прекуокеанските земји им е нанесен голем морален удар на фанизираните македонски патриотски организации (МПО). Меѓу позначајните конгреси на МНС е секако Четвртиот, што се одржува во Детроит во 1934 година. До овој конгрес беа испратени голем број поздравни писма, меѓу кои е и писмото на Ѓорѓи Димитров, упатено до конгресот кое побуди големо интересирање. Покрај другото, Димитров пишува дека македонското движење има многу непријатели, но најзлостниот е неговиот внатрешен непријател, тоа се агентите на бугарскиот империјализам и фашизам, пред се бацата на Михајлов. Со помош на своите агенти, бугарската буржоазија го користи македонското движење за свои егоистички интереси и за зацврстување на својата крвава диктатура над работничкиот народ во Бугарија, се вели во писмото.

Македонското прогресивно иселеништво секогаш застануваше на страната на правдата што се водеше во светот. Тоа особено се потврди кога членовите на МНС учествуваа во бројни демонстрации против мешањето на фашистичка Италија и нацистичка Германија во внатрешните работи на слободољубивиот народ на Шпанија во текот на Граѓанската војна во 1936 година.

Активноста на Македонскиот сојуз се зголемуваше од година во година. Таквата долгогодишна и плодна прогресивност се пренесуваше преку прогресивното гласило Сознание, кое престана да излегува во текот на 1938 година, а на негово место почна да излегува весникот Народна волја. Всушност, на 12 февруари 1938 година, на роденденот на големиот син на американскиот народ Абрахам Линколн, се појави Народна волја, како весник на прогресивните Македонци и Бугари во Америка. Весникот се печатеше еднаш неделно со кирилица, притоа употребувајќи руски и бугарски букви, а голем број материјали се печатени во постојаните рубрики на англиски јазик. По конституирањето на Народна Република Македонија, голем број текстови се печатат на македонски литературен јазик.

На првата страница на весникот Народна волја стои дека е заеднички весник на Бугарите и на Македонците во

Америка, а се печатеше како орган на МАНС се до 1948 година. Меѓутоа, веднаш треба да се појасни зошто всушност весникот Народна волја беше гласило на Бугарите и на Македонците во Америка. Тоа секако е од причини што пред Втората светска војна, според американските закони, клубови, друштва и други облици на организирање и дејност можеа да основаат и да развиваат само оние националности кои беа конституирани како држава. Оттаму, попусти беа сите напори да се убедат надлежните фактори во САД, во Канада и во Австралија дека Македонците не се ни Бугари, ни Грци ни Срби, туку се посебен народ. Меѓутоа, за администрацијата многу поважно беше тоа од која држава доаѓаат луѓето, отколку на која националност и припаѓаат. Како и денес, најважни беа податоците на пасошите за националната припадност. Но, во тој период многу кумуваше крајно бескрупулозната грчка, бугарска и српска пропаганда, а особено бугарската пропаганда меѓу Македонците, која за жал, не минуваше без влијание, предизвикувајќи заблуда, поделба, раздор и други негативни последици.

Во периодот кога почна да излегува весникот Народна волја, Македонскиот народен сојуз (МНС) беше променет во Македонско-американски народен сојуз во САД (МАНС), а во Канада беше основан Македонско-канадски народен сојуз (МКНС), со седиште во Торонто, каде што бројот на Македонците беше значително поголем. Соработката меѓу сојузите не беше нарушена, бидејќи тие суштински останаа исти, со таа разлика што нивната дејност беше повеќе свртена кон внатрешните прашања и проблеми на членството, а со цел да се избегне можноста да бидат обвинувани како изразито левичарски организации. Сојузот во Канада почна во Торонто да го издава весникот Ново време, чија содржина беше идентична со онаа на весникот Народна волја, како што беа идентични целите и задачите на МАНС во САД и целите и задачите на МКНС во Канада.

До Втората светска војна, бројот на Македонците, во Австралија беше само неколку илјади. Меѓутоа, по војната овој број рапидно се зголемува, бидејќи речиси цели села од егејскиот дел на Македонија, како и од Битолско, од Охридско, од Преспанско и од други делови на Македонија се преселија во Австралија.

Треба да се истакне дека првите македонски доселеници во Австралија наишле на големи тешкотии, бидејќи биле главно работници по фармите и имале тешкотии поради тоа што во тоа време Австралија била многу поназад од сегашниот економски и политички просперитет. Исто така, нивните маки биле големи и поради незнаењето на англискиот јазик, затоа тешко можеле да контактираат со австралиското население и да се вклопат во тамошниот живот. Како резултат на тоа, голем број од нив живееле изолирано и осамено.

Меѓутоа, оние Македонци кои останала да живеат во поголемите индустриски центри, почнаа да се групираат, со што се појавија т.н. македонски клубови и други катчиња во кои се собираа доселениците. Всушност, тука почнаа првите активности на Македонците во Австралија, кадешто се поставени темелите на првите македонски организации. Во клубовите се читаа македонски весници на иселениците во САД и во Канада, кои настојувала да го прошират своето влијание и во Австралија.

Во Австралија, меѓу првите организации кај Македонците беше разгранокот на МПО, кон кој, за жал, пристапија повеќемина доселеници од егејскиот дел на Македонија, кои беа и најбројни во тој период, а кои сметаа дека со членувањето во оваа организација ќе $\frac{1}{2}$ служат на својата поробена татковина. Меѓутоа, набрзо се разоткрива дека МПО е антинационална и профашистичка организација, па затоа голем број од нив ја напуштија.

Така, Македонците во Австралија почнаа да го бараат вистинскиот пат за подобро организирање на општествено-културен и национален план. Веќе на 18 септември 1941 година во Перт беше формирано првото македонско прогресивно друштво во Австралија под името Единство во кое се зачленуваа главно млади луѓе со патриотски и прогресивни идеи, чии цели беа да се организираат играчки, вечеринки, а со тоа да ги соберат Македонците во тие далечни простори. Треба да се истакне дека повеќе членови од ова друштво, кои беа верни на Македонија и на нивната втора татковина, станаа и војници во австралиската војска.

По Втората светска војна, кога заживеала активностите кај македонските доселеници во прекуокеанските земји, вклучувајќи ја и Австралија, во градот Цералтон се формира

друштвото Нова Македонија, а во Мендимап исто така Западна Австралија, се формира друштвото Слобода. Овие три први друштва послужија како основа за формирањето на организацијата Македонско-австралиски народен сојуз (МАНС), која во наредните години играле значајна улога кај македонското иселеништво во Австралија.

Иницијативата за создавање на Македонско-австралискиот народен сојуз беше дадена во декември 1945 година, кога се одлучи Македонците да се организираат во моќен македонски сојуз со цел да можат да работат засилено и поефикасно. Сојузот уште во почетокот одигра огромна улога како организација за собирање на Македонците и беше со одушевување примен од македонските доселеници. Всушност, темелите на МАНС беа уредени на 25 август 1946 година, кога во Перт се одржа првата македонска конференција од страна на членовите на Единство, на која е одлучено Организацијата да им служи на целите и задачите на македонските иселеници во Австралија, а донесено е и решение да се издава македонскиот иселенички весник Македонска искра, како и да се поведе акција за собирање средства за изградба на болница во Скопје, за што се избра Болнички комитет.

Македонско-австралискиот народен сојуз се прошири и во други места во Австралија, формирајќи разграноци во Аделајд, во Мелбурн, во Сиднеј, во Квинбијан, во Шепартон и во други градови. Како резултат на тоа, во мај 1947 година, во Мелбурн, се одржа Првата сојузна конференција на МАНС, што значеше проширување на активностите и прифаќање од голем број доселеници.

Во Уставот на МАНС, освен другото, се наведува дека Македонско-австралискиот народен сојуз е демократска народна организација, чија цел е да ги организира сите Македонци во Австралија, да ја подига нивната културна и општествена положба, да го развива пријателството, подобро разбирање и соработка меѓу Австралијанците и Македонците, да работи врз изградување на Македонците како демократски граѓани, да одржува врски меѓу Македонците во Австралија и во Македонија, да ја развива македонската национална свест меѓу Македонците и да го шири нивното гласило Македонска искра.

Во текот на Втората светска војна, заедно со другите прогресивни организации, Македонскиот народен сојуз во

САД и во Канада ги имаше насочено своите сили кон активно помагање на антифашистичката борба. Иселениците се бореа за ликвидирање на фашизмот и беа поборници за изградба на живот што ветува поголеми демократски слободи и траен мир. За таа цел, беа формирани комитети за помагање на антифашистичката борба. Основната задача на овие комитети беше да собираат парични средства со кои требаше да се купуваат главно лекови и разни санитарски материјали како помош на борците што се бореа против фашизмот. Приходите за ваквите потреби се собираат од влезници на организирани концерти и други забавни приредби, како и од доброволните парични прилози на голем број Македонци од сите делови на Македонија.

Веднаш по завршувањето на Втората светска војна, македонските иселеници почнаа да ја помагаат обновата и изградбата на опустошената татковина. Народноослободителната борба на македонскиот народ и создавањето на македонската држава во рамките на СФРЈ, извршија радикални промени во националните и во политичките организации на македонското иселеништво. Македонците од сите делови на Македонија ја прифатија НР Македонија како своја национална држава во еден дел од Македонија. Овој историски чин на создавање на македонската државност како плод на четиригодишната борба на македонскиот народ во заедништво со другите народи и народности на Југославија, а подоцна и со прогласувањето на Македонската православна црква и на нејзината автокефалност, значеше огромна пресвртница кај голем дел Македонци, заблудени од пропагандата на соседните земји.

Народноослободителната борба на македонскиот народ беше целосно поддржана од македонските иселеници низ светот, а и подоцна кога беснееше Граѓанската војна во Грција, тие испраќаа голем број средства, бидејќи нивните браќа и сестри во егејскиот дел на Македонија страдаа и врз нив се вршеше насилство од страна на грчките власти.

Во својата огромна желба да му се помогне на својот македонски народ, што побргу да се извлече од последиците на четиригодишната војна и заостанатоста, група истакнати македонски иселеници ја презедоа иницијативата за изградба на болница во Скопје. Оваа акција, чиј претставник беше проф. д-р Живко Ангелушев, истакнат македонски опште-

ственик и културен работник, роден во с. Племена, Драмско, директор на Специјалната болница за уво, нос и грло во Њујорк, почна со собирање помош за болницата во февруари 1946 година, а во 1958 година, таа беше свечено пуштена во употреба. Ваквата реализација наиде на огромен поттик кај иселениците и затоа веднаш потоа акцијата се прошири насекаде каде живееја македонските доселеници во САД, во Канада и во Австралија, кои всушност беа иницијатори и реализатори на оваа хумана акција.

Слободниот национален и општествен развој, и пробивот на вистината за СР Македонија беа силен поттик за организираниот живот на иселениците врз национална основа. Тоа наедно значеше и најефикасна одбрана против сите напори на странските пропаганди и непријателски дејствувања.

Повоените организирани дејствувања во прекуокеанските земји го опфатија мнозинството од македонското иселеништво, без оглед од кој дел на Македонија потекнуваат. Бројните организации здруженија на културно-просветно, спортско и друго поле со своето дејствување го одразуваа единството на Македонците, кои непосредно придонесуваа за афирмацијата на Македонија и Југославија. Така, тие длабоко и емотивно беа поврзани со се што доживуваа македонскиот народ во борбата за ослободување.

Изградувањето и растежот на Републиката, достигнуањата на планот на образованието, културата, науката стопанскиот напредок и другите настани што пробиваа патината за афирмација на Македонија во светот за нив беа силно оружје во сопственото докажување и во афирмираноста на македонската самобитност. Затоа, ослободениот

национален и општествен развој и пробивот на вистината за СР Македонија беа силен поттик за организираниот живот на иселениците врз национална основа. Тоа наедно значеше и најефикасна одбрана против сите напори на странските пропаганди и непријателски дејствувања.

Организираните дејствувања во прекуокеанските земји го опфаќаат мнозинството македонски иселеници. Притоа, важна компонента на ваквите активности е тоа што единствено се организирани и во нив членуваат Македонци без оглед од кој дел на Македонија потекнуваат. Иселеничките организации и нивното членство постојано се зголемуваат, а нивната активност се проширува и квалитетот се подобрува.

Бројните организации и здруженија на црковно, културно-просветно, спортско и друго поле со своето дејствување го одразуваат единството на Македонците без оглед дали потекнуваат од СР Македонија, од егејскиот, или од пиринскиот дел на Македонија, или од Албанија и на тој начин непосредно придонесуваат за меѓусебна афирмација на Македонците како посебна и компактна етничка целина. Во исто време тие се афирматори на вистината за СР Македонија и СФР Југославија, за нивниот развој и општествено, културно-просветно, научно и друго поле.

Денес програмите за мултикултурата претставуваат своевидна пригода за проширување на соработката и еманципацијата на иселениците во многу области на животот. Пред се тоа се однесува на културата, спортот, за прашања и проблеми од областа на образованието, радио и тв програмите, социјалното згрижување и слично. Притоа, особено треба да се истакнат многубројните и разновидни активности на македонските иселеници што се одвиваат во рамките на мултикултурата во Австралија и во Канада во последните години.

Меѓутоа, од особена важност за презентирање на македонскиот збор, култура, историја, традиции, обичаи, и други вредности, се многубројните македонски весници, списанија, билтени, радио и тв часови и друг вид гласила, чиј број се зголемува од година во година како средство за информирање за активностите и животот на македонските колонии и како средство за продолжување на векот на мајчиниот македонски јазик.

Радио и тв часовите на македонски јазик, исто така, заземаат битно место меѓу македонските гласила во прекуокеанските земји. Тие се движат од 20 до 30 радио часови и до пет тв часови, од кои голем број работат во составот на мултикултурата и со успех преку етерот ја презентираат својата култура, јазик и музички достигнувања. Тие ги информираат Македонците и другите иселеници од Југославија за новостите во татковината, за животот и работата на иселеничките организации, за активностите во црковните општини, за македонските клубови, за училиштата и за другите асоцијации.

Сите овие македонски светилишта, културно - уметнички друштва, фудбалски друштва, женски секции, македонски

училишта, радио и ТВ часови, весници, списанија, билтени и друго играат огромна улога за македонските иселеници во прекуокеанските земји. Тие се можност и средства за афирмирање на културното наследство и постигнувањата на македонските иселеници и збогатувањето на мозаиците во прекуокеанските земји, САД, Канада и Австралија, како и на Македонија.

II АВСТРАЛИЈА И ДАЛЕЧНА И БЛИСКА

Мелбурн, Австралија

Австралија е најмалиот континент по поврнина и зафаќа 7.704.159 квадратни километри со околу 17 милиони жители, од кои над 150.000 се од македонско потекло од сите делови на Македонија. Се наоѓа зад екваторот, на јужниот дел на земјината полутопка, меѓу Индискиот и Тихиот Океан, југоисточно од Азија. Таа како континент го зафаќа копното на Австралија и островот Тасманија, а по пространство е колку Европа без скандинавскиот дел, од Југославија е поголема околу 30 пати. Поголемиот дел е пустински, со пространи зелени појаси крај бреговите, со услови за живеење од тропска до умерена клима.

Во стариот и во средниот век, за Австралија не се знаело, но се претпоставувало дека во јужните мориња постои копно кое што средновековните географи го нарекле на латински Terra Australis incognita, што значи непозната јужна земја, откаде и го добила името Австралија. Несомнено е дека Индонежаните во Австралија дошле пред Европјаните. До нејзините северни брегови најпрвин дошле Португалците и Шпанците (Де Торез околу 1588 година), а пооп-

стојни истражувања на нејзините брегови почнале Холанѓаните во 1605/6 година, чиј морепловец Тасман, заобиколил и дошол до островот Тасманија, кој според него го добил името.

Во 1770 година, англискиот морепловец Џејмс Кук подробно ја испита и ја прогласи Австралија за англиски посед. Во тоа време Австралија има неколку стотици илјади домородци изолирани од цивилизацијата со илјадници години и со крајно низок степен на развиток. Осум години потоа, во 1778 година е испратен првиот конвој од транспортни и товарни бродови со 717 затвореници под командата на капетанот Филип, со што почна колонизацијата на таа нова земја.

Прва европизирана земја била Порт Џексон, формирана во 1788 година од англиски затвореници а, на крајот на 18 век и во почетокот на 19 век, се доселуваат многу колонисти од Европа, особено од Англија и во тоа време се формираат самоуправни колонии како: Нов Јужен Велс, која е формирана 1788 година, Тасманија 1825 година, Западна Австралија 1829 година, Јужна Австралија 1835-37 година, Викторија 1851 година, Квинсленд 1859 и Северната територија во 1863-64 година. Почнувајќи од 1855 година, колонистите стекнуваат толкава самостојност, што во секоја постепено се формира уставна влада со парламент и во 1901 година сите колонии го формираат Австралискиот Сојуз, освен Северната територија, која се приклучи 10 години подоцна, добивајќи статус на британски доминион.

Главен град на Австралија е Канбера и се наоѓа на територијата на федералната влада. Сиднеј е главен град на Нов Јужен Велс, Мелбурн на Викторија, Бризбен на Квинсленд, Аделаид на Јужна Австралија, Перт на Западна Австралија, Хобарт на Тасманија и Дарвин на Северната територија. Најголеми планини се Австралиските Алпи и Сините Планини на исток и југоисток. На овој континент има степи, полупустини и пустиши, (Големата песочна и Големата висториска пустина). Таму владее тропска клима на север, умерена и суптропска на југ и на југоисток, а тропско-пустинска и степска во најголемиот дел на континентот, со мало количество врнежи. Реки има малку, од кои е најголема реката Мери со десната притока Дарлинг, долга 3.490 км и која се влива во Индискиот Океан. Денес Австралија е една

од најразвиените индустриски и економски сили и игра значајна улога во светот.

Австралиската нација, која на картата на светот постои околу 200 години, а која е составена од многу етнички групи, претставува пример за многу народи и земји. Етничките групи со своето заедничко живеење го градат познатиот австралиски мултинационален мозаик на културите на народите што живеат на ти простори.

Меѓу етничките групи што живеат во Австралија е и македонската. Македонците, кои со векови беа, а и денес во некој балкански земји се жртви на насилна асимилација, политичко угнетување, денационализација, принудно раселување и изложување на политичко и економско угнетување, си најдоа посебно место во современото мултикултурално општество на Австралија.

Македонската православна црква Св. Ѓорѓи во Мелбурн

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА СВ. ЃОРЃИ ВО МЕЛБУРН

Во Мелбурн, во тој убав, привлечен и најзначаен административен, политички, културен, спортски и главен град на државата Викторија, според некои неофицијални податоци, живеат педесетина илјади Македонци од сите делови на Македонија; од Леринско, од Костурско, од Воденско, од Битолско, од Преспанско, од Прилепско, од Охридско, од Струшко и од други места. Добро организирани и така бројни во далечниот Мелбурн, тие имаат важна улога во

општественото и во културното живеење и се многу значаен дел на тој многунационален мултикултурален мозаик.

Активностите во Мелбурн за изградба на македонска црква почнаа веднаш по создавањето на Републиката. Меѓутоа, најзначаен датум за Македонците печалбари е секако 14 мај 1956 година, кога се одржа првиот јавен собир на кој со силен жар, ентузијазам и љубов почна кампањата за собирање средства меѓу Македонците и нивните пријатели и симпатизери од австралиското општество, со цел да се изгради македонски храм, што ќе им служи на православните Македонци, кои со гордост ја истакнуваа својата посебна национална припадност, богатиот фолклор и историјата.

Првите подготовки за црковното организирање датираат од крајот на 1955 година и од почетокот на 1956 година, кога во Мелбурн, група активисти, меѓу кои беа: Ристо Алтин, Дане Трпков, Стојан Србинов и Петре Божанин, разменија мислења и ги разгледаа новонастанатите услови. Се дојде до заклучок дека треба да се пристапи кои нови пошироки форми на собирање што беше една од основните цели на МАНС при неговото основање и се донесе одлука да се формира македонска црковна општина. Кога се разгледаа сите аспекти на таквиот чекор и на таквата ориентација, тие излегоа пред иселениците и на нива собранија и манифестации говореа за неа и ја објаснуваа додека таа не допре широко меѓу иселениците и не стана нивна заедничка преокупација и акција.

Вистината за создавањето на македонската православна црковна општина и за изградбата на македонскиот духовно-национален храм наиде на силен отпор кај непријателите. Но, и покрај се, на Илиден 1958 година, на свечен начин, а во присуство на голем број доселеници и симпатизери, беше поставен камен-темелникот на црквата „Св. Ѓорѓи“, којашто се наоѓа во Фицрој. Една година подоцна е поставена спомен-плочата на која стои: „Оваа црква е изградена за потребите на македонската православна општина“, а на 7 август 1960 година тогашниот епископ Злетовско-струмички г. Наум, во сослужение на поголем број македонски свештеници, го освети храмот на светиот великомаченик Ѓорѓи и тоа е прв храм надвор од Македонија осветен од македонски владика.

Овој голем настан во Мелбурн беше од извонредно значење за Македонците во Австралија и пошироко, бидејќи

црквата „Св. Ѓорѓи“ стана црковен и национален темелник што ги поттикна Македонците низ светот да се зближат, да постигнат подобри резултати и да се афирмираат себеси и македонската вистина во новата средина.

Историјата на црквата „Св. Ѓорѓи“ е многу бурна, таа има големо значење и силно влијание врз организирањето и работењето речиси на сите црковни општини во Австралија и пошироко. Во овој долг период на постоење, активностите во црквата општина варираа зависно од нејзината управа. Меѓутоа, паралелно со заживувањето на црковниот живот, се преземени чекори и за развивање на културно- просветни, спортски и други активности, бидејќи таа уште со самото формирање беше замислена како црковно - просветна институција на македонските доселеници. Притоа, посебно место им припаѓа на истакнатите иселеници Васил Мојанов, кој беше прв претседател, потоа на Ристо Алтин, Ванчо Неделковски, Доне Трпев, Аспро Аспров, Стојан Србинов, Петре Божанин, Димко Колевски, Стојче Стојчев и на други истакнати активисти и од помладата генерација, кои придонесоа за афирмација на црквата општина и на македонските иселеници во Австралија.

Во составот на црквата со успех работи Културно-просветното друштво „Светлост“, формирано кон крајот на 1960 година, чии членови покажуваат голема љубов кон македонската народна песна и оро со толку пати покажани и докажани квалитети пред јавноста низ Австралија и во Македонија за време на нивните многубројни гостувања. Исто така, во составот на Црквата општина, која е добитник на наградата „Климент Охридски“, со голем успех работи Женската секција, чиј долгогодишен претседател беше истакнатата иселеничка Ана Василева, потоа неделното училиште на македонски јазик, фудбалскиот клуб, библиотеката, културно - просветниот центар „Епинг“, кадешто се наоѓа споменикот на Гоце Делчев. Епинг е собиралните особено на младите, но се развиени и многу други активности.

Во црквата „Св. Ѓорѓи“ во изминатиот период се извршени околу 6.000 крштевки, 3.500 венчавки, а 1.500 се испратени во вечниот покој и мир, според обичаите и традицијата на православниот македонски народ.

Овој прв македонски духовен и културен центар во странство го прослави значајниот јубилеј - 30 години од формирањето, за што беа организирани голем број манифестации и пригодни одбележувања. Сегашен претседател на општината е Драги Андоновски, секретар Трајче Димитриевски, а парохиски свештеник е Среќко Димитриевски, кои заедно со членовите на оваа значајна црковна општина ги поттикнуваат Македонците во Австралија да ги бранат македонското име и македонската вистина.

Македонската православна црква „Св. Наум Охридски“ во Аделајд

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА СВ. НАУМ ОХРИДСКИ АДЕЛАЈД

Градот Аделајд, во кој живее речиси половина милион население и кој пленува со својата природна убавина, претставува најважен трговски, индустриски, рударски, политички, административен, културен центар и главен град на државата Јужна Австралија. Во него, меѓу големиот број етнички групи, свое место нашле и околу 7.000 Македонци од сите делови на Македонија. Нив ги има од Костурско, од Леринско, од Битолско, од Прилепско, од Воденско, од Охридско и од други делови на Македонија.

Првите македонски доселеници во Аделајд и во околните места биле од егејскиот дел на Македонија и пристигнале пред шеесетина години, а по Втората светска војна и особено по Граѓанската војна во Грција нивниот број рапидно се зголеми. Во Аделајд е изградена МПЦ „Св. Наум Охридски-Чудотворец“, која се вбројува меѓу најубавите цркви во Австралија и е дело на целиот македонски народ од Јужна

Австралија, кој сплотен, под крилата на оваа македонска православна црковна општина, од година во година бележи се позначајни резултати и претставува пример како треба да се чува единството меѓу Македонците.

Почетните активности за собирање и заедничко живеење на Македонците во Аделајд почнаа веднаш по Војната, по конституирањето на македонската Република. Така, првата македонска вечеринка беше организирана во 1947 година, во организација на истакнатиот сонародник Петре Јанков, на која бил направен апел за собирање помош за подигање иселеничка болница во Скопје и за помагање на македонското партизанско движење во егејскиот дел на Македонија. На оваа вечеринка се поставени темелите на првото македонско друштво во Аделајд, што го носеше името „Александар Велики“, кое подоцна стана претходник на сегашната македонска црковна заедница, а која во 1957 година, е регистрирана како македонска општина.

Еден од најзначајните и најсветлите датуми за оваа општина е 16 декември 1967 година кога пред повеќе од 500 луѓе, на свечен начин е отворен Македонскиот народен дом, чиј прв претседател беше Коста Папас. Потоа во просториите на Центарот беше адаптирана капела за богослужба, каде што Македонците ги вршеа своите религиозни потреби, со што заживеа општината. Првата служба на македонски јазик ја отслужи свештеникот и мисионерот Методи Гогов. Претседател на црковната општина беше избран Коста Радин, општественик, организатор, донатор, истакнат и доблесен патриот, по потекло од селото Вишени, Костурско, кој со својот ентузијазам, чесност и љубов кон Црквата и македонското име стана една од најзначајните и почитувани личности во општината.

При посетата на Републиката, Коста Радин, покрај другото, изјави: „Нашите православни обичаи и обреди ги вршеме во другите православни цркви, таму кадешто ќе стигнеме. Тешко ни беше што немавме наша црква и свој свештеник, но сепак не забравивме дека сме православни Македонци - нашите деца ги крштеваа и венчаваа православни свештеници... Во 1967 и 1968 година, направивме дом кој е наш културно-просветен центар. Желбата ни беше да имаме и наша црква, па во 1969 година добивме и прв наш свештеник и, по неговото доаѓање, направивме мала црква. Тоа е привремено решение, односно црквата е мала за

задоволување на нашите потреби. Нестрпливи сме кога ќе се сврши оваа работа, па за тоа сите засилено работиме”.

Исто така, голем придонес имаат и првите организатори и активисти, меѓу кои: Ристо Јанков, Димитар Давитков, Панџил Филипов, Коста Киоцев, Вангел Кресту, Милан Таневски, Александар Глувчес, Михајло Узунов, Џек Крис, како и првиот свештеник Ѓорѓи Кацарски, кој со својата неуморна црковна и културно-просветна дејност, остави длабоки траги во развојот на општината, која прослави 33 години од своето формирање.

За историјата на Македонците во Австралија, особено за Аделајд, 29 април 1984 година, ќе остане забележан со големи и светли букви. На тој ден, митрополитот австралиско - македонски Тимотеј, во сослужение со македонски свештеници, а во присуство, на голем број Македонци и нивни пријатели од австралиското општество и од владата и Републиката, ја освети новата црковна зграда на „Св. Наум Охридски“.

Овој духовен и културно-просветен храм се вбројува меѓу најубавите во Австралија. Црквата ја проектирале архитектот од македонско потекло, Џим Петре, по углед на „Св. Наум“, што се наоѓа на брегот на Охридското Езеро. Фреските во црквата се дело на македонскиот уметник од Аделајд Перо Бождаровски, а голем број икони се насликани и од академскиот сликар Спасе Спиrowsки.

Во состав на црквата дејствуваат женската секција, Фолкорната група „Билјана“, фудбалскиот клуб, КУД „Македонија“, библиотеката и радио-часот. За одбележување е и печатењето на списанијата „Искра“ и „Панорама“ чии главен и одговорен уредник е познатиот општественик, адвокатот Мајкл Радиќ, кој заедно со група интелектуалци и вљубеници во македонскиот збор, како што се: Трајче Милошевски, Вангел Костовски, Илија Костов, Пана Лазов и многу други, ја афирмираат македонската нација во австралиското општество.

Во овој мандат претседател на Општината е познатиот општественик Трајче Милошевски, потпретседател е Џим Миланков, секретар е Милан Таневски, а благајник е Атанас Пулевски, кои заедно со активистите Коле Папучковски,

Иљо Костов, Томе Богданов, Коста Радин, Пандил Филипov, Ристо Јанков, Гоше Митев и други истакнати иселеници, заедно со свештеникот Јордан Тасев, придонесуваат Македонците во Јужна Австралија да бидат значаен дел од мултикултурното австралиско општество.

Македонската православна црковна општина во Перт

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКОВНА ОПШТИНА ВО ПЕРТ

Перт, главниот град на Западна Австралија, е трет по големина економски и културен центар на Австралија, по Сиднеј и Мелбурн. Многумина Перт го вбројуваат во најубавите градови во светот и често го нарекуваат бисер на Австралија. Тој станува милионска метропола, сместен на утоката на реката Сван и распослан десетинци километри по должината на Индискиот Океан. Во ова значајно австралиско пристаниште, кадешто традиционално се одгледуваат цвеќе и зеленило, живеат околу 15.000 Македонци. Нив ги има од сите краишта на Македонија, во најбројни се од Коструско, од Леринско, од Битолско, од Прилепско, од Охридско, од Воденско, од Преспанско.

Првите Македонци дошле во Перт во дваесеттите години од овој век. Тие претежно биле од Егејска Македонија и својот нов живот во „ветената земја“ го почнале како фармери, чистејќи ја шумата за да направат плодни површини и површини за градинарски култури. Меѓу постарите жители, пак, на Менцимап, најбројни се од Нерет, од

Балчор, од Турије и други села од Костурско и од Леринско, како и од селата под легендарната планина Вич, дојдени овде уште пред 1925 година. Се смета дека Македонците први го пренеле тутунот како култура во овој дел на Австралија. Тие останувале во новиот свет, но не ја заборавиле родната земја. Незаборабот го изразуваале со организирано собирање, другарување, заедничко живеење, при што го зачувале својот идентитет, традиции, култура, вера и обичаите од родниот крај.

Организирано живеење кај Македонците од Перт и околните места се јавува уште пред Втората светска војна, а на 18 септември 1941 година е формирано прогресивното македонско друштво „Единство“, чии организатори биле Нуме Шарин, по потекло од селото Балчор, Костурско, Јован Пизарков од Костур, Павле Косев од Турије и Коле Караца од Д’мбени. Тоа развива жива дејност сред македонските иселеници, а по војната бројот на членовите се зголемува и се спроведуваат акции за собирање средства за изградба на болница во Скопје. Ова друштво заедно со друштвата „Нова Македонија“ од Цералдтон и „Слобода“ од Менциман беа основа за Македонско-австралискиот народен сојуз (МАНС), кој почна да го печати првиот весник на македонски мајчин јазик „Македонска искра“, што за многумина кои не го познаваа англискиот јазик беше прозорец кон светот.

Како резултат на силниот патриотски дух и приврзаноста кон родната земја - Македонија, уште во 1962 година Македонците во Перт покренала иницијатива за формирање македонска црковна општина, а потоа беше купено место на корнерот на улиците Алберт и Кеили, со цел во почетокот да изградат културен центар, а потоа општина. Така донесена е одлука истата зграда да биде наменета и за дом и за црква. За успехот на овој потфат се заслужни голем број иселеници, од кои посебно место им припаѓа на: Мита Мијас, Трпче Пејов, Коста Капников, Коста Ангелов, Сем Кристи, Томе Миовски, Ване Цигулев, Ване Боршов и многу други донатори и патриоти. Црквата го доби името „Св. Никола“ и е втора македонска црква во Австралија, а за прв свештеник беше поставен прота Спасе Стефановски. Инаку, во оваа македонска општина за првпат богослужба на мајчин македонски јазик отслужи тогашниот црковен мисионер прота ставрофор Методи Гогов во англиканската црква „Св. Ѓорѓи“. Тоа

беше и пресвртница за Македонците, од кои многумина оттогаш посетувале туѓи, немакедонски цркви.

Македонско - австралискиот културен центар или општината - каконто е позната, е современа, висока, пространа и убава зграда, а е проектирана од архитектот Џон Цугулис, Австралијанец, а по потекло од селото Банчор, Костурско. Центарот има пространа сала, во која се собираат над 600 луѓе и служи за одржување играчки, веселби, забави, потоа има бифе за точење алкохол, клуб и библиотека, а на долниот кат е сместен духовниот храм, административни и други простории. Овој македонски дом, или како некои го викаат - духовно и патриотско огниште за генерациите, е гордост на Македонците, на кој им завидуваат другите етнички заедници, кои се и побогати и побројни од македонската етничка група.

Свеченото осветување на општинската црква „Св. Никола“ беше извршено на 6 април 1969 година од тогашните Австралиски архиепископ митрополитот Кирил и дебарско - кичевскиот архиепископ, митрополитот Методиј во сослужение на свештениците Спасе Стефановски, Методи Лазаревски и Ѓорѓи Кацарски. Оваа свеченост беше збогатена со присуство на голем број истакнати личности од австралискиот јавен живот и околу 3.000 Македонци и нивни пријатели.

Македонската општина, исто така, е сопственик на Спортскиот центар, кадешто има фудбалски и други терени, како и Дом за неколку стотини посетители и е во составот на Спортскиот центар. Во состав на Општината работи и фолклорно и фудбалско друштво, конаркарска женска екипа, потоа крикет, шаховска и други секции. Меѓутоа, посебно место и припаѓа на женската секција, која е една од најактивните, потоа неделното училиште, во кое се учи мајчин, македонски јазик и историја, радио - часот на македонски јазик, што се емитува во составот на етничкото радио и гласилото „Весник“ на Општината, што претставува информатор за активностите во средината.

Сегашен претседател на Општината е истакнатиот општественик Крис Ангелков, секретар е Трајан Андоновски, а свештеник е протоерејот Бојан Димков, кои заедно со членовите на управата и на Општината придонесуваат за подигнување на угледот на Македонците во Перт.

Македонската православна црква Св. пророк Илија - во Квинсбијан

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. ПРОРОК ИЛИЈА“, ВО КВИНБИЈАН

Квинсбијан, мало гратче во близината на главниот град на Австралија, во државата Нов Јужен Велс, е важен стопански и културен дел на Канбера. Во него се сместени и голем број хотелско-туристички објекти, од кои десетина се сопственост на Македонци, а коишто служат за потребите на посетителите, дипломатите и државниот апарат сместен во Канбера. Во ова пријатно гратче од десетина илјади жители, во тоа вечно зеленило и убави климатски услови за одмор и рекреација, со успех работи МПЦО „Св. Пророк Илија“, во која припаѓаат над 4.000 жители на Квинсбијан и Канбера. Меѓу нив најбројни се македонските доселеници од егејскиот дел на Македонија, особено од селата Трсје и Станица, Леринско. Има и многу доселеници од Дебарца, од Охридско, од Битолско, од Костурско и од други места ширум Македонија. Тие како најбројна етничка група и со својата материјална положба играат важна улога во општествениот живот на Квинсбијан.

Првите иселеници од Македонија пристигнале на тие простори уште во 1926 година. Меѓу нив е и 90-годишниот истакнат иселеник Георги Нано, по потекло од с. Трсе, донатор и еден од првите основачи. Него често го нарекуваат и „душата на Црквата“, кој со својата активност во австралиското општество придонесе Македонците да бидат ценети и почитувани во Квинзбијан.

Активностите кај македонските иселеници на тие питоми простори почнаа уште во 1947 година, кога е формиран разгранокот „Млад Гоче“ на „Македонско-австралискиот“ народен сојуз (МАНС), чии први активисти беа: Коста Пацов, Коте Димитров, Филип Руков, Ѓорѓи Дуров, Георги Нано, Коце Кулеја и др. Оваа група иселеници, според пишувањето на весникот „Македонска искра“, во текот на 1948 година, на средбата на која учествувале и учесниците во Илинденското востание 1903 година, војводите Коста Панов и Васил Атанасов, двајцата од Леринско, биле активни учесници во собирањето материјални средства за изградба на Болницата во Скопје.

По распунтањето на МАНС, а со создавањето на МПЦО „Св. Ѓорѓи“ во Мелбурн, се јави иницијатива за изградба на македонска црква. Така, иселениците далеку од својата родна земја имаа желба да чујат црковна служба на мајчин македонски јазик. Иницијативата за отворање македонска православна црква беше прифатена од голем број иселеници, кои несебично помогнаа во собирањето средства. Меѓутоа, улогата на Георги Нано е од посебно значење за купувањето на зградата.

Еден од најзначајните датуми за историјата на МПЦО „Св. Пророк Илија“ и за македонските иселеници од Квинзбијан и Канбера, е 20 април 1969 година - осветувањето на храмот, ден што се претвори во големо славје и неизмерна радост. Црквата е осветена од тогашните Австралиски архиепископи, митрополитот Кирил и дебарско-кичевскиот митрополит Методиј, во сослужение на свештениците Методи Гогов и Методи Лазаревски и во присуство на голем број иселеници, посетители, амбасадорот на СФРЈ во Австралија Гојко Секуловски, претставници на градот, на Католичката и Презвитеријанската црква, високи претставници на Министерството за емиграција и др.

Црковната зграда е изградена во 1872 година, и, како споменик на културата, е заштитена со австралиските закони. Сегашен претседател на Управата е Стево Танковски, секретар е Илија Петровски, училиштето го води Љубе Костески, играорната група Билјана Виктор Богданоски, а свештеник веќе дваесет години е Наум Деспотовски, кој го уредува и македонскиот радио-час. Меѓутоа, придонесот е многу голем и на долгогодишниот претседател и истакнат општественик и бизнисмен, Симо Таневски, потоа Трно Нанов, Љубе Колевски, Јордан Галев, Илија Петровски, Славе Блажевски, Јордан Постоловски и многу други истакнати иселеници, кои придонесуваат оваа македонска црковна општина да биде една од најзначајните и која претставува духовно - национален и просветен дом за Македонците од сите делови на Македонија, кои ги уживаат сите права и рамноправно учествуваат во општественото и во културното живеење на Австралија.

Македонската православна црква Св. Богородица во Њукасл

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. БОГОРОДИЦА“ ВО ЊУКАСЛ

Њукасл, што во превод значи „нов дворец“ е убав и питом град од околу половина милион жители во државата Нов Јужен Велс, сместен на север од Сиднеј, на околу 250 километри. Тој е развиен индустриски центар. Градот се наоѓа на брегот на Тихиот Океан и е поделен на седум реони. Секој реон има свој трговски центар. На тие богати и питоми простори се доселиле повеќе од 4.000 Македонци. Меѓу првите доселеници, кои овде пристигнале во дваесеттите години од овој век, биле од Леринско и од Битолско, а подоцна се доселиле од Костурско, од Прилепско, од Охридско, од Преспанско, од Струшко, од Скопско и од други места на Македонија.

Македонците во Њукасл и околината почнуваат да се самоорганизираат веднаш по Втората светска војна, со формирањето на разгранокот „Балкан“ на Македонско-австралискиот народен сојуз (МАНС), што беше конституиран при крајот на 1946 година. Една од активностите на Македонците

во тоа време беше и собирањето средства за изградба на болница во Скопје, меѓу кои најактивни беа: К. Мурџев, К. Каранфилов, С. Соколев, С. Кукуловиќ и др. Меѓутоа, по неколку години, разгранокот заслабува, се јавуваат и други друштва.

Следејќи го примерот на Македонците во Мелбурн, кои уште во 1960 година со големи напори и жртви ја изградиле првата македонска православна црква, во истиот период и во Њукасл митрополитот Наум, во сослужение со свештениците Нестор Поповски и Ѓорѓи Ангеловски, ја отслужи првата богослужба на мајчин македонски јазик, што беше од големо значење за Македонците, за подигање на нивниот морал и национален дух. Подоцна беше основана црковната општина. Оваа црковна општина во почетокот беше формирана како Македонски дом, за што едни од најзаслужните беа членовите на Македонскиот оркестар, кои изведувајќи македонски песни и ора, ги зближуваа македонските иселеници.

Како резултат на единството, слогата, ентузијазмот и љубовта кон Македонија и кон црквата, во 1961 година беше купено место за изградба на црква и дом и беше регистриран статутот на Општината. Меѓутоа, подоцна, настани период на застој во активностите. Иселениците беа поделени на две групи: една околу црковната управа, друга околу спортското друштво „Славија“. И едните и другите не ја оспоруваа потребата од македонска црква. Со помирувањето на групациите во 1967 година работите почнаа да се менуваат. Така, дојде до обединување и забрзани подготовки за изградба на црквата. Особено беше успешно реализирано собирањето доброволни прилози.

Еден од најзначајните датуми во историјата на оваа црковна општина ќе остане 25 април 1969 година, кога во присуство на голем број иселеници и во сослужение на бројни македонски свештеници, надлежниот австралиски архиепископ на МПЦ митрополитот г. Кирил, го освети местото. Тоган се собрани голем број прилози за црквата. Беше избрана и нова управа, во која влегоа иселениците од дотогаш поделените групи, на чело со Петар Шабалев, како претседател и Раде Евтимовски, како секретар, двајцата истакнати општественици.

Оттогаш, почна интензивната работа на изградбата на црквата, која беше завршена до крајот на 1969 година, а

беше осветена од свештениците Методи Гогов и Методи Лазаревски. Подоцна, кога надлежниот архиепископ г. Кирил повторно престојуваше во Австралија, на 28 мај 1971 година, пред повеќе од 4.000 присутни направи така наречено големо осветување на црквата.

Црквата „Св. Богородица“ во Њукасл е импозантна зграда и една од поубавите македонски цркви во Австралија. Таа има голема сала за собири, за вечеринки, за приредби, за прикажување филмови и за други манифестации. Објектот со своите архитектонски решенија претставува придонес во архитектурата на Њукасл. Прв свештеник беше именуван Владо Поповски, а по него Живко Поповски, кои заедно со голем број донатори, активисти и иселеници, кои со својата доброволна работа придонесоа да се изгради овој вечен светилник на автокефалната Македонска православна црква во Њукасл. Притоа, посебно место во почетокот и во сегашните активности, им припаѓа на Петар Шабалев, Раде Ефтимовски, Никола Сазданов, Цон Фотев, Лале Дафов, Блаже Јовановски, Стево Георгиев, Паце Бабамовски, Ѓорѓи Манговски, Ристо Илков, Ристо Пандов, чичко Атанас и многу други. Сегашен претседател е Симон Поповски, заменик-претседател е Лука Фотев, секретар е Трае Трајановски, благајник е Никола Зулумовски, а свештеник е Моме Смилковски.

Во составот на црковната општина со успех работи КУД „Стив Наумов“, ФК „Македонија“, македонското училиште „Гоце Делчев“, македонски радио-час, женската, шаховската и други секции, кои претставуваат место за собирање, забава, за другарување, за продолжување на традициите и обичаите и за зачувување на македонскиот мајчин јазик и сопствениот идентитет на Македонците од сите делови на Македонија, особено на младите генерации.

Македонската православна црква Св. Димитрија во Вулунгонг

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. ДИМИТРИЈА“ ВО ВУЛУНГОНГ

Градот Вулунгонг е еден од главните индустриски центри на државата Нов Јужен Велс, а располага и со пространи и песокливи плажи и живописни предели. Градот го заплискуваат водите на Тасманското Море, помешани со струењата на Тихиот Океан што придонесуваат тие простори да бидат питоми и погодни за живеење. Вулунгонг е град со над сто илјади жители, сместен на околу осумдесетина километри јужно од метрополата Сиднеј. Тој е составен од неколку населби: Порт Кембла, Грингил, Булај, Кајама и други, кои заедно припаѓаат во општината Илавара. Во него е лоцирана челичарницата која е на 14 место во светот по големина и со производство, а вработува над 20.000 работници дојдени од цел свет, меѓу кои се наоѓа голема концентрација Македонци. Се претпоставува дека Македонците во челичарницата се едни од најбројните. Голем број животни и трагични судбини на македонските иселеници се сврзани токму со челикот, со печалбата во туѓината.

Се смета дека првите македонски доселеници кои стасале на источните простори на Австралија, се населиле токму на подрачјето на Илавара. Нивниот број во периодот меѓу двете светски војни беше многу мал, но со либерализацијата на законите во СФР Југославија за одене во странство, во илосеттите и седумдесеттите години голем број лица од СР Македонија се преселија во Вулунгонг и околните места. Се смета дека денес на тие питоми простори живеат од 25-30.000 Македонци. Најбројни се од Битолско, од Охридско, од Струшко и од Преспанско, а ги има и од Прилепско, од Кичевско, од Демирхисарско, од Скопско и од други места на Македонија.

Организирани активности Македонците од овие простори пројавија особено по создавањето на МПЦО „Св. Ѓорѓи“ во Мелбурн, организирајќи вечеринки, пикници и прикажување филмови, од што приходите беа за изградба на црквата. Желбата за своја македонска црква беше голема. Како резултат на тоа, уште во 1967 година со заедничко барање на иселениците кај австралиските власти, беше регистриран првиот Црковен одбор, кој успеа во наредните години да купи место за градба на црква. Тоа за Македонците беше нов поттик за организиран живот и место за зачувување на македонскиот дух. Ова македонско катче беше осветено од митрополитите Методиј и Кирил уште во мај 1969 година, а по две години, односно на 4 април 1971 година, од страна на протоереите Методи Лазаревски од Мелбурн, Владимир Поповски од Сиднеј и Живко Поповски од Њукасл, а во присуство на голем број иселеници, беше положен и осветен камен-темелникот на оваа црква. Со тоа почна акцијата за собирање материјални средства, во која учествуваа сите македонски доселеници и нивните пријатели. Како резултат на големата дарежливост и безбројните акции и донаторства со средства и работна рака, црквата беше изградена за многу кус период.

Како круна на сите напори на Македонците во Вулунгонг беше малото осветување на храмот што се изврши на 27 август 1972 година. Тогаш, на тој свечен чин, на симболичен начин вратите на храмот ги отвори градоначалникот на Вулунгонг г. Поркер. Тоа беше голем и значаен ден на Македонците, кои го прославија својот празник во присуство на претставници на Парламентот на државата Нов Јужен

Велс, на Министерството за емиграција, на Англиканската црква и други пријатели.

На денот на осветувањето беа собрани голем број средства, меѓутоа, посебно место на овој чин му припадна на Злате Ташевски од Белчишта, Охридско, кој даде поголема сума пари за изградба на Црквата. Исто така, голем придонес дадоа и првите организатори, меѓу кои беа и Мијал Стефановски, Ангеле Ристиќ, Димко Димитриевски, Ангеле Брѓлевски, Димче Николовски, Караџифил Кочовски и други.

Црквата „Св. Димитрија“ е една од поубавите македонски цркви во Австралија. Таа е лоцирана во тесното градско подрачје на Вулунгонг на неколку стотини метри од брегот на морето. Изградена е во форма на буквата „Г“, а е составена од храм и сала за неколку стотици посетители. Салата се користи како за духовни церемонии, така и за други културно-забавни манифестации што значат живот и продолжување на македонските традиции. Во внатрешниот дел на салата има многу цртежи на стари македонски грбови, знамиња, амблеми и портрети на македонски револуционери, што е плод на патриотизмот на членовите на црквата општина.

Во овој македонски дом во текот на првите години се одвиваше богат културно-просветен живот. Меѓутоа, извесен период доаѓа до стагнација поради разединетост во редовите на црквата општина на две групи. Меѓутоа, во последниве години положбата е видоизменета. Црквата е исплатена, финансиски стои добро и во неа се одвива активен културно-просветен, духовен и спортски живот. Прв-претседател на оваа општина беше Димко Димитриевски, потоа, покрај другите, претседатели биле Спасе Ложенковски, Милан Катанковски, Трајан Трајановски, Миле Тасевски, Ангел Манговски и др. Прв свештеник беше Љупчо Милошевски, а потоа беа Васил Сламков и Васко Димитриевски. Сегашен парохиски свештеник е Климе Џепароски, додека претседател е Најдо Пановски, а секретар е Сергие Секуловски, кои заедно со другите членови на црквата, членовите на КУД „Вардар“ и женската секција, на соодветен начин ги презентираат постигнувањата на македонските доселеници.

Македонската православна црква „Св. Кирил и Методиј“ во Сиднеј

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СИДНЕЈ

Сиднеј е најголем велеград и морско пристаниште во Австралија и еден од светските метрополи. Градот е формиран во 1788 година како прва англиска населба на петтиот континент, а денес е најголемо извозно и увозно пристаниште на Австралија и главен град на Нов Јужен Велс, во кој се развиени металургијата, бродоградната индустрија, авионската, електротехничката, хемиската, текстилната, дрвната, прехранбената индустрија... Сиднеј е познат не само по тоа што во него првиот универзитет е формиран 1852 година, на кој денес со успех работи и Катедра по македонски јазик и литература, туку и по зоолошката градина, ботаничката бавча, пристанишниот мост долг 2 км, преку кој врват четири железнички пруги, по оперската куќа и по многу други споменици што го прават важен светски центар.

Тој убав и привлечен велеград е исто така втор центар за Македонците во Австралија. На тие богати простори, Македонецот за првпат стапнал во дваесеттите години од овој век, а денес македонската колонија во Сиднеј и во

околините приградски населби број околу четириесет илјади луѓе. Таму можат да се сретнат Македонци од сите делови и краишта на Македонија, меѓутоа, најбројни се од Пелагонија, од Преспанско, од Охридско, од Струнско, особено од потпелистерските села и од Битола. Затоа, населбата Рокдеил е збратимен град на Битола и одржува трајни врски на културен, образовен и друг план.

Активностите за организирање на Македонците во Сиднеј почнаа особено по Втората светска војна. Така, во 1946 година во Сиднеј е формиран разгранокот на МАНС (Македонско-австралиски народен сојуз) под име „Весела Македонија“ под раководство на Кирил Ангелков, а потоа претседател на овој разгранок беше Васил Христов, кој заедно со Џон Пизарков, Васил Бошков, Мик Веловски, Иљо Малков и други развиваат широки активности во националниот и културниот живот. Тие организираа голем број вечеринки, пикници и сл., што резултираше да започне формирањето на општината, а денес таа да постои како една од најзначајните МПЦО во Австралија и да биде посветена на големите селовенски учители Кирил и Методиј.

Управниот одбор на општината, во чиј состав влегоа голем број истакнати македонски иселеници, а чиј претседател беше познатиот сонародник Мик Велковски, како и со поттик на тогашниот свештеник во Мелбурн и архиепископски заменик - прота Методи Гогов, денешен повардарски митрополит Михаил, купи една методистичка црква во населбата Розбери. Набргу црквата беше преуредена во православен духовно-национален дом и адаптиран за вршење богослужба, венчавки, крштевања и други црковни обреди, кои за македонските доселеници во Сиднеј значеа пресвртница во нивниот црковен живот.

Таквите активности помогнаа да почне значаен црковен живот, што услови Црквата да биде осветена на 30 август 1970 година. Чинот на осветувањето го изврши митрополитот Кирил во сослужение на бројни македонски свештеници од Австралија, голем број верници, претставници на Светскиот сојуз на црквите, на Департментот за емиграции, Југословенскиот конзул, како и македонски доселеници од Мелбурн, Њукасл, Квинсбијан, Порт Кембла и Вулунгонг. Новоадаптираната црква служеше како македонски храм цели шест години, но бидејќи беше мала по простор и не

можеше да ги задоволи потребите на македонските верници, како и да одговори на културно-просветните барања, во 1976 година се пристапи кон изградба на нова црква во истото место. Темелите беа осветени исто така од митрополитот Кирил, а потоа се отпочна со акција за собирање средства за црквата. Притоа Црковната управа имаше одговорна должност што во целост ја исполни, собирајќи голем број средства за изградба на оваа катедрална македонска црква и прв храм во Сиднеј.

Изградбата на црквата беше завршена во 1977 година, кога на 16 октомври беше свечено отворена. На овој значаен ден присуствуваа голем број македонски иселеници, а вратите на црквата на симболичен начин ги отвори премиерот на Нов Јужен Велс г.Н.К.Вранс, додека осветувањето, односно инаугурацијата на Црквата го изврши поглаварот на МПЦ Неговото Блаженство митрополитот охридски и македонски г.г. Доситеј, во сослужение на надлежниот архиереј г. Кирил, пред голем број македонски светиеници од македонските епархии во Австралија и десетина илјади посетители. За прв претседател на Црковниот одбор, во таа пригода беше избран Драган Размовски, а прота Владо Поповски беше назначен за парохиски светиеник. Овој македонски катедрален храм е еден од најголемите во Австралија, а единствен надвор од Македонија којшто има два престола, два олтара: еден посветен на Кирил и Методиј, а вториот на Св. Ѓорѓи осветен од сегашниот архиереј г. Тимотеј за време на божиќните празници во 1989 година.

Црквата има мала сала, помошни простории, канцеларии и библиотека. Во неа е формирано познатото КУД „Илиден“, а сегашното КУД „Македонка“, кое е едно од десетте македонски друштва во Сиднеј постигнува забележителни резултати на полето на фолклорот и културата. Исто така, и фудбалскиот клуб „Македонски орел“, неделното училиште, женската и другите секции се значајни во севкупното живеење на општината. Сегашен претседател на Црковниот одбор е Панче Трајковски, секретар е Славе Ристовски, додека претседател на Општината, во чиј состав влегоа и црквата „Св. Никола“ од Кабрамата, е Томе Панов, а секретар Пеце Мариновски, додека светиеник е Ѓорѓи Лаповски, кои заедно со црковната управа и членовите се вистински афирматори на се она што е македонско.

Македонската православна црква „Св. Пророк Илија“ во Мелбурн

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. ПРОРОК ИЛИЈА“ ВО МЕЛБУРН

Мелбурн, главниот град на државата Викторија, е втор по големина економски, културен, политички и административен центар во Австралија, веднаш по неговиот вечен град - ривал Сиднеј. Често Мелбурн го вбројуваат меѓу најзначајните центри на автомобилската индустрија, спортска мека и град-бисер од другата страна на Екваторот. Таа неколкумилионска метропола, сместена на југоисточната страна на континентот во Филиповиот залив како да се скрила зад Тасманија, каде што доаѓаат струењата на Тихиот и Јужниот Океан. Градот е лоциран по должината на реката Јара, која со своите безбројни меандри го прави привлечен за работа и живеење.

Во тој конгломерат на народи, нации, етнички групи и домородно население живеат неколку десетици илјади Македонци од сите делови на разделена Македонија. Според

некои неофицијални податоци, во поширокото градско подрачје на Мелбурн живеат околу педесет илјади нанинци, од кои најбројни се од Леринско, од Битолско, од Костурско, од Преспанско, од Охридско, од Прилепско, од Кичевско, од Скопско, од Струшко и од други места. Таму, во 1960 година, Македонците ја изградиле првата македонска православна црква надвор од Македонија - црквата „Св. Ѓорѓи“, а потоа се формирани и МПЦО „Св. Илија“ во Фуцкрај, „Св. Никола“ во Фицрој, „Св. Димитрија“ во Спрингвил, и двата манастира „Св. Климент Охридски“ во Кинг Леик и „Св. Наум“ во Роклин.

Еден од значајните духовни, национални и културно-просветни центри во Мелбурн е, секако, МПЦО „Св. Пророк Илија“ во Фуцкрај. Таа е втора црковна општина на македонските доселеници во Мелбурн, сместена на западната страна од градскиот центар, во месноста Јаравил, кадешто е концентрирана македонска колонија од околу дваесет илјади луѓе, кои дошле претежно од потпелистерските села и од селата на Пелагонија, а ги има и од преспанско-охридскиот регион и од други места на Републиката. Изградбата на оваа македонска црковна општина е резултат на оддалеченоста на црквата „Св. Ѓорѓи“ и големиот прилив на доселеници во Фуцкрај. Затоа, уште во 1971 година, е формиран Иницијативен одбор за организирање на МПЦО „Св. Илија“. Во Одборот влегоа голем број истакнати доселеници од македонско потекло, особено од битолско-прилепскиот крај, меѓу кои: Илија Милошевски, Цветан Велјановски, Томе Дервишовски, Борис Трајков, Веле и Војо Божиновски, Перо Ѓорчевски, Коле Најдовски, свештеникот Методи Лазаревски и многу други верници и патриоти кои вложија и труд и средства за тој македонски храм.

За кус период се собраа парични средства и во 1974 година е купена една методистичка црква, која беше оспособена за богослужба на православните Македонци и на која на 26 декември истата година е извршено таканаречено „мало осветување“. За прв парохиски свештеник беше назначен Методи Лазаревски, потоа долги години со успех ја вршеше таа одговорна должност протоерејот Ѓорѓи Кацарски, кој беше и архиеерејски заменик за Австралија, а сегашен парохиски свештеник е Евтим Бетински. Меѓутоа, еден од најважните датуми за оваа општина ќе остане 2 мај 1976 година,

кога надлежниот архиереј на Австралиско-македонската архиепископска митрополитот Кирил, во сослужение на повеќе македонски свештеници, неколку илјади посетители и многу гости од австралиското општество и владата ја освети црквата, со што почна со работа уште едно македонско светилиште.

Црквата „Св. Илија“ е од тврда градба и претставува убав архитектура. Иконите се дело на македонски мајстори и голем број од нив се подарок од македонските доселеници. Таа, покрај храмот, се состои од добро уредени две сали и куќа и други помошни простории. Како придружни простории се и двете згради до црквата, од кои едната е дом за парохискиот свештеник, а другата заедно со двете црковни сали служи за одржување конференции, скромни свечености и во нив се организира дополнителното училиште на македонски јазик „Гоце Делчев“. Во минатото општината беше сопственик уште на три стабени згради, но подоцна ги продале и средствата се искористени за изградба на Македонскиот дом во Саншанџи.

Во составот на црковната општина со успех работи КУД „Илиден“ во кое членуваат стотина ентузијастички и вљубеници во македонското оро и песна. Друштвото гостувало во сите македонски колонии, на етнички и други манифестации низ цела Австралија, а двапати било гости на Републиката. Дополнителното македонско училиште, пак, кое работи во сабота и во недела, се одвива на три места и е собираниште на повеќе од 300 млади Македонциња. Исто така, значајни резултати постигнуваат и: Фудбалскиот клуб „Антон Гент-Вардар“, кој се натпреварува во Фудбалската лига на Викторија, женската секција, шаховскиот клуб и др. Меѓутоа, најголем успех за Македонците од оваа општина, чиј претседател е истакнатиот иселеник Цветан Велјановски, е изградбата на Македонскиот центар во Саншанџи, чии темели во 1988 година ги освети надлежниот архиереј, митрополитот Тимотеј во присуство на голем број доселеници. Центарот се наоѓа на парче македонска земја од 4 хектари и претставува место за собирање, другарување и рекреација. Овој најубав македонски дом во Мелбурн има околу 2.000 квадратни метри корисна површина. Во него

состав се големата сала за 750 посетители, клубот, кујната, двете помали сали, библиотеката и помошните простории, кадешто се одржуваат приредби, игранки, вечеринки и други манифестации што значат живот за македонските доселеници во тој дел на демократска Австралија.

Македонската православна црква „Св. Никола“ во Мелбурн

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА СВ. НИКОЛА“ ВО МЕЛБУРН

Мелбурн е австралиска и светска метропола и главен град на државата Викторија. Поради извонредната географска положба, на тие простори живеело бројно домородно население, а од 1835 година, градот е формиран како значајно место на државата Викторија. Неговата важност беше особено изразена кога во периодот од 1901 до 1927 година, односно од конституирањето на државниот центар -Канбера, Мелбурн беше главен град и на Австралија. Овој привлечен неколкумилионски град е значаен економски, културен, административен и спортски центар. Уште во 1854 година во него е формиран Универзитетот Ла Троб, на кој студираат голем број Македонци и претставува една од значајните образовни институции во Австралија. Покрај тоа, таму има бројни музеи, галерии, олимписки стадион, пристаниште, железнички јазол, голем број фабрики и друго. Таму се формирали четири македонски православни цркви и два манастира. Еден од тие македонски светилници е и МПЦО

„Св. Никола“ од Престон, кој е трет духовно-просветен дом на овие простори.

Според некои податоци, во Престон, во Резервоар, во Томастаун, во Ајванко и во други блиски ерии живеат над 25.000 Македонци, додека во поширокото подрачје на Мелбури ивицниот број достигнува околу педесет илјади, чиј број особено се зголемува по војната, и од педесеттите до седумдесеттите години. Нив ги има од сите делови на Македонија, од Пелагонија, од Битолско, од Леринско, од Прилепско, потоа од Преспанско, од Охридско, од Струшко, од Костурско, од Демирхисарско, но најбројни се од потвелистерските села и од Битола. Македонците од Престон и од околните места претежно се вработени во фабриките, а има и сопственици на фирми и вработени во австралиската администрација, во училиштата и во други институции. На тие простори човек се чувствува како да е во Македонија, насекаде се среќаваат Македонци, а покрај англискиот, се зборува и македонскиот јазик, тука повеќе години се печати весникот „Австралиско-македонски неделник“, едно од најзначајните и најтиражните етнички гласила во Мелбури, околу кое се собрани поголем број интелектуалци од македонско потекло, особено овие од организацијата ФОМАВ (Федерација на македонските асоцијации во Викторија), кои ги почувствуваа демократските слободи на Австралија и се борат за вистината на македонските иселеници и на македонскиот народ во целина. Исто така, овој дел од Мелбури е центар на македонски училишта, фолклорни групи, фудбалски клубови и други асоцијации, кои придонесуваат за збогатување на активностите што значат живот на македонските доселеници во новата средина.

Меѓу најзначајните активности на Македонците од Престон е формирањето на македонската православна општина „Св. Никола“, чија иницијатива се јави во 1971 година, речиси идентично со иницијативата за организирање на црква во општината во Јаравил, што се наоѓа на другата страна од Мелбури. Така, група Македонци, меѓу кои, Ѓорѓи Писевски, Борис Лозановски, Ѓорѓи Јанакиевски, Живко Стојановски, Пеце Степановски, Миле Панов, Драган Гаштевски и други ја поведоа акцијата за изградба на црква. Со средствата подарени од членовите на Одборот и од другите иселеници, во 1976 година е купено поголемо куќно место во Престон. На тоа македонско катче е извршено проширување

и адаптирање на црквата, која од почетокот ги задоволување потребите на македонските верници. Меѓутоа, бројот на Македонците постојано се зголемува, затоа постои желба и иницијатива за проширување на црквата и градење соодветни простории за културно-просветна дејност на македонските доселеници.

Еден од најсветлите датуми за МПЦО „Св. Никола“ е 5 февруари 1978 година кога е извршено осветувањето на храмот. Тој свечен чин го изврши поглаварот на МПЦ, неговото блаженство г.г. Доситеј во сослужение со надлежниот архиереј, митрополитот г. Кирил и голем број свештеници, над пет илјади верници, а во присуство на тогашниот лидер на Лабуристичката партија, г. Витлем и други претставници на австралиската влада и на општество.

Активностите во црквата почнаа со силен жар. Така, во првите шест месеци од свеченото отворање на црквата беа крстени 75 новороденчиња и извршени, 15 венчавки. Прв претседател беше истакнатиот иселеник Ѓорѓи Писевски, а Јонче Петревски, кој подоцна беше еден од најактивните и повеќепати претседател, заедно со Миле Панов беше потпретседател. За прв парохиски свештеник беше назначен Радослав Атанасовски.

МПЦО „Св. Никола“ е сопственик на цел квартал, на храмот и на неколку куќи, каде се планира да се изгради нова црква и дом. Во состав на црквата со успех работи КУД „1 Октомври“, кое е носител на поголемиот број активности. Во него членуваат повеќе од 300 членови од сите возрасти, настапува на бројни национални и етнички фестивали низ Австралија, а било гостин и во Републиката. Исто така и македонското училиште „Стив Наумов“ е место на собирање и организирано живеење, потоа женската секција, литературното друштво, културно-просветниот одбор и другите форми на собирање во кои учествуваат бројни македонски иселеници, пикиници, вечеринки и други манифестации. Претседател на црковната општина е истакнатиот иселеник Мила Панов, секретар е Никола Трајчевски, благајник Ѓорѓи Ѓорѓиевски, а парохиски свештеник е Атанас Станковски, кои заедно со другите членови на црковната управа, со членовите на секциите и на друштвата и со членството на црквата придонесуваат Македонците во Мелбурн да бидат дел од тој многунационален мозаик на демократското австралиско општество.

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ.НИКОЛА“ ВО СЕВЕРЕН ПЕРТ

Во Перт, главниот град на Западна Австралија, е концентрирано речиси три четвртини од населението на таа најголема сојузна држава, која по пространство е шестпати поголема од Југославија. По бројот на жителите, Перт не спаѓа во големите светски метрополи, меѓутоа, просторно покрива површина на која би се сместил Њујорк или Токио. Таму, на тие австралиски простори, кадешто не постојат годишни времиња во европската смисла на зборот, заедно со десетниците етнички групи, нации и народи од цел свет, околу 15.000 Македонци засекогаш или привремено свиле гнездо. Тие се најбројни од костурско-леришкиот, битолско-прилепскиот, охридско-преспанскиот, струшкиот, скопскиот и други региони, и со постигнатите резултати во општественото и културното живеење, Македонците играат многу значајна улога и се важен дел на тоа мултикултурно општество.

Македонската колонија во Перт е една од оние што има организирано живеење уште по бурните денови на Втората светска војна, кога почнаа првите процеси на културно-просветен и духовен план. Црковно-народниот живот, меѓутоа, почна понинтензивно да се организира по 1967 година, кога во македонската средина во Перт дојде прота ставрофорот Методи Гогов, кој првпат отслужи и богослужба на македонски јазик. Со формирањето на првата македонска православна општина „Св. Никола“, се постигнаа извонредни резултати во македонската колонија: се конституира неделно училиште, женска секција, фолклорна група, библиотека и почна да се печати гласилото „Весник на Општината“. Меѓутоа, поради подвоеност на некои македонски иселеници, особено од аспект на лидерство, како и поради фактот што врз црквените простории подоцна беше изграден уште еден кат на Македонско-австралишкиот културен центар, голем број од македонските верници, особено дојдените од слободниот дел на татковината, посакаа да изградат нова црква под исто име на светецот - патронот „Св.Никола“, на улицата „Ангов“ и „Алберт“ во Северен Перт.

Обединетата македонска општина, во чии рамки работи црквата „Св. Никола“, ја почна својата активност во текот на 1977 година, кога е купена и новата зграда, за што се

Македонската православна црква „Св. Никола“ во Северен Берг

заслужни голем број активисти. Уште на почетокот во оваа црква се донесени светите реликти од првобитниот храм, а потоа, на 12 февруари 1978 година таа беше осветена. Овој свечен чин го изврши поглаварот на МПЦ архиепископот охридски и македонски, г.г. Доситеј, заедно со тогашниот австралиски архиереј, митрополитот г. Кирил, во сослужење на поголем број македонски свештеници, неколку илјади Македонци, претставници на Англиканската, Католичката и Обединетата црква и голем број личности од јавниот, од културниот и од општествениот живот на Западна Австралија.

МПЦ „Св. Никола“ е средна по големина, но е естетски уредена со иконостас и бројни икони направени од раката на академскиот сликар Спасе Спировски. Во состав на храмот има сала во која се одржуваат конференции и помали свечености, а играорците одржуваат проби. Во општината има над 1.600 членови, но се смета дека околу 3.500 македонски доселеници се собираат околу црквата. Претседател е Сашо Цветкоски, секретар Бошко Цветковски, а свештеник е Стојан Пајковски.

Во составот на овој нов македонски светилник во Австралија работи друштвото „Вардар“, чиј долгогодишен претседател беше Лазо Наумовски. Тоа е едно од најактивните македонски друштва во Австралија во кое се собираат голем број иселеници. И КУД „Илиден“, во кое членуваат над 120 членови, игра важна улога во севкупното живеење на општината. Тоа е формирано пред петнаесеттина години и особено под раководството на кореографот Ристо (Крис) Лејмановски има постигнато забележителни резултати. Низ него поминале околу 500 играорци - македонски ентузијастички, меѓу кои и претставници на други етнички групи, а во 1990 година друштвото беше гости во Републиката. Македонското додатно училиште на оваа општина го посетуваат над 400 ученици од сите возрасти, а со него раководи брачната двојка Лена и Сашо Цветкоски. Исто така, значајна улога игра женската секција која се грижи за убавината и чистотата на храмот и со успех го презентира македонското кулинарство, потоа хорот, спортската секција, радио часот на македонски јазик и печатењето на гласилото „Македонска мисла“, што го уредуваат Зоран Косески и Сашо Цветкоски и кое претставува значаен прилог во информативната дејност.

Во 1989 година во оваа општина се одржа централната прослава во Перт, настан кој даде белег на активностите на македонските иселеници во Австралија. Тоа беше пуштањето на новиот Македонски културен центар. Во величествената атмосфера на отворањето, претседателот на Претседателството на СРМ Јездимир Богдански на новоизградениот Центар му ја предаде скулптурата на големите словенски просветители Кирил и Методиј, дело на академскиот сликар Томе Серафимовски, вечно да свети на тие далечни простори.

Македонската православна црква „Св. Јован“ во Цилонг

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. ЈОВАН“ ВО ЦИЛОНГ

Градот Цилонг, кој се наоѓа на осумдесетина километри југозападно од метрополата Мелбурн, е еден од значајните индустриски центри и морско пристаниште на државата Викторија. Распространет по должината на Филиповиот залив, се чини, како да се сокрил од струењата што доаѓаат од Тасманија и претставува пријатно место за живеење и работа, а во исто време е и центар на автомобилската индустрија. Во фабриката за автомобили „Форд“ една од најголемите на тие простори, се вработени околу 90 насто од работноспособните на Цилонг, меѓу кои и голем број Македонци.

Во градот што брои стотина илјади жители се населиле околу 350 македонски семејства претежно од битолскиот крај. Нив најмногу ги има од селото Драгон, Битолско, околу 70 семејства, затоа често се вели дека Драгон се преселил во Цилонг. Исто така, таму живеат поголем број

семејства од селата Лажец, Велушина, Бистрица, Граешница, Жабјани, и други села под Пелистер, неколку семејства од Преспа, од Вевчани и од други охридско-струнски села, како и од Прилепско. Тие сите се здружени и претставуваат едно големо македонско семејство, се помагаат во добро и во зло, ги зачувале старите македонски обичаи, навики и традиции и претставуваат пример на заедничко живеење меѓу етничките групи на тие далечни простори на петтиот континент.

До Втората светска војна, бројот на Македонците во Циолнг беше многу мал, само неколку дуни. Меѓутоа, со либерализацијата на законите за одене во странство, и во екот на познатите миграциони движења во Македонија, се „отвори“ канал меѓу бројни села под Пелистер и Циолнг, каде што лесно можеше да се најде вработување. Покрај работата, Македонците почнаа богат културно-просветен и заеднички живот, се организираа забави, пикници и други активности. Особено силно влијание имаше развиениот црковен живот во Мелбурн, уследи посета на делегација на МПЦ на чело со надлежниот архиепископ, митрополитот Кирил. Така, меѓу тие честити Македонци се јави силна желба за формирање и изградба на своја македонска православна црква. Почнаа акции за собирање средства, а во септември 1977 година македонските доселеници преку црковниот иницијативен одбор се обратија до Синодот на МПЦ со барање да бидат примени во крилата на Светиклиментовата црква. Беше доставено барањето и правилник на црквата, информирајќи дека црковниот одбор е сопственик на плац каде што може да се изгради црква и културен дом. На тоа Синодот со акт бр.445/77 го удоволи нивното барање и ја регистрира новата црковна општина во „Св. Јован Крстител“.

Меѓу првите и најзначајните активисти, донатори и општественици во оваа црковна општина се секако Јован (Џони) Ангеловски, првиот претседател и најголемиот донатор и основач на црквата, Цветко Илиевски и Миле Стојановски, кои беа прогласени за доживотни членови, а големи заслуги имаат и Томе Димовски, Илија Николовски, Димитар Ангеловски, Јосиф Пачовски, свенитениците Ѓорѓи Кацарски и Чедомир Илиевски и многу други активисти кои вложија и средства и труд во тој значаен македонски храм, културно-просветен центар во Циолнг.

Еден од најзначајните денови за оваа црковна општина е 15 јануари 1978 година, кога надлежниот архиепископ на Австралиската епархија, г. Кирил во сослужение со неколку свештеници и бројни иселеници и претставници на австралиското општество, го положи и го освети камен-темеликот на новата црква „Св. Јован Крстител“. Тоа беше пресвртница во животот на македонските иселеници, се спроведе акција за собирање пари, дојде до вистинско заедничко живеење и формирање на секции, во кои, покрај другите, биле: Љуба Илиевска, Цена Куконовска и Вента Пачоска. Особена активност пројави Женската секција, која е и најактивна, како и Одборот за изградба на црквата. Црквата беше осветена од надлежниот архиепископ Кирил. Чинот на осветувањето беше настап за себе и траен спомен за Македонците. Беше отслужена првата богослужба во црквата, со што почна нов црковен живот и нова страница во историјата на македонските доселеници во Цилог.

МПЦО „Св. Јован Крстител“ е од тврда градба со фасадна тула, покрај храмот има и други простории, како и сала до самата црква, во која се собираат и до 700 посетители, кујна и простории за парохискиот свештеник. Во просториите на црквата се одвиваат голем број активности. Така, таму со успех работи црковното училиште, кадешто се учи мајчин македонски јазик, историја и географија. КУД „Бисер“ под раководството на Јагода Димовска, оркестарот „Галеб“, македонскиот радио-час, што со успех повеќе години го води Вента Пачоска, младинската библиотека и други секции, кои развиваат широки активности во македонската колонија.

Сегашен претседател на црковната управа е истакнатиот иселеник и заслужен активист Томе Димовски од с. Лажец, Битолско, потпретседател е Јонче Несторовски, секретар е Цветко Пачоски од Вевчани, благајник е Миле Тасевски, а свештеник по Чедомир Илиевски, е Стојче Ристовски кои заедно со другите членови на управата и црквата придонесуваат Македонската православна црква „Св. Јован Крстител“ да биде уште едно место и македонско катче во Австралија за изразување на достоинството на македонската самобитност, цивилизација и култура, како и израз на севкупните достигнувања на македонскиот народ.

Македонската православна црква „Св. Петка“ во Сиднеј

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВЕТА ПЕТКА“ ВО СИДНЕЈ

Сиднеј го сметаат за еден од најубавите градови во Австралија и во светот, чии симболи се мостот над заливот (Харбор бриџ) и Оперската куќа (Опера Хаус), која што оддалеку потсетува на огромен лебед со раширени крилја, скаменет како да почива во Заливот. Една од општините на тримилionenскиот Сиднеј е Рокдел, која што е оддалечена дваесетина километри од центарот на метрополата и се наоѓа во близина на Заливот Ботани, кадешто во минатото се истоварил капетанот Џејмс Кук, поставувајќи ги темелите на денешна модерна Австралија.

Таму, на тие питоми простори, во Рокдел, кадешто се зборува англиски и македонски јазик, живеат над дваесет илјади Македонци од сите делови на Македонија. Меѓутоа, најбројни се од битолско-прилепскиот, охридско-преспанскиот, струшкиот и кичевскиот крај. Често се вели дека Цапари и Гавато се преселиле во Сиднеј, бидејќи иселенич-

ката бројка најмногу се зголемила од овие две потпелистерски села. Сега во ерата на мултикултурната политика во Рокдел, збратимен град со Битола, Македонците имаат поголема можност да ја развиваат својата национална свест и да ја шират македонската култура, отколку што беше тоа пред повеќе децении кога беа третираани како граѓани од втор ред.

Еден од најважните, ако не и најважен фактор за зачувување на духот, свеста и идентитетот на македонските иселеници, е МПЦО „Св. Петка“. Почетните активности за изградбата на оваа црква почнаа во 1977 година со формирањето на Иницијативен одбор. Поголемиот број активисти на Одборот беа членови на КУД „Илиден“, меѓу кои посебно место во почетните активности им припаѓа на Паско Грбевски, кој беше прв претседател, Јоне Белчев, Перо Кикеревков, Јонче Кокаловски, Кире Циревски, Митре и Лазо Дупешеви, свештеникот Александар Ивановски и многу други општественици и патриоти од македонската колонија во Сиднеј.

Со собраните средства од доброволни прилози Иницијативниот одбор со помош на сите Македонци од Рокдел, купи една стара куќа, ја урна и на нејзиното место за неполни три месеци во текот на пролетта 1977 година, се изгради денешната МПЦО „Св. Петка“ заедно со потребните помошни простории. Веднаш потоа беше извршено осветување и изведена прва литургија на македонски мајчин јазик од архиерејскиот заменик прота Спасе Стефановски, а во присуство на повеќе од 7.000 Македонци. Меѓутоа, најсветол ден за оваа црковна општина ќе остане 19 февруари 1978 година, кога е извршено големото осветување од страна на Ариепископот охридски и македонски, г.г. Доситеј во сослужение на тогашниот австралиски митрополит Кирил и голем број македонски свештени лица, а пред десетина илјади македонски доселеници од Сиднеј и други места во Австралија.

Македонската православна црква „Св. Петка“, што го носи името на девицата и народниот донатор Петка, родена недалеку од Цариград, се наоѓа на една од главните улици на Рокдел и многу потсетува на „старниот крај“, како да е сретсело. Црквата претставува храм кадешто нашите луѓе доаѓаат да ги задоволат своите религиозни потреби, а е и културен дом, во кој се организираат најголемиот број

манifestации на Македонците од Сиднеј. Црквата е изградена од фасадна тула, а на северниот ѕид од храмот е изграден Македонскиот културен центар „Илинден“, кој заедно со храмот претставува македонски конак во градот на фјордовите. Центарот е доизграден и осветен на 8 јануари 1989 година, од сегашниот австралиски митрополит Тимотеј, во сослужение на бројни свештеници, а пред десетина илјади Македонци, пред кои настапија бројни културно-уметнички друштва. Во долиниот дел Центарот има мала сала која служи за вежбање на играорците и за други манифестации, а има и помошни простории, додека на катот се наоѓа голема сала во која се собираат повеќе стотици посетители. Таа служи за одржување концерти, приредби, балови, венчавки... Со еден збор, Црквата е единствено место каде што Македонците се чувствуваат како да се во Македонија.

Оваа општина е една од најголемите и најзначајните во Австралија, во која се одвиваат голем број активности на општествен, културно-просветен и спортски план. Во составот на црквата долги години работи КУД „Илинден“, кое со успех е раководено од Кире Пашовски и Кире Циревски. Во друштвото се формирани повеќе секции, а дејствува и гласилото „Македонски весник“, како и радио-часот на македонски јазик. КУД го презентира македонскиот фолклор пред австралиската јавност а гостувало и во Републиката. Исто така, во Црквата се активни: женската секција, црковниот хор, како и детската градинка, која е единствена детска установа надвор од Македонија и претставува собиралниште и место за згрижување, играње и зближување на младите генерации. Сегашното раководство на црковната општина „Св. Петка“ од Роквел, свештеникот прота Љупчо Двојаковски заедно со членовите на црквата се вистински чувари на се што е македонско во Австралија.

Македонската православна црква „Св. Богородица“ во Бризбен

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ.БОГОРОДИЦА“ ВО БРИЗБЕН

Бризбен, или како што често го нарекуваат „градот на цвеќето“, е главен и административно-културен центар на државата Квисленд. Оваа населба е формирана во 1824 година во составот на англиската колонија и служеше како „заточеништво“ на непослушните и прекршителите на законот. Меѓутоа, денес овој привлечен велеград е значајно морско пристаниште, кое ја поврзува Австралија со Далечниот Исток и пошироко со целиот свет, а во него и во околните места живеат околу еден и половина милион население од сите делови на светот, наоѓајќи своја егзистенција во туристичките, индустриските, земјоделските и други објекти.

Во овој конгломерат од народи се вгнездиле и неколку стотини македонски семејства. Првите македонски доселеници биле од Беломорска Македонија кои се доселиле по поразот на ДАГ во Граѓанската војна во Грција, поточно во

екот на голготата, а во неесеттите години на тие богати простори се доселија бројни семејства од Републиката. Нив ги има од сите делови, но најбројни се од Битолско и од Леринско, а ги има и од Преспанско, и од Охридско и од други места. Иако македонската етничка заедница во Бризбен е мала, таа сепак е голема по духот и постигнува забележителни резултати на културно-национален и духовен план. Тоа особено е изразено преку заедничкото живеење во МПЦО „Раѓање на Пресвета Богородица“, која претставува дом на заедничтво, другарување и зачувување на македонскиот дух, јазик, култура и традиција и значаен сакрален објект за православните Македонци.

Почетните активности, особено оние на црковно-духовно поле во македонската колонија во Бризбен почнаа со посетата на тогашниот надлежен архиереј, митрополитот г. Кирил во јуни 1980 година, при што тој ја отслужи првата света богослужба на македонски јазик и изврши мало осветување на храмот. Тој голем и торжествен верски чин кај многумина предизвика вистинска возбуда, особено кај оние што првпат слушнаа црковна служба на својот мајчин милозвучен македонски јазик. Во таа пригода беа извршена и првата крштевка, односно по сите православни обичаи беше крстена малата Катерина Димовска.

Зградата на црквата „Св. Богородица“ во минатото припаѓаше на една англиска црква, изградена од тврд материјал и претставува добро архитектонско решение и прилог на убавото во градот. Таа се состои од храм за неколку стотини луѓе, во кој е сместен иконостас и други црковни работи, подарок на македонските иселеници. Македонскиот клуб е ложиран до црквата, под храмот има простории кои заедно служат за одржување конференции и други манифестации, а во нив се организира и наставата по македонски јазик и место за играње на фолклористите.

Заслуги за овој македонски духовно-културен светилник во Бризбен имаат сите Македонци на тие простори. Меѓутоа, посебно треба да се нагласи активноста на првата црковна управа, на чие чело беа претседателот и донатор Симе Гагачев, од с. Буф, Леринско, секретарот Никола Стоилковски, потоа на активистите Кире Буџевски, Кире Азмановски, Коста Ликоски, прота Атанас Станковски,

како и прота Горѓи Коцарски првиот свештеник што ја посети оваа македонска општина.

Еден од најсветлите датуми за МПЦО „Св. Богородица“ е 9 мај 1982 година, кога е извршено таканареченото големо осветување, што сегашниот надлежен архиереј, митрополитот Тимотеј, во сослужение на протоереите Спасе Стефановски и Климент Цепароски, го изврши во присуство на бројни иселеници и претставници на други македонски црковни општини. Посебен белег на оваа свеченост му даде присуството на тогашниот министер на Австралискиот парламент г. Бен Хафри, југословенските конзули од Сиднеј и Мелбурн и претставникот на Стопанската банка во Сиднеј. Овој свечен чин, за кој голем придонес имаат играорците на групата „Танец“, траеше до доцните часови, кога се собраа и голем број парични средства како поклон од иселениците со кои потоа се исплати црквата.

Во составот на црковната општина „Св. Богородица“ од Бризбен со успех работат: играорната група „Танец“, фудбалскиот клуб „Обединети македонски браќа“, кој се натпреварува во третата фудбалска лига на Квинсленд и драмската секција во која членуваат бројни вљубеници и ентузијастички од македонско потекло. Исто така, од огромно значење се неделното училиште на македонски јазик „Крсте Мисирков“, во кое, покрај другите, најзаслужна е наставничката Гена Ацевска и македонскиот радио - час што се смитува во рамките на мултикултурната програма на Австралија, а кој со ентузијазам го води познатиот иселеник Никола Стоилковски. Претседател на црковната општина е Павле Павловски, секретар е Аце Јовчевски, благјаник е Димо Димевски, а парохиски свештеник е Наум Гиновски. Сите тие претставуваат значаен дел на севкупното живеење и се мост на зближување меѓу Австралија и Македонија.

Македонската православна црква „Св. Климент Охридски“ во Канбера

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО КАНБЕРА

Канбера, главниот град на Австралија е најголемиот административен и дипломатски центар и седиште на австралиската сојузна влада и на парламентот. Градот како населба е формиран во 1913 година на сојузна територија, која политички е издвоена од рамките на државата Нов Јужен Велс, а од 1927 година е престолнина на Австралија. На оваа сојузна територија од 2.432 квадратни километри се населиле околу сто илјади од сите нации, народи и народности, етнички групи, и црни и бели од различни конфесии, кои го прават градот „свет во мало“. Канбера како главен град е

„Соломонско решение“ за вечните ривали Сиднеј и Мелбурн, кои постојано претендирале за престолнина. Затоа Канбера е изградена на средина меѓу овие две метрополи, во еден од најубавите предели на вечното зеленило во Австралија.

Македонците стасале во Канбера пред тој да биде назначен за престолнина на Австралија. Првите доселеници биле од егејскиот дел на Македонија, од Леринско и од Костурско, најмногу од селата Трсеје и Станица, меѓу кои е и 90-годишниот чичко Георги Наю. - Војводата, еден од доблесните македонски патриоти, кому при една посета на Македонија, кога сакаше да ги посети гробовите на своите претци во Трсеје, грчките погранични власти не само што не му дозволија, туку го натераа пеш да се врати кон Битола. Се проценува дека денес во Канбера и во соседното гратче Квинбијан живеат околу 4.000 Македонци, меѓу кои, покрај македонските доселеници од Леринско и од Костурско, има и од Охридско, од Дебарца, од Битолско и од други места. Има податок дека македонската етничка група е најбројна на тие простори и претставува значаен дел на општественото живеење.

Првите собирања меѓу македонските доселеници почнаа меѓу двете светски војни, а особено по Втората светска војна, поточно 1947 година кога се формира разгранокот „Млад Гоче“ на Македонско-австралискиот народен сојуз (МАНС), а потоа во македонската православна црква „Св. Илија“ од Квинбијан, формирана во 1969 година. Меѓутоа, со зголемувањето на бројот на иселениците и на нивните активности и заради просторните можности, се јави потреба за изградба на уште една македонска црква. Така, во 1982 година се формира одбор за изградба на МПЦО „Св. Климент Охридски“ во Канбера. Иницијатори за оваа идеја, покрај другите беа: истакнатиот иселеник Симо Таневски, Наум Деспотовски, Владе Николевски и други.

Катедралната МПЦ „Св. Климент Охридски“ од Канбера по многу нешта е единствена и значаен сахранен монумент на петтиот континент. Таа е сместена во средината на една височинка во квартот „Ред Хил“, (Црвен рид), односно „Нарабаџа“ наречен со домородниот речник. Тоа е едно од најелитните места во Канбера, кадешто се сместени повеќето амбасади и други дипломатски претставништва и од каде што убаво се гледа австралиската престолнина.

Широкиот простор каде што е изградена црквата има 18.000 квадратни метри и е подарок на австралиската федерална влада од 1982 година. Тоа беше мотив повеќе за македонската заедница да се спроведе широка акција за собирање средства и ангажирање за изградба на вториот македонски храм. Така, на 6 јуни 1983 година се удрени темелите на оваа црква, чие осветување го изврши надлежниот архиепископ г. Тимотеј во сослужение на Ахил Теохарев, Наум Деспотовски и Ѓорѓи Кацарски, како и бројни верници и гости на федералната влада. Таа е убав пример на македонска архитектура на австралиски простори, која со проектот, димензиите и несекојдневниот изглед на современ и репрезентативен објект влезе во регистарот на значајните споменици во Канбера. Македонските доселеници на тие питоми простори се надеваат дека овој светиклиментов дом во престолнината на Австралија ќе биде уште позначаен со изградбата на салата за општествени активности во непосредна близина на црквата, училиштите за настава по македонски јазик, историја, географија и религија и со уредувањето на околината.

Во историјата на оваа МПЦО, 18 декември 1989 година, денот на осветувањето на храмот ќе остане забележан со златни букви. Тоган, надлежниот архиепископ митрополитот Тимотеј, во сослужение на голем број свештеници од другите градови од цела Австралија, а во присуство на неколку илјади доселеници и претставници на владата го изврши свечениот чин, со што почна со работа уште еден македонски дом.

Во составот на црковната општина со успех работи КУД „Младост“ со менаната играорна група „Св. Климент“, а во која членуваат бројни вљубеници на фолклорот и песната и негувачи на македонските традиции и на современоста на македонскиот народ од сите делови на Македонија, потоа женска секција, неделно училиште, како и други секции кои се посетители на голем број активности во севкупното живеење на Македонците од Канбера и Квинсбијан. Претседател на црковната управа е Боб Спасеновски, секретар е Коста Мазенко, а свештеник Љупчо Симициновски, кои заедно со другите активисти се афирматори на македонската вистина и создаваат погодни услови за творечко изразување во австралиската средина.

Македонската православна црква „Св. Климент Охридски“ во Порт Кембла

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО ПОРТ КЕМБЛА

Порт Кембла, (пристаниште Кембла), се наоѓа на јужната страна од Вулунгонг во државата Нов Јужен Велс. Тоа е место на челикот и значајно пристаниште за прекуокеанските товарни бродови. Само во челичарницата, најголема во јужната хемисфера, се вработени околу 20.000 работници од целиот свет, меѓу кои, според некои податоци, Македонците се најбројни. Меѓу вработените во челичарницата можат да се сретнат доселеници од сите краишта на Македонија, а најбројни се од Охридско, од Струшко, од Битолско и од Преспанско. Овој индустриски гигант од светски размери привлекол голем број наши луѓе и не е проблем ако човек не знае англиски јазик, занто македонскиот како да е веќе втор. Многумина од нашите се наоѓаат и на најтешките работи, остануваат и по повеќе часови, но затоа добро заработуваат. Голем е бројот од тие „светски патници“, кои во последно време градат убави и современи домови во своите родни краишта во Струшко, во Охридско и во други места.

Црковниот живот на подрачјето на Вулунгог почна при крајот на шесеттите години со изградба на МПЦО „Св. Димитрија“. Подолг период таа беше центар и духовен дом за поголемиот број македонски доселеници од Вулунгог и од околината. Меѓутоа, пред се, поради рапидното зголемување на бројот на Македонците во седумдесеттите години, а и поради некои внатрешни судрувања, оваа црква стана претесна да ги прими сите верници. Затоа се пристапи кон формирање на нова македонска православна црква со седиште во Порт Кембла, кадешто е концентрирано бројно македонско иселеништво.

Иницијативата за изградба на новиот духовен и културен центар, што го доби името „Св. Климент Охридски“, дојде на состанокот одржан на 26 јануари 1981 година, кога беше избран Иницијативен одбор, во кој влегоа бројни истакнати иселеници, а чиј претседател беше Тоде Колупачевски. Тоа беше почеток на активностите на оваа втора МПЦ на тие простори од петтиот континент, на кои се проценува дека живеат дваесет до тринаесет илјади Македонци, кои, всушност, ја реализираа акцијата за собирање средства и учествуваа со личен труд во изградбата на новиот духовен и културен дом.

Еден од најзначајните датуми е 8 јануари 1983 година, кога се изврши т.н. мало осветување на храмот, пред околу три илјади луѓе од Порт Кембла, од Вулунгог и од Сиднеј. Осветувањето го изврши архиерејскиот заменик прота Ѓорѓи Кацарски, тогашен свештеник во Мелбурн, во сослужение на свештениците Љубомир Милошевски и Александар Ивановски (од Сиднеј), Климент Цепароски од Њу Касел и Васил Сламков од Вулунгог, а во присуство на претставници на Генералниот конзулат на Југославија во Сиднеј и на бројни македонски православни општини. Посебен белег на свеченоста и дадоа градоначалникот на Вулунгог, во чиј реон припаѓа и Порт Кембла, г. Френк Аркел и одборникот г. Питер Мортон, кои со своето присуство ја збогатија свеченоста, а со одбраните зборови за значењето на македонската заедница и за нивните активности, велеа доверба и почит кај македонските доселеници, кои играат значајна улога во севкупното живеење на градот.

Исто така, бележит ден е 22 мај 1983 година, кога е извршено големото осветување, што надлежниот архиереј,

митрополитот австралиски, г. Тимотеј го изврши во сослужение на сите македонски свентеници во Нов Јужен Велс, а во присуство на бројни иселеници, гости и претставници на австралиската влада.

За формирањето, изградбата, осветувањето и активностите на културно-просветното живеење се заслужни голем број Македонци. Меѓутоа, посебно место им припаѓа на претседателите на црковните управи: Тоде Босев, Веселин Талевски, Јоце Василевски, Благоја Чепиговски, како и на свентениците Љубомир Милошевски и Раде Јоневски.

Македонската православна црква „Св. Климент Охридски“ е убав православен храм подигнат на една височинка во Порт Кембла во непосредна близина на Тихиот Океан, што наликува на местоположбата на „Св. Климент Охридски“ во древниот Охрид и ги потсетува македонските иселеници на нивната родна земја. Покрај храмот, на 22 октомври 1989 година е поставен камен-темелникот за изградба на сала за одржување концерти, банкети, свадби и други манифестации од културно-просветниот живот. Во составот на црквата, со успех работи и културно-уметничкото друштво „Билјана“, кое е носител на голем број активности во севкупното живеење и собирање на македонските доселеници, како и во презентирањето на македонското фолклорно богатство. Претседател на црковната управа е Благоја Мунаревски од Дрмени, Преспанско, а парохиски свентеник е Раде Јоневски, кои заедно со другите Македонци од тие австралиски простори достоино ги презентираат македонските традиции, обичаи и културни вредности донесени од Македонија.

Македонската православна црква „Св. Димитрија“ во Мелбурн

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ ДИМИТРИЈА“ ВО МЕЛБУРН

Мелбурн, бисерот на државата Викторија и еден од светските метрополи, е центар и за македонските доселеници. Таму, на тие простори, во тој значаен индустриски, културен и административен центар на Викторија, Македонци, првин од егејскиот дел на Македонија, се доселиле уште во дваесеттите години од овој век; во почетокот многу малку, а потоа тој број се зголемува. Репидно зголемување на македонската популација се јавува по Втората светска војна, особено по Граѓанската војна во Грција и егзодусот на Македонците од Беломорска Македонија. Затоа, денес се претпоставува дека во Мелбурн и околината живеат околу 50 илјади Македонци од сите делови на распарчена Македонија. Меѓутоа, најбројни се од Битолско, од Леринско, од Мариово, од Костурско, од Преспанско.

Првите организирани собирања на македонските доселеници во метрополата Мелбурн почнаа меѓу двете војни. Така, уште во 1936 година е организиран првиот пикник, на кој учествуваа бројни доселеници, а во 1944 година во Мелбурн е одржана Првата сојузна конференција на МАНС (Македонско-австралиски народен сојуз). Таму денес со успех работат четири македонски православни црковни општини, два манастира, стотина селски друштва, македонски културно-уметнички друштва, секции, македонски училишта, здруженија, асоцијации, таму се слуша македонскиот збор, песната и орото на етничкото радио, се печатат значајни македонски етнички гласила со што Македонците се чувствуваат како во „стариот крај“.

Еден од значајните и најнови духовни и културно-просветни македонски центри е МПЦО „Св. Димитрија“ во Спрингвел, северно предградие на Мелбурн. Црквата е израз на љубовта на Македонците кон Светиклиментовата црква и плод на заедничките сили на голем број ентузијастички, кои своите активности ги крунисаа со купувањето на зградата за црковен храм. Иницијативата за формирање на оваа македонска црковна општина датира од 1982 година, кога и се спроведе акција за собирање средства за купување на една готова црква што и припаѓа на Српската православна црква и која е преуредена во православен македонски храм. На крајот од 1973 година овој храм е регистриран пред австралиските власти како МПЦО „Св. Димитрија“ - Спрингвел. Меѓу првите организатори и членови на управата беа: Јанко Георгиевски, кој е и прв претседател, Тони Трајчевски, потпретседател, Ламбе Стефанов, секретар, Илија Кузевски, заменик секретар, Слободан Николовски, благајник, како и членовите Наумче Тасевски, Александар Јовановски, Симеон Трифунов, Васил Милевски, Спасе Ристевски, Младен Дамевски, Јордан Иванов, Тодор Блажевски, Борис Петковски, Драгутин Величковски и други.

МПЦО „Св. Димитрија“ е мала како објект, но голема како собиралиште на Македонците. Таа има храм, помошни простории за училиштето, сала за неколку стотини посетители, голем паркинг и простор за одржување на пикници и други манифестации. Црквата ја освети надлежниот архиереј митрополитот г. Тимотеј во текот на неговата црковна визитација во јануари 1986 година. На овој значаен датум за

Македонците и за МПЦ се собраа бројни иселеници од сите делови, свештеници, пријатели на Македонците и претставници од австралиското општество. По повод осветувањето на црквата тогашниот премиер на Австралија г. Р. Хоук ја испрати следната порака: „Со големо задоволство ја испраќам пораката до сите присутни на свеченоста по повод осветувањето на МПЦ „Св. Димитрија“. Политиката на Владата на културен план“, се вели во пораката, „е целосно да ги поддржува напорите на сите етнички групи за зачувување и негување на нивните рамноправни јазици и културни традиции. Тие треба да создаваат вистинско прогресивно и хармонично општество, во кое сите групи ќе имаат исти права, должности и можности за живот и работа во Австралија. Вашето дејствување во повеќе сфери придонесува за зголемување на напредокот на оваа земја, а вашите културни традиции и духот на заедништвото се многу ценети и претставуваат голем придонес во севкупниот национален живот“, се вели во пораката на премиерот Хоук.

Во составот на црквата „Св. Димитрија“ со успех работи женска секција, играорна група и неделното дополнително училиште „Јане Сандански“, кое е центар за младите генерации. Во овој клтурно-просветен дом младите имаат големи перспективи за зачувување на своите дедовски традиции, обичаи и културни вредности. За тоа особено се грижат членовите и управата на црквата чиј претседател е Јосиф Лембовски, млад ентузијаст и активист по потекло од Преспа, секретар е Мите Горневски, парохиски свештеник е прота Томислав Илиески, кои заедно се трудат МПЦО „Св. Димитрија“ да биде вистинско собиралиште на македонските доселеници во Спрингвел.

Македонската православна црква „Св. Никола“ во Сиднеј

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ.НИКОЛА“ ВО СИДНЕЈ

Сиднеј, најголемиот град во Австралија, тримилionската метропола и главен град на Нов Јужен Велс - најголемата австралиска Федерална држава, претставува и голем центар на македонските доселеници. На тие богати австралиски простори се загнездиле четириесетина илјади Македонци од сите делови на Македонија: од Битолско, од Преспанско, од Прилепско, од Охридско, од Струшко, од Демирхисарско, од Леринско, од Воденско и од други делови. Во Сиднеј постојат бројни македонски културно-уметнички друштва, македонски училишта, асоцијации, селски и регионални друштва, таму се печатат весници, меѓу кои списанието „Повод“, што е орган на најмасовното и најзначајното друштво „Григор Прличев“, кое е собиралиште на бројни ентузијастички што се занимаваат со пишување литературни творби, а кое публикува и бројни книги на македонските иселеници, таму се зборува и се учи македонски јазик, таму Македонците се познати и признати од австралиското мултикултурно општество и играат значајна улога во севкупното живеење.

Сиднеј, печалбарскиот сон за многумина е еден нов свет, кој е толку далечен, а по многу нешта е и близок на европското на балканското живеење. Земјата на кенгурите и

коалите, на зеленилото и пустината, земјата на контрастите во текот на времето е толку европизирана, што човек се чувствува како да е на стариот континент - во Европа. Сиднеј, односно Рокдел, збратимениот град на Битола, како и Кабрамата и другите делови на оваа метропола, се пријатни места за живеење, за печалба и за културно натпреварување на Македонците.

Во реонот Кабрамата, најтипичната работничка населба и големо предградие на Сиднеј, кадешто се лоцирани бројни индустриски капацитети, се доселија голем број македонски семејства и таму е изградена македонската православна црква „Св. Никола“. Кабрамата е населба што се наоѓа на северозападната страна на Сиднеј, во која, покрај Македонците, е концентрирано голем број население од другите југословенски републики и од другите балкански земји.

МПЦ „Св. Никола“ е во рамките на општината „Св. Кирил и Методиј“ од Розбери и претставува значајно духовно место и културно-просветен центар на македонските доселеници во Кабрамата. Иницијативата за изградбата на ова македонското огниште во Сиднеј ја покренала активисти од „Св. Кирил и Методиј“, кои, поради просторот и оддалеченоста на оваа црква, решија да се гради уште еден храм во Кабрамата. Поточно, на 3 февруари 1980 година, се формира одбор од 15 членови, за чиј претседател беше избран Драган Размоски, кој заедно со својот брат Кире Размоски подарија средства, а Петар Јанкуловски ја презеде оперативната градежна работа. Исто така, акцијата беше прифатена и од другите членови на Одборот, а беше поддржана и од претставниците на МПЦО „Св. Петка“ од Рокдел. Потоа, на крајот на мај 1983 година, по долгите подготовки што ги направи Одборот, почна изградбата на црквата „Св. Никола“. Настан што со радост беше примен меѓу Македонците што живеат во тој дел на светот.

Еден од најзначајните датуми за ова македонско светилиште на петтиот континент е 8 февруари 1987 година, денот на осветувањето. Имено, на овој ден неговото високопреосвештенство, митрополитот австралиски г. Тимотеј, во сослужение на бројни свештеници, а во присуство на неколку илјади македонски иселеници, го изврши светиот чин на осветување. Присутните беа поздравени од тогашниот и сегашен претседател на управата Паце Трајковски и од

секретарот Славе Ристевски. Посебен белег на оваа свеченост му даде присуството на премиерот на Нов Јужен Велс г. Бери Ансворт, осведочен пријател на Македонците, кој на симболичен начин ги отвори вратите на црквата. Меѓутоа, најзначајно беше тоа што поранешниот премиер на Австралија и претседател на Лабуристичката партија г. Гоф Витлем, кој порано го имаше ставено камен темелникот, а на осветувањето ја пресече лентата, го означил почетокот на црковно - културното живеење на овој македонски дом.

Исто така, за осветувањето, изградбата и живеењето на овој македонски дом се заслужни Панде Трајковски, Митре Георгиевски, Владе Кулевски, Стојан Илиевски, Дано Богдановски, Васил Наумовски, Цане Јолевски, Живко Ристевски, Душан Велјановски, Ставре Петровски, Компанијата на Рибаровци, Ѓорѓи Манговски, Мик Веловски и свештеникот прота Атанас Паралачки, кои со заедничко вложување на време и средства се носители на богатото црковно и културно-просветно живеење на Македонците во Кабрамата.

Македонскиот православен манастир „Св. Климент Охридски“ во Мелбурн

МАКЕДОНСКИОТ ПРАВОСЛАВЕН МАНАСТИР „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО МЕЛБУРН

Мелбурн, главниот град на државата Викторија и втората по големина метропола на петтиот континент е распространет во Филиповиот залив и на брегот на Тасманското Море и претставува значаен австралиски и светски центар. Тој, во исто време, е град со најбројно македонско иселеништво во Австралија чии простори се предизвик, живот, вечност и судбина на речиси педесетина илјади Македонци од сите делови на Македонија. Таму можат да се сретнат нанинци од Леринско, од Битолско, од Преспанско, од Мариово, од Прилепско, од Кичевско, од Демирхисарско, од Охридско, од Струнско, од Костурско, од Воденско, од Скопско, од Мегленско. Нивните судбини биле условени, пред се, од тенката економска состојба и услови за живот и работа, а во одделни случаи и од причини што имаат

национално политички карактер. Многумина од нив особено од егејскиот дел на Македонија се откорнале за секогаш од своите родни места, а и не им се дозволува да се вратат на дедовското огниште и да ги видат гробовите на своите претци, бидејќи и по корен и по душа се Македонци и му припаѓаат на словенскиот род.

Првите форми на организирање, на собирање и на активност на македонските доселеници во Австралија се од времето на нивното доаѓање, кога, всушност, со вселувањето на новиот континент, со себе ја носеа и желбата и неопходноста за зачувување и афирмација на својата култура, традиции, обичаи, вера... Така, првите собирања на Македонците во Мелбурн почнаа во т.н. македонски клубови уште во триесеттите години, а подоцна тие активности се продалбочија и се проширија со формирањето на друштвото „Македонски сојуз“ разгранок на МАНС (Македонско-австралиски народен сојуз) што беше формиран во 1944 година. Меѓутоа, организирањето и заедничкото живеење посебно беше изразено во Втората светска војна.

Откако во 1957 година се распушти МАНС, нови и доминантни форми на организирано собирање на македонските доселеници во Мелбурн, а и во цела Австралија, станаа црковните општини, кои претставуваат црковно-национални институции, низ кои, покрај вршењето на црковни служби, обреди и обичаи, се разви богат културо-просветен, забавен и спортски живот. Идејата за формирање македонски црковни општини и за изградба на цркви се роди во редовите на МАНС уште пред неговото формално распуштање. Така, како резултат на силните национални чувства и свест кај македонските доселеници, во Мелбурн, 1955 година се преземени почетни подготовки за формирање на првата македонска општина „Св. Ѓорѓи“ во Мелбурн.

Првиот јавен собир, на кој присуствуваа околу 80 луѓе се одржа на 14 мај 1956 година, на кој беше решено да се формира македонска црковна општина и да се поведе акција за собирање средства за изградба на македонска црква. За прв претседател на Црковната комисија беше избран Васил Мојанов, а секретар Петре Божанин, чија задача беше да ги води работите околу изградбата на црквата. Комисијата беше во постојани контакти со Синодот и со МПЦ во Скопје, до кои испрати молба црквата да биде под нивна јурisdикција. Синодот одговори позитивно и од името на МПЦ и од

името на НР Македонија испрати вредни копија од фрески од црквите „Св. Климент“ и „Св. Софија“ во Охрид, како и друг црковен прибор.

Камен - темелникот за црквата „Св. Ѓорѓи“ е поставен на многу свечен начин и во присуство на голем број доселеници и претставници на австралиското општество, на Илинден 1958 година. Тоа беше настан од вонредно значење не само за Македонците во Мелбурн и во Австралија, туку и пошироко, бидејќи тоа повороденче ги поттикна македонските иселеници по целиот свет да почнат една нова форма на собирање, зближување и афирмација во новите средини. Овој прв македонски храм и македонско огниште за поколенијата е осветен на 7 август 1960 година, а чинот на осветувањет го изврши епископот злетовско - струмички г. Наум во сослужение на свештениците Нестор Поповски и Ѓорѓи Ангеловски, како и на свештеници на Сириската и Англиската црква, а во присуство на голем број верници, гости и пријатели на Македонците. Со тоа се отвори нова, светла и значајна страница во историјата на МПЦ и на македонскиот народ во целина.

Во составот на оваа црковна општина, со успех работи Културно-просветниот центар „Епинг“, чии темели ги удри митрополитот Кирил во 1981 година. Во него е сместен споменикот на големиот револуционер Гоце Делчев и претставува место за собирање на младите генерации од македонско потекло. Посебно значење за општината има Манастирот „Св. Климент Охридски“, што се наоѓа на околу осумдесетина километри во месноста „Кинг Ленк“ (Кралско Езеро). Овој прв македонски манастир во светот е осветен на 29 јануари 1978 година од архиепископот на МПЦ г. Доситеј, во сослужение на тогашниот надлежен архиереј митрополитот Кирил и повеќе македонски свештеници во Австралија. Манастирот располага со голем простор, покриен со бујна вегетација, кој служи за одржување пикници, панаѓури, селски слави и други активности во природа. Во овој Македонски парк во декември 1983 година се одржаа Деновите на македонската култура. Оваа манифестација, што се одржа под покровителство на Владата на државата Викторија и СРМ, а на која се собраа повеќе од дваесет илјади посетители, придонесе за мултикултуралниот развој на Австралија.

Собир на Македонци кај манастирот „Св. Климент Охридски“ во Мелбурн

АВСТРАЛИСКО-МАКЕДОНСКАТА ЦРКОВНА ЕПАРХИЈА

Македонските православни црковни општини во Австралија се конституирани врз законска основа и се организирани како религиозни, национални, социјални, хуманитарни и културно просветни институции. За реализирање на своите активности, црковните општини, пред сè, имаат добиено широка поддршка од австралиската влада и од мајката - Светиклиментовата црква. Со формирањето на црковните општини во Австралија, во голема мера се придонесе да се подигне на повисоко рамниште и во извесна смисла да се определи националниот идентитет на Македонците што живеат во границите на Македонија. Македонските доселеници во Австралија, без разлика од кој дел на Македонија и со какви патни исправи се дојдени во новите средини, преку МПЦО, преку членувањето во тие духовни домови добиваат документи што сведочат дека се Македонци, а со тоа стекну-

ваат право да избираат и да бидат избирани во црковно-општинските тела. Така, тие добиваат крштеници, венчаници и други документи кои се официјални и законски пред австралиската администрација.

Со поголемиот прилив на емигранти во Австралија во последните четири децении, се зголеми бројот на православното население, чиј број е за неколку стотинопати поголем во споредба од пред Втората светска војна. Затоа има мешање на православните со луѓе од другите религии. Сето тоа доведува до брзи промени во општеството каде што припаѓаат и македонските православни верници. Македонската православна црква како и другите православни цркви што дејствуваат во Австралија, има своја епархија што е значајно духовно и културно-просветно тело. Таа ги штити, ги организира и ги афирмира сите македонски црковно-патриотски интереси и потреби, овозможувајќи им на македонските доселеници од сите делови на Македонија да ја чувствуваат националната и црковната слобода. Епархијата обезбедува услови за се поголема афирмација на целокупното културно наследство и современиот напредок на македонскиот народ. Тоа е потврдено и од австралиската влада, која Македонците ги смета за одделен словенски народ со свој национален идентитет и со големи заслуги за Културниот развој и на другите словенски народи и претставува жив мост за пријателските односи меѓу Македонија и Австралија.

Австралиско-македонската епархија е формирана со одлука на Светито архиерејски синод на МПЦ со цел да ги продлабочи врските и да ја јакне љубовта меѓу македонските доселеници во Австралија со татковината и со црквата. Во почетокот беше заедничка за САД, Канада и Австралија, како Американско-канадска и австралиска црковна епархија, кога во 1969 година за прв архиереј на заедничката епархија беше избран митрополитот г. Кирил. Од есента 1981 година за архиереј на Австралиската епархија е избран митрополитот г. Тимотеј, кој и денес ја врши таа улога, а потпреседатели на Епархијата биле: Васил Мојанов, Ристо Алтин, Коста Радин и сегашниот Ванчо Неделковски.

Седиштето на оваа епархија се наоѓа во Мелбурн, во државата Викторија, каде што постојано има архиерејски заменик. Прв и еден од најзначајните архиерејски заменици и мисионер во Австралија беше денешниот повардарски ми-

трополит г. Михал, потоа свештениците Методи Лазаревски, Горѓи Кацарски, Раде Атанасовски и сегашниот архиепископски заменик Спасе Стефановски. Свештениците заедно со членовите на црковните општини играат огромна улога во афирмирањето на Црквата и нацијата.

Инаку, Австралиско-македонската црковна епархија одржува епархиски собранија секоја втора година. Првото епархиско собрание се одржа во 1971 година. Епархиските собранија ги сочинуваат претседателите на црковните општини заедно со свештениците, потоа се избира епархиски управен одбор, како и други одбори и комисии кои ја координираат работата на Епархијата. Австралиската епархија ја сочинуваат 16 црковни општини и два манастира, преку кои Македонците излегоа од тесните рамки на дејствување и се афирмирани како важна етничка група со богат општествено-црковен живот. Тие не се повеќе онаа аморфна маса на луѓе без национален идентитет, од кои под притисок или од заблуда, или од некаков или нечиј интерес, и во Австралија од Македонците правев „Грци“, „Бугари“ или „Срби“, напротив, денес Македонците во Австралија, а и пред светската јавност со гордост ја истакнуваат својата македонска припадност. Уште повеќе, благодарение на улогата на македонските православни општини и позитивно ориентираното македонско свештенство, македонските иселеници во рамките на Австралиско-македонската епархија, со голем ентузијазам и полет ги одржуваат црковните и народните традиции, фолклорот, јазикот, минатото и сегашноста на нивната татковина Македонија. Притоа, македонската црква е мошне ценета од австралиското општество, пред сè, заради резултатите што македонските доселеници ги постигнуваат во работата, а и заради нивниот однос и висок степен на лојалност кон новата татковина - демократска и мултикултура на Австралија.

**III КАНАДА ЗЕМЈА НА
МУЛТИКУЛТУРАТА**

Торонто - Канада

Канада е држава во Северна Америка и зафаќа површина од 9.967.177 квадратни километри. Во неа живеат околу 26,5 милиони жители, главно од англиско и француско потекло, а има и над сто други националности, меѓу кои и околу 120.000 Македонци од трите делови на Македонија. Таа е составена од 10 покраини (провинции): Алберта, Британска Колумбија, Квибек, Манитоба, Нова Шкотска, Њу Бранзвик, Њуфаундланд, Онтарио, Островото Принц

Едвард и Саскачеван, потоа од 2 самостојни територии Јукон и Северозападната територија со Арктичкиот (францускиот) архипелаг. Службени јазици се англискиот и францускиот, а им е дозволено на сите народи да го зборуваат мајчиниот јазик, да имаат училишта на својот јазик, цркви, друштва... Главен град е Отава, со околу 800.000 жители и се наоѓа во Онтарио, а важни и поголеми метрополи се: Монреал, Торонто, Ванкувер, Едмонтон, Хамилтон, Винипек, Квибек, Калгари, Халифакс, Виндзор и др. Во Канада владее континентална клима, на југ субарктичка и поларна на север. Најпознати реки се Сен Лоренс, Макензи и Нелсон, а од езерата Горно, Хјурон, Ири, Онтарио, Винипек, Големо Ропско и други, додека најпознати планини се Стеновите Планини што се протегаат на западниот дел на Канада.

Пред доаѓањето на Европјаните, Канада била населена главно со Индијанците Ирокези и со Ескимите. Се претпоставува дека во 11 век за првпат дошле Норманите. Меѓутоа, се смета дека во 1497 година први се откриени источните брегови и полуостровот Лабрадор од Џовани Кобато, италијански морепловец во служба на Англија. Први доселеници од Европа биле Французите, кои во 1608 година под водство на Самуел Шаплен го основале Квибек. Во 1620 година Канада е под името „Нова Франција“. Во 1627 година кардиналот Ришеље формирал засебна компанија со задача да ја колонизира новата земја и да ги искористува нејзините богатства.

Во текот на 17 век се доселуваат и англиски колонисти, кои, исто така, воделе борби против Ирокезите и постапно освојувале простори и се проширувале кон запад. Во почетокот на 18 век, француско-англиската војна во Европа се одразила и предизвикала судири и во Канада. Бидејќи освојувачката политика во Европа, водена од Луј 14, ја запоставува грижата за Канада, превласта почнала да преоѓа од Французите на Англичаните. Во текот на војните за шпанското наследство, Англичаните успеаја да освојат еден нејзин дел и со Утрахтскиот мир во 1713 година им е признато правото над Акадија и краевите околу Хадсоновиот залив. Во текот на седумгодишната војна, Англичаните ја освоија цела Канада и таа им припадна по Парискиот мировен договор во 1763 година. Во текот на 19 век, се врши големо населување и ширење на колонисти кон запад, што во 1867 година доведе

до формирање на Канадската конфедерација со статус на доминион.

Се до крајот на 19 век, Канада била земјоделско-сточарска земја, чие основно богатство се состоело од шуми и огромни комплекси земја засеана со прочуената канадска пченица која се извезува. Во таквата економска структура преовладувало фармерството, како што бил случајот во САД. Меѓутоа, при крајот на 19 век почнува развојот на индустријата. Извонредните услови за индустриски развој ја доведува оваа значајна стопанска гранка на завидно ниво. Така, денес Канада е индустриска и земјоделска светска сила, во која странскиот капитал, особено од САД, има големо влијание. Канада поседува огромно богатство во водна енергија, а развиени се: прехранбената, металната, автомобилската, дрвната, кожарската, хемиската индустрија, рафинирањето на нафта и други гранки. Исто така се развиени: земјоделството, ловот и риболовот. Таа е втора земја во светот (по СССР) по богатство на четинарски шуми, а има достигнато висок степен на развој на железничкиот, автомобилскиот, воздушниот, езерскиот и речниот сообраќај.

Денес Канада се смета за светски пример на мултикултурно општество. Од Втората светска војна во оваа демократска и многунационална земја се одвиваат значајни социјални, културни и економски преобразби, а со тоа и голема трансформација во нејзиниот етнички состав. Таа е прва земја во светот која официјално го признава мултикултурното шаренило и ја продолжува континуираната и доследна недискриминаторска политика, а со тоа мултикултурата се прогласи за политика на владата на Канада, каде што секој има право на слобода на свеста, верата, мислата, изразувањето, мирното собирање и дружење, уживање во сопствената култура, пропагирање и применување на сопствената религија и употреба на мајчиниот јазик.

Македонската православна црква „Св. Климент Охридски“ во Торонто

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО ТОРОНТО

Торонто е една од првите населби во Канада. Тој е основан во 1793 година под името Јорк, а во 1834 година го доби сегашното име. Денес е најголемиот индустриски, културен, политички, административен и спортски центар, како и бисер на Онтарио и метропола со големи перспективи, во која живеат околу три милиони жители. Во него е изградена МПЦО „Св. Климент Охридски“, прв македонски дом и духовно-просветен центар во Канада. Меѓу стотината етнички групи од целиот свет, живеат и околу 100.000 Македонци од сите делови на Македонија. Првите македонски доселеници во Канада дошле во 1897 година. Заради високите дострели особено на економско поле, Македонците

се една од најзначајните етнички групи во Торонто и играат важна улога во целокупното живеење. Нив ги има од сите краишта на Македонија, меѓутоа, најбројни се од леринско-битолскиот и преспанско-костурскиот крај, од Охридско, од Воденско и од други места.

„Св. Климент Охридски“ во Торонто е прва македонска православна црква во Канада и една од најзначајните и најимпозантни цркви и културно-просветни институции на Македонците во Северна Америка и пошироко. Иницијативата за формирањето и изградбата на црквата општина се роди на четвртиот илинденски пикник што националната организација „Обединети Македонци“ го одржа во 1962 година како израз на љубовта кон Македонија. Таа година на организирано живеење значеше желба, единство и љубов кон родната земја на македонските доселеници во Торонто и околината, а искрата за црквното организирање се запали со обновувањето на Охридската архиепископија.

На големиот собир, што на 7 август 1962 година се одржа во хотелот „Кинг Едвард“, се донесе одлука за изградбата на црквата „Св. Климент Охридски“, чиј претседател стана истакнатиот иселеник од Леринско, Спиро Сандерс. На свеченоста, покрај неколкуте стотици македонски иселеници присуствуваа и тогашниот злетовско-струмички епископ, митрополитот Наум и протаставрофорот Кирил Стојановски, парохиски свештеник. Тие беа првите македонски црковно-национални мисионери во најголемата македонска колонија, кои на 12 август истата година извршија за првпат богослужба на македонски јазик и прво крштевање. Тоа беше настан што остана во сеќавањето и е запишан со големи букви во историјата на оваа црковна општина.

Меѓу најзначајните датуми на МПЦО „Св. Климент Охридски“ е секако 12 декември 1962 година, кога општината беше регистрирана пред канадските власти и чиј документ беше испраќан до бројни иселеници со цел да се подигне моралот и вербата кај Македонците, кои, не по своја вина, дотогаш своите црковни потреби ги задоволуваа во немакедонски верски објекти, од кои поголемиот број беа изградени токму со средства на Македонците.

Во период од две години македонските иселеници собраа голем број средства и беше купено место во централниот и богат Ториклиф Парк, во Ист Јорк, кој сега е

збратимен град со Скопје. На 5 април 1964 година, во присуство на 500 македонски доселеници, претставници на средствата за јавно информирање на Канада, пријатели на Македонците и претставници на општината, беше поставен камен-темелникот на црквата. За проектот на црквата беше користена макетата на академскиот сликар Питер Стојанов, во потекло од селото Желево, Леринско, кој го оформи ликот на денешната катедрална црква. Една година подоцна, архиепископот охридски и скопски и прв митрополит македонски - Доситеј во сослужение со злетовско-струмичкиот епископ Наум, прота ставрофорите Нестор Поповски и Атанас Поповски и архиѓакон Кирил Поповски, а во присуство на стотици македонски иселеници е извршено осветување на храмот.

Голям придонес во организирањето на животот во црквата, покрај големиот број истакнати иселеници, се и претседателите Спиро Саџдерс, Коста Ендрос, Џим Џуглов, Џорџ Луикрас, Филип Ангелковски, Симе Гаџовски, Тели Мариовче, Крис Димов, д-р Александар Георгиевски, Васил Пандовски, Џан Гивенс, Никола Каранџиловски, Томе Ташасовски, Алек Петличков, д-р Драги Денковски, сеганиниот претседател Никола Стојановски, како и свенгетиците: Кирил Стојановски, Атанас Попов, Ахил Теохарев, Бранко Пачемски, Драги Костадиновски, Илија Димитровски, Илче Миовски, Јован Босеовски и многу други истакнати активисти од оваа општина.

Оваа значајна црковна општина денес е сопственик на храмот во кој се сместени бројни македонски икони, има три сали и куќа за над две илјади посетители, чија зграда претставува убав прилог на канадската архитектура, библиотека, помошни простори и огромен паркинг. Покрај духовното живеење, МПЦО „Св. Климент Охридски“ е средините на културно-просветното, националното и спортското живеење на поголемиот број Македонци. Во составот на општината работи познатата фолклорна група „Македонка“, во која членуваат неколку стотици вљубеници на македонскиот фолклор. Таа повеќе од дваесет години ги одушевува љубителите на орото и песната, достоино презентирајќи го македонскиот фолклор во Канада. Под раководството на големиот ентузијас Алек Петличков, групата учествува на голем број етнички и на други манифестации во Канада, гостувала на многу фолклорни фестивали низ светот и во Македонија.

а неколкупати ја претставувала Канада на меѓународни фестивали.

Исто така, во составот на општината работи литературното друштво „Браќа Миладиновци“, што е прво и единствено од ваков вид, а кое има за цел да ги обедини и собере Македонците кои развиваат литературна творечка активност. Друштвото почна да го печати списанието „Литературна мисла“, во кое се презентираат литературните достигнувања.

Во севкупното живеење на црквата „Св. Климент Охридски“, Женската секција има посебна улога и дава значаен прилог. Таа е организатор и учесник на голем број манифестации, меѓу кои на Интернационалниот карван на нациите во Торонто, на Црковно-националните манифестации, како и на бројни активности во македонската колонија. Во составот на црквата работи и драмската секција, библиотеката, шаховската и спортската секција, потоа црковниот хор, неделното училиште на македонски мајчин јазик и други секции. Во последниот маџдат, претседател на Црковната управа е истакнатиот иселеник Никола Стојановски, потпретседател е Цими Трентос, секретар Алек Каранфиловски, благајник Горче Андреевски, а парохиски свештеници се Јован Босевски и Илче Миовски, кои заедно со членството на црквата развиваат богат црковно-национален и културнопросветен живот.

Македонската православна црква „Св. Наум Охридски“ во Хамилтон

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. НАУМ ОХРИДСКИ“ ВО ХАМИЛТОН

Во Хамилтон, градот што е сместен на југозападната страна на езерото Онтарио и кој се вбројува меѓу водечките центри на железната индустрија во Канада, со успех работи МПЦО „Св. Наум Охридски - Чудотворец“. Во овој развиен индустриски град што се наоѓа на крстопатот меѓу Торонто и Нијагара, Македонците почнале да се доселуваат уште во дваесеттите години од овој век. Првите доселеници биле претежно од Леринско, од Битолско, од Костурско и од Преспанско, меѓу кои: Пацко Христов, Крис Јанев, Никола Гулис, Крис Анастасов, Спирос Карфил, Лазо Василев и др. а денес во Хамилтон и во околината живеат неколку стотици семејства од сите делови на Македонија. Тие трудољубиви, чесни и лојални граѓани на Канада од македонско потекло

уживаат голем авторитет и се значаен дел од општественото живеење на Хамилтон и на провинцијата Онтарио.

Бидејќи на северниот дел на езерото Онтарио, во Торонто, веќе постоеле црквата „Св. Климент Охридски“, што потсетување на Охридското Езеро и на самиот Охрид, беше одлучено црквата во Хамилтон да го носи името на Наум Охридски, другиот голем просветител, лекар, чудотворец и современик на Климент. Како и во Торонто, и во Хамилтон, иницијатор за формирањето на македонската црковна општина беше националната организација „Обединети Македонци“ - гранка Хамилтон, чиј прв претседател и организатор на голем број културно-просветни манифестации, каде што се негуваа македонските национални обичаи и традиции, беше Симе (Сем) Кланов, во соработка со видни македонски доселеници, меѓу кои, Петре Василев, Ахилеа Јанев, Михајло Николовски - Мајорчето, Коста Романовски, Трпе Сариевски и др.

Пред да се конституира МПЦО „Св. Наум Охридски“, во Хамилтон постоеле фудбалскиот тим „Обединети Македонци“, кој подоцна го промени името во „Македонија“ и во „Илиден“, и кој долг период се натпреваруваше во фудбалската лига на Јужно Онтарио, под раководство на Трпе Сариевски и на Благоја Велјанов, фудбалски ентузијаст, а беше формиран и познатиот „Македонски национален оркестар“ под раководството на иселеникот Петре Василев.

Уште во почетокот се формира Иницијативен одбор за организирање на црковната општина, во кој влегоа бројни видни иселеници, особено оние што активно учествуваа во првичните акции за собирање средства. Прв претседател на одборот и на Црковната управа беше избран Спиро Карфил, истакнат иселеник и бизнисмен по потекло од селото Раби, Долна Преспа, кој на 24 февруари 1970 година, заедно со другите членови на Управата, успеаја овој духовен и културен центар да го регистрираат кај канадските власти. Тоа беше еден од најсреќните мигови и многу значаен датум за историјата на македонските иселеници од Хамилтон и околината.

Овој настан како да им даде крилја на Македонците кои со заеднички сили и многу саможртвувања собраа материјални средства и по една година купија зграда на една баптистичка црква, која ја преуредија во православен духовен дом, при

што беа подарени голем број икони и други предмети потребни за црквата. На 9 мај 1971 година, во присуство на голем број македонски иселеници од Хамилтон, од Торонто, од Бафало, од Лакавана, од Нијагара, од Рочестер и од други места, на свечен начин беше осветена МПЦО „Св. Наум Охридски“. Чинот на осветувањето го изврши тогашниот дебарско-кичевски митрополит Методиј во сослужение на свештените лица Нестор Поповски, Борис Поповски, Атанас Поповски и Александар Цандовски. Потоа почна силен подем на активности, меѓу кои, треба да се спомене дека од 1 февруари 1973 година почна со работа неделното училиште на македонски јазик под раководството на Зуна Нацева, фолклорната група „Илиден“ под раководството на Тула Василева и на Мери Стајос и, како дел од културно-информативната дејност на црковната општина, почна да се емитува македонската радио-програма уредувана од ентузијастите Љупчо Темелковски, Крис Клашов и Никола Дурлов, а во 1978 година за првпат се слушна македонскиот збор и на мултикултуралната телевизиска програма.

Посебно место во целокупниот живот на црквата и припаѓа на женската секција, која од почетокот е десна рака на Црковната управа, како и на македонскиот народен оркестар „Децата од Буф“, позната и призната музичка група, која настапува на речиси сите забави, свадби и банкети, а ги придружуваат и естрадните уметници од Републиката кои гостуваат во Канада и во САД.

Македонската православна црква „Св. Никола“ во Виндзор

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. НИКОЛА“ ВО ВИНДЗОР

Виндзор е еден од позначајните економски, административен, културен и стопански центар на провинцијата Онтарио. Градот е основан во 1834 година. Во него главна стопанска гранка е автомобилската индустрија, а е развиена и машиноградбата, прехранбената и другите индустриски гранки. Исто така, Виндзор е универзитетски град, а претставува и важен железнички јазол што ја поврзува Канада со САД.

Во Виндзор, најјужниот град на провинцијата Онтарио и на Канада, кого заради убавите и пространи паркови и цветни градини, често го нарекуваат „град на цвеќето“, е изградена Македонската православна црква „Св. Никола“. Со овој привлечен и убав град и центар на автомобилската индустрија, лоциран од левата страна на реката Детроит што ги поврзува езерата Ири и Хјурон се сврзани бројни стории на Македонија, токму поради тоа што е наспроти светската метропола на автомобили - Детроит, инаку отсекогаш магнет за македонските доселеници. Во Виндзор живеат и работат повеќе од три илјади Македонци од сите делови на

Македонија. Меѓутоа, најбројни се од Леринско, од Преспанско, од Битолско, од Охридско, од Тетовско и од други иселенички краишта. Често се вели дека буфчани и долино-преспанци како да се преселиле во Вандзор, ги има во голем број и со својот економски потенцијал играат важна улога на тие простори, кадешто Македонците почнале да доаѓаат во почетокот на овој век. Особено меѓу двете светски војни Вицдор било место од каде доселениците ја преминувале границата и заминувале во САД, кадешто условите за работа и живеење биле многу подобри.

Македонците во Вицдор се едни од првите кои се организирале на национално-културно поле на северноамериканскиот континент и кои формирале една од најхомогените македонски иселенички колонии. Најпрво се почна со младинската организација и со фудбалскиот клуб, а потоа во 1969 година се јави иницијативата за формирање на црковната општина „Св. Никола“. Тогаш почнаа првите чекори за конституирање на црковно-национално тело за изградба на македонски храм, во кое влегоа голем број истакнати иселеници. Како база на првите значајни активности беше отслужувањето на првата богослужба на македонски мајчин јазик за Македонците од Вицдор и од Детроит, што во 1970 година ја изврши тогашниот Австралиско-американско-канадски архиепископ митрополитот Кирил. Потоа почнаа акции за собирање средства и купување плаќ од 6 хектари, регистрација на Светиклиментовата македонска црква кај канадските власти како прв македонски духовен, национален и културен центар на Македонците од Вицдор. Во 1979 година е завршена изградбата на црквата, а на 12 август истата година митрополитот Кирил во сослужение со голем број свенитеници од Канада и САД, а во присуство на неколку стотици македонски иселеници од Вицдор и од Детроит ја освети изградената црковна зграда, која претставуваше гордост на македонските иселеници.

Меѓутоа, во 1980 година, од непознати околности, во стихиен пожар, црквата изгоре и беше уништен, голем дел од храмот. Тоа македонските верници и патриоти не ги разочара, туку, напротив, големата желба за свое катче, љубовта за македонски простор, којшто ќе ги потсетува на старата татковина и на патриотскиот дух на македонските иселеници, беа послени од се. Така, по една година во која имаше

многу саможртвувања од голем број Македонци, црквната зграда беше обновена; беше купен убав иконостас, икони и други елементи, коишто го разубавуваат ентериерот на храмот. Подошва, со помош на канадската влада и добротворноста на иселениците, беше завршена и салата во која можат да се соберат над 600 посетители.

Македонската православна црковна општина Св. Никола во Виндзор постои веќе дваесет и една година. Таа е вистински центар и собиралиште на Македонците, особено на младите генерации, во кој голем труд и време вложиле поранешните претседатели Spiro и Mark Branov, Nik Djorj, Stenli Dimov, Tome Damčevski Gorče Kotevski, Tome Damčevski, голем број други истакнати доселеници од македонско потекло и парохиските свештеници Dane Илиевски и Mitko Popovski. Исто така, големи заслуги во црковно-националното живеење играат членовите на женската секција и на црковниот хор.

Во состав на црквната општина работи познатата играорна група Гердан, која е главен посетител на културно-забавниот живот. Таа е формирана во 1980 година и во неа членуваат стотина млади Канаѓани од македонско потекло, кои далеку од Македонија го негуваат богатиот фолклор, песната и орото. КУД Гердан е една од најпознатите македонски фолклорни групи на тие простори и е учесник на голем број манифестации во Канада и САД, а во 1983 година со успех се претстави пред аудиториумот на Илинденските денови во Битола. Исто така, во состав на црквата работи неделно училиште на македонски мајчин јазик, спортски клуб и други секции.

КУД Илјиден при Македонската православна црква „Св. Пророк Илија“ од Торонто

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. ПРОРОК ИЛИЈА“ ВО ТОРОНТО

Мисисига е предградие на метрополата Торонто и една од најсовремените градски населби во Онтарио, а со неколку стотини илјади жители дојдени од целиот свет, меѓу кои бројни се и Македонците. Сместен на западната страна, во непосредна близина на Интернационалниот аеродром на Торонто. Градот Мисисага игра значајна улога во економскиот живот, како центар на лесната индустрија и место за голем број други современи објекти. На тие убави и богати канадски простори, живеат неколку илјади наши луѓе од сите делови на Македонија кои се распрскале насекаде во тој конглометар од народи, нации и етнички групи. Од нив околу 200 семејства членуваат во МПЦО Св. Пророк Илија, вториот национално-духовен центар во Торонто.

МПЦО „Св. Пророк Илија“ е формирана во 1979 година од група патриоти и постојани жители на Мисисага, кои покрај членувањето во „Св. Климент Охридски“, увидоа

дека е потребна уште една црква во Торонто, пред се, поради тоа што тој дом станување тесен да ги собере сите македонски иселеници и поради фактот што Мисисига од ден на ден станува се попривлечна урбана средина. Веднаш по формирањето на црковната општина, беше побарано таа да биде примена под канонска и духовна јурisdикција на МПЦ, а со тоа таа стана составен дел на Американско-канадско-македонската епархија на МПЦ и беше регистрирана пред канадските власти во Мисисига како рамноправна етничка црковна општина на многунационалната и мултикултурна Канада.

Еден од најзначајните моменти за оваа македонска општина е 1982 година кога е купено земјиште што е лоцирано на западната страна на градот. Ова значајно парче македонска земја од околу 14 хектари, именувано како Македонски парк, претставува место за собирање и рекреација на голем број македонски иселеници. Тоа е пријатно катче со бујна вегетација, а на влезот од Македонскиот парк е адаптиран привремен македонски духовен храм. На 29 јули 1990 година се поставија темели за изградба на нов храм и голем културно-просветен центар, кој ќе може да прими неколку илјади посетители, а за кој се собираат се повеќе средства. Според проектот и изјавите на некои членови на управата, црквата и Домот ќе бидат меѓу најубавите што Македонците ги имаат и ќе вишнеат над просторот кадешто денес се наоѓа огромен простор со изградена пространа бина и покриен простор за одржување пикници и друг вид забави и веселби.

Во оваа македонска општина се одвиваат голем број активности од културно-просветен, национален и духовен карактер. Носител на забавниот живот е фолклорната група „Илиден“, чии членови се вистински амбасадори на богатниот македонски фолклор, песната и обичаите. Групата е формирана во 1980 година, а во неа членуваат неколку десетици Канаѓани од македонско потекло, кои, под раководството на Лилјана Дафовска и на Гоце Дамевски, со успех настапуваат на бројни фестивали и други манифестации. Голем успех оваа група постигна на „Илиденските денови“ во Битола и во други градови. Исто така, и неделното дополнително училиште, кое го посетуваат доста ученици, претставува важен фактор во севкупното живеење на општината. Тоа е дом во кој се негува македонскиот јазик,

националната историја и географија, а го водат Драгица Димовска и Македонка Солакова. И фудбалскиот клуб „Илиден“, кој под раководството на тренерот Димитар Јанчевски се натпреварува во единствената Македонска лига на Канада, постигнува забележителни резултати. За одбележување е и тоа што од 1989 година почна да излегува Билтенот на МПЦ „Св. Пророк Илија“, што го уредува свештеникот Илија Донов.

Меѓутоа, посетел на најголемиот број активности во општината се женската секција, и црквната управа. Активот на жените, чиј претседател е Сенди Терзиевска, а секретар Дана Наумовска, заедно со другите членови се десна рака на црквната управа, чиј сегашен претседател е познатиот бизнисмен Џорџ (Ѓорѓи) Каркиински, потпретседатели се Никола Караџиловски и Енди Терзиевски, секретар е Боне Добрушевски, заменик секретар Гоце Наумовски, благајник Владо Мачковски, заменик на благајникот е Благоја Наумовски, а делегат во епархиското собрание е Наум Наумовски. Тие, се разбира заедно со членството на црквата и неуморниот ентузијаст, свештеникот Илија Донов, организираат бројни манифестации што придонесуваат достоинствено да се афирмира македонската нација, јазик, култура и традиции пред канадското општество, во кое со својот економски потенцијал Македонците се значаен дел во севкупниот живот и една од почитуваните етнички заедници во Мисисага.

***IV СОЕДИНЕТИТЕ АМЕРИКАНСКИ
ДРЖАВИ ВЕТЕНА ЗЕМЈА***

Детроит - САД

Соединетите Американски Држави се сојузна република во Северна Америка сместена меѓу Атлантскиот и Тихиот Океан, меѓу Канада и Мексико, составена од 50 сојузни држави и еден сојузен округ. Заедно со Аљаска и Хаваите, таа е една од најголемите во светот, во која живеат над 240 милиони жители. Најголемиот број Американци се доселени од Европа, првенствено од Велика Британија и од Ирска, од Германија, од Италија, од Русија (до Октомвриската револуција), од Полска, од Чехословачка, од Норвешка, од Шведска, од Данска и од Југославија, потоа има бројно црнечко население, Индијанци, Јапонци, Кинези и други народи. Главен град е Вашингтон, кој се наоѓа во Сојузниот округ Колумбија и заедно со предградијата има околу три милиони жители. Други важни метрополи се Њујорк, Чикаго, Лос Анџелес, Филадельфија, Детроит, Бостон, Балтимор, Кливленд, Сан Франциско и др. Релјефот на САД е многу разновиден; континенталниот дел се дели на неколку големи географски области, различни по простор и природни богатства. Таму владее од континентална, суптропска, приморска, континентално-планинска и арктичка до умерено топла океанска клима. САД располагаат со големи богатства на

планини, езера и реки. Најзначајни езера се: Горното, Хјурон, Мичиген, Ири и Онтарио, а од реките Мисисипи со Мисури, Рио Гранде, Колорадо и други.

Најстари познати жители на денешната територија на САД се Ескимите и Индијанците. Се претпоставува дека од Европејците на Северноамериканскиот континент први дошле Норманите пред илјада години. Кристифор Колумбо ја откри Средна Америка во 1492 година, а во почетокот на 16 век почнаа да доаѓаат и првите европски колонисти од Англија, од Франција, од Холандија од Шведска и од Шпанија, кои, за да освојат простори, воделе војна со Индијанците. Прва англиска колонија е Вирџинија, формирана во 1584 година, потоа Масачусетс - 1620 година, а во 1614 година е формирана Нова Холандија со главниот град Нов Амстердам, кој во 1664 година се преименува во Њујорк.

САД имаат бурна и богата историја од своето формирање до денес. Така, покај борбите со Индијанците, во 1775 година почнаа првите судири меѓу американските доброволни одреди и англиската војска, со што, всушност, почна борбата на Северноамериканскиот континент за независност. Во 1783 година, со мирот во Версај, Англија и ја призна независноста на САД, со што настанаа крупни промени не само во САД, туку и во целиот свет. САД ги потресе Граѓанската војна во 1861 до 1865, потоа светската економска криза 1929-35, Втората светска војна, особено војната со Јапонија и употребата на атомското оружје над Хиросима и Нагасаки до денешната криза во Арапскиот Залив.

Според економската структура, САД се индустриско-земјоделска држава, која достигнува многу висок степен на развој на производствените сили во сите стопански гранки. Со тоа, САД овозможува воспоставување економска доминација во светот, со што придонесува за зголемување и експанзија на капиталот во целиот свет. Таа е една од водечките светски сили во тешка и лесна, прехранбена, земјоделска, автомобилска, филмска и други индустрии и претставува економска, политичка и воена светска сила.

Македонската православна црква „Св. Богородица“ во Колумбос

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. БОГОРОДИЦА“ ВО КОЛУМБОС

Организирањето на македонските иселници на црковна основа во САД почна по обновувањето на Светиклиментовата Охридска архиепископија во лицето на Македонската православна црква. Тоа овозможи во 1958 година во Колумбос, во таа зелена оаза, да се формира првата македонска православна црква на Северноамериканскиот континент по име „Св. Богородица“. Колумбос е главен град на државата Охајо од 1810 година, кој со своите седум-осумстотини илјади жители претставува административен, трговски, културен и политички центар на Охајо. Според бројот на населението е трет (по Кливленд и Толедо), а по површина најголем во државата. Таму, на тие богати американски простори, кадешто од почетокот на овој век се доселиле првите печалбари, денес има повеќе од 250 семејства претежно од Битолско,

од Преспанско, од Леринско, од Кичевско, од Костурско, од Прилепско, од Охридско и од други места од цела Македонија, меѓу кои има голем број истакнати бизнисмени, кои играат значајна улога во општествениот живот на средините кадешто живеат.

Еден од почетните иницијатори за формирање и прв претседател на МПЦ „Св. Богородица“ во Колумбус беше познатиот иселеник од Гуменца, егејскиот дел на Македонија, Ацдон (Тони) Стојчев, кој својата неизмерна љубов кон Македонија ја преточи низ Македонската православна црква. Тој, заедно со бројни и напредни иселеници од постарата генерација, меѓу кои посебно место им припаѓа на: Вело Божиќ, Горѓи Тошев, Ангел Чалдис, Лазо Белчев, Џорџ Неделковиќ, Симо Ристов и др., покрај дејствувањето на силната пропаганда од народите на соседните држави на Македонија, се организираа во Одбор за изградба на Македонска православна црква, која ќе биде под закрила на Црквата во Македонија.

Еден од најзначајните датуми што е запишан во историјата на оваа македонска колонија, а и воопшто во историјата на иселениците во САД и Канада, е 30 декември 1958 година, кога првпат на американскиот континент се одржа света богослужба на мајчин македонски јазик, што ја отслужи свештеникот Стефан Беличевски. Овој значаен чин и патриотско дело беше извршено во салата на друштвото „Александар Македонски“, кое е формирано во 1938 година, а во 1949 година ја изгради салата која претставуваше собиралиште на Македонците. Потоа се разви широка активност и акција за собирање на материјални средства меѓу Македонците. Во 1961 година, малубројните семејства го купија местото, каде што во 1964 година се поставени и осветени темелите, а потоа започна изградбата на црковниот храм „Успение на Пресвета Богородица“, во чија изградба со средства и со работни акции учествуваа голем број македонски иселеници од сите делови на Македонија и со различни политички убедувања. Меѓутоа, потписници за црквата беа Методи Пашовиќ, Вело Божиќ и Петар Кристов.

Како резултат на тоа, на 9 мај 1965 година, на Томина Недела беше осветен црковниот храм од страна на Архиепископот Скопски и прв митрополит македонски - Доситеј, во сослужение на свештените лица злетовско-струмичкиот епи-

скоп Наум, Нестор Поповски, Стефан Беличевски и Кирил Поповски, пред неколку стотици верници, како и пријатели и претставници од американското општество. Во оваа црква парохиски свенителици биле: Илија Канински, Бошко Кипровски, Борис Арсовски и сегашниот свенитеник Душан Ѓорѓиевски.

Овој значаен македонски црковен и културно-просветен центар, во кој, покрај храмот, е изградена сала за неколку стотици посетители, игра важна улога во опфаќањето на Македонците од овој дел на САД. Денес во овој македонски дом, кој слави две и пол децении од изградбата, се одвиваат најголемиот дел од активностите на македонските доселеници.

Една од значајните активности е тоа што македонското друштво „Александар Македонски“ се соедини со црковната општина на 4 март 1973 година. Притоа, целиот свој имот го предаде на користење на Црквата. На истиот датум, Фудбалскиот клуб „Македонија“ влезе под покровителство на Црквата.

Во текот на овој период, храмот претрпил голем број измени како од надворешен така и од внатрешен изглед. Но, притоа е значајно да се забележи дека со изградбата на новата сала во 1978 година, која заедно со старата се направи една огромна и убава сала снабдена со сите помошни простори, претставува не само една од најубавите во градот Колумбус, туку и една од најголемите во македонските цркви во САД. Храмот е убава архитектура, обложен со декоративни тули. Има паркинг и место до црквата, парохиски дом и друг имот. Досегашни претседатели, покрај Андон Стојчев, биле и Џими и Трајан Миленковиќ, Методија Пашовиќ, Гоце Лабудовски, Васко Целевски, Ристо и Гоце Ѓорѓиевски, Бранислав Манев и др.

МПЦО „Св. Богородица“ трипати била домаќин на македонските црковно-народни собири и тоа: на вториот собир во 1976 година, на 11-от во 1985 и на јубилејниот 15-ти во 1989 година. На овие собири доаѓа до израз единството на сите македонски православни црковни општини од САД и од Канада, кои, здружени во Американско-канадската македонска епархија, се афирмираат пред американското општество како самостоен народ со своја историја, култура, вера и минато и како народ признат во американското општество. Така, во текот на Црковно-народниот собир во 1985 година,

градоначалникот на Колумбос, г. Д. Рејхарт ја прими делегацијата на МПЦ, при што со посебна плакета го одликува американско-канадскиот архиереј, митрополитот г. Кирил, за почесен граѓанин на градот Колумбос, што секако значи и признање за МПЦ и за македонскиот народ воопшто.

Во рамките на црковната општина работи женската секција, која има многу значајна улога во животот и во активностите на црквата, потоа неделното училиште, во кое младите генерации стекнуваат знаење од македонски мајчин јазик, географија и историја на Македонија и на македонскиот народ. Исто така, со успех работи ФК „Македонија“, КУД „Македонски танец“, хорска, младинска и други секции, кои заедно претставуваат силен израз за афирмација на македонските иселеници од овој дел на САД.

Македонската православна црква „Св. Петар и Павле“ во Гери

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. ПЕТАР И ПАВЛЕ“ ВО ГЕРИ

Во Гери, градот што и припаѓа на државата Индијана и кој е сместен на триесетина километри од метрополата Чикаго во државата Илиноис, е изградена македонската православна црква „Св. Петар и Павле“. Овој северноамерикански град, во кој живеат над сто илјади жители претежно црнци, е познат по тенката индустрија што почна да се развива уште со формирањето на градот во 1906 година, и е еден од најголемите центри на челик во светот, а развиена е петрохемијата и др. индустрии. Исте од тој период во Гери почнале да се населуваат емигранти од разни краишта на Македонија. Оттогаш наваму нивниот број постојано се зголемува, такашто денес во него, според некои проценки

живеат над 1.000 македонски семејства, или околу 7.000 Македонци од кои мнозинството се вработени во тешката индустрија и кои во последните децении се селат во околните места на Гери. Нив ги има најмногу од Битолско, од Охридско, особено од с. Цапари, од Велгонти, од Д'мбени, Костурско, од Демирхисарско, од Преспанско, од Прилепско, од Кичевско и од други места од цела Македонија.

Македонците во Гери пројавија широки активности уште во времето на организацијата МАНС (Македонско-американски ароден сојуз), во кој членуваа голем број напредни и прогресивни иселеници, меѓу кои и Благој Попов, Атанас и Васил Близнаков, методи Метлев и др. Потоа, во Гери беше формирано

Д'мбенското селско друштво, едно од најактивните македонски асоцијации на тие простори, а преку друштвото „Александар Велики“, кое се формира во 1938 година, почна нивното обединување. Всушност, во друштвото „Александар Велики“ се поставени основите за формирање на Македонска православна црква во САД.

Обновата на Охридската архиепископија и формирањето на Македонската православна црква во Републиката во 1958 година беше силен поттик за иселениците од Гери и околината да преземат акција за изградба на своја, македонска православна црква. Набргу потоа, во септември 1960 година, тројца родољуби Македонци од Гери: Петре Глигоровиќ, Владимир Гаштевиќ и Петре Ристиќ, кои во САД заминале кога Македонија беше дел од Стара Југославија, станаа иницијатори за акцијата. Имено, тие направиле писмен предлог до македонските семејства во градот во и околината за изградба на македонската црква, што го потпишаа 98 лица, кои побараа дозвола од американските власти за изградба на македонска православна црква.

Иницијативата за изградба на црквата беше со радост поздравена и прифатена од голем број македонски иселеници. Така, уште во 1961 година црквната општина беше регистрирана, а потоа Управата на црквата се обрати до Македонската митрополија во Скопје да им биде испратен свештеник. Во меѓувреме, во Гери пристигна битолскиот свештеник Спиро Танасковски, кој подоцна стана свештеник на оваа општина, која за првпат за православните доселеници отслужи богослужба на македонски мајчин јазик во

Сириска црква. Нов свештеник потоа беше прота ставрофотот Борис Поповски.

Изградбата на црквата „Св. Петар и Павле“ се изврши со релативно скромни средства, а членовите на црквата со доброволна работа ја помогнаа изградбата. Камен-темелникот за црквата е поставен на 14 октомври 1962 година, а храмот е осветен на 14 јули 1963 година од архиепископот охридски и скопски и прв митрополит македонски Доситеј, во сослужение на свештениците Климе Малевски, Кирил Стојановски и Спиро Танасковски.

Прв претседател на оваа првоизградена Македонска православна црква беше истакнатиот иселеник Методија Метлов, а голем придонес за формирање на црквата дал, меѓу другите, и познатиот иселеник Атанас Близнаков, кој во САД живееше над 50 години и кој по враќањето во Македонија ја формира фондацијата „Атанас Близнаков“ при Универзитетот „Кирил и Методиј“. Голем придонес за црквата имаат дадено членовите и управите, особено претседателите на црквата, меѓу кои: Благоја Крстевски, Стево Георгиевски, Благој Јовановски, Милан Шикановски, Борис Беловски, Борис Илиевски, Манојло Трајков и многу други.

Црквата „Св. Петар и Павле“ има убав надворешност,

а

уште поимпозантна внатрешност и со надвиснатата камбанарија за Македонците ќе остане светол споменик, љубов и приврзаност кон родната земја. Црквата има храм, сала за над 500 души и помонни простории. Овој македонски храм, кој постои 28 години од своето оснување, е културно-просветен, духовен и спортски центар на македонските иселеници од Гери и од соседните населби во државата Индијана. Меѓутоа, богатиот и разновиден културно-црковен живот услови пред две години да почне со изградба нова поубава и поголема црква во Крамп Поинг, на простор од 25 хектари земја, каде што е изградена голема сала за илјада души и помала сала за 100 души, канцеларии, паркинг и место за пикнини. Новата црква се очекува во најскоро време да биде осветена и пуштена во работа.

Во состав на црквата „Св. Петар и Павле“ со успех работи фолклорната група „Китка“ - букет од Македончиња родени во САД, кои го негуваат македонскиот фолклор и постигнуваат видни резултати на концерти во САД и во

Канада. Широки активности пројавуваат и: женската секција, која е вистински афирматор на македонското кулинарство, традиции и обичаи, потоа младинската секција - соби-ралиште на подмладокот, неделното училиште на мајчин македонски јазик, кадешто, покрај јазикот се учи национална историја и географија на Македонија, театарската група, а има и скромна библиотека, културно-просветна секција, црковен хор, спортска и други секции, кои заедно со црковната управа на чие чело се наоѓа претседателот Благоја Крстевски, потпретседателот Ристо Илиевски, секретарот Георѓи Пејовски, финансискиот секретар Стево Куновски, благајникот Ник Мајсировиќ, свештеникот Душко Ѓорѓиевски и членовите на црквата, се огледало на вистината за македонскиот народ и за Македонија.

Македонската православна црква „Св. Ѓорѓи“ во Сиракјуз

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. ЃОРЃИ“ ВО СИРАКЈУЗ

Во Сиракјуз, град и пристаниште на Каналот Ири, што се наоѓа на северозападната страна на државата Њујорк, железнички јазел, индустриски центар за моторни возила, за прецизна механика, за хемиска, порцеланска, графичка и друга индустрија е изградена третата македонска православна црква која го носи името на „Св. Великомаченик Ѓорѓи“. Овој северноамерикански град е формиран во 1825 година и во него се наоѓа Централната метеоролошка станица на САД. Овој убав, привлечен и од неколку стотици илјади жители простор, во кој свиле гнездо бројни македонски семејства е собираниште и културно просветен и духовен центар на Македонците, кои дошле претежно од Битолско, од Преспанско, од Леринско и од други места од цела Македонија, од ко најбројни се од селото Велушина, Битолско. Еден од иницијаторите за изградба на ова македонско патриотско дело беше познатиот и доблесен иселеник од

Велушина Марко Јанкуловски, а значајна мисија има првиот претседател Јован Манговски и првите свештеници Илија Канински и Бранко Пачемски.

Македонската колонија во Сиракјуз е една од првите која организираше своја македонска црковна општина и со свои средства ја изгради црквата „Св. Богородица“. Меѓутоа, по сила на околностите, кога таа црква требаше да се најде во крилата на мајката Македонска православна црква, беше одземена и дадена во туѓа, непријателска управа, со што Македонците ја напуштија црквата, која потоа се расформира и се продаде.

Немајќи друг излез, петнаесетина македонски семејства од Сиракјуз, во август 1963 година се одвојуваат и организираат собирање на средства. На оваа комисија претседател беше Јован Манговски кој заедно со другите членови спроведе широка активност. Како резултат на тоа во април 1965 година во Сиракјуз пристигна висока црковна делегација предводена од поглаварот на МПЦ архиепископот охридски и македонски г.г. Доситеј, кој во сослужение со злетовско-струмичкиот епископ Наум, на Кирил Поповски и на други македонски свештеници, во една протестанска црква ја отслужија првата света архиерејска литургија на македонски јазик меѓу Македонците од овој дел на САД. Подоцна, по преуредувањето на црквата во православна, на 21 јули 1968 година е извршено осветување од страна на надлежниот епархиски архиереј митрополитот Кирил, во сослужение со свештениците Климо Малевски и Илија Канински, а во присуство на поголем број Македонци.

Бидејќи во шесеттите и седумдесеттите години членството на црковната општина се зголеми, се јави потреба од проширување на црковната сала и на самиот храм. За таа цел, во 1978 година македонските иселеници од Сиракјуз купија место од 12 акри (околу шест хектари), на кое на 21 август 1979 година е поставен крст за изградба на нова црква, а на 16 август наредната година е положен камен темелник. На тоа место е изградена сегашната црква „Св. Ѓорѓи“, која претставува значаен прилог на фамилијата македонски цркви во САД.

Во октомври 1984 година се заврши изградбата на новата зграда на МПЦ „Св. Ѓорѓи“, а една година подоцна црквата ја освети надлежниот архиереј, митрополитот Ки-

рил во сослужение на бројни свештеници и во присуство на македонски иселеници. Во црквата има иконостас, голем број икони и парохиски дом.

Меѓу активистите во црковните активности имаат големи заслуги голем број Македонци, меѓу кои посебно место им припаѓа на претседателите: Ристо Божиновски, Крсте Димовски, Ѓорѓи Димовски, Вангел Манговски, Ристо Размовски, како и свештениците Бранко Пачемски, Лазо Стефанов и Бранко Постоловски.

Во овој важен и единствен македонски духовен и културен центар на Македонците од Сиракјуз, во почетокот со успех работеше играорната група „Македонија“, која е формирана уште во 1966 година, а денес фолклорната група „Китка“. Таа бележи завидни резултати; неколкупати учествувала на Фестивалот на нациите, на кој младите Македончиња, вљубеници во македонскиот фолклор, со успех ги презентираат нашите народни игри и песни. Исто така, во рамките на црквата активно работи младинска секција која е основен носител на програмите и на сите манифестации и прослави; црковно-просветен одбор, којшто се грижи за новоотвореното дополнително неделно училиште, како и оркестарот „Китка“, спортска секција, секција за томбола и црковниот хор, а меѓу најактивните е, секако, женската секција предводена од група Македонки чиј претседател е неуморната Софи Манговска. Во маџдатот за 1990/91 година за претседател на Управниот одбор на црквата „Св. Ѓорѓи“ е избран Бошко Манговски, додека потпретседатели се: Ристо Размовски и Димитар Малев, секретар е Никола Пауновски, благајник е Костадин Иванов, парохиски свештеник е Бранко Постоловски, заменик секретар Софи Пауновска, а членови се Томе Јолевски и Драган Манговски. Тие, заедно со Управниот одбор и со сите членови на црквата, верници и вљубеници во македонското име вложуваат огромни напори да ги зачуваат своите македонски традиции, националниот идентитет и македонскиот дух на тие американски простори.

Македонската православна црква „Св. Димитрија“ во Рочестер

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. ДИМИТРИЈА“ ВО РОЧЕСТЕР

Во Рочестер, градот на јоргованите, какошто често го нарекуваат овој убав, привлечен и значаен центар, со успех работи македонската православна црковна општина „Св. Димитрија“. Оваа милионска метропола што е сместена на северозападната страна во државата Њујорк, на брегот на езерото Онтарио, претставува петти град на лесната индустрија во САД и значајно пристаниште на државата Њујорк. Рочестер е центар на индустриските капацитети на „Кодак“ и „Зирокс“, во кои нашле вработување голем број македонски иселеници, а е еден од големите центри за термонуклеарно испитување. Таму првите Македонци пристигнале меѓу двете светски војни, за денес нивниот број да се зголеми на повеќе од 200 семејства, претежно од Битолско, од Леринско и од Преспанско. Меѓутоа, најбројни се буковчани, затоа често се вели дека Буково е во Рочестер и таму човек се чувствува како да е под Пелистер. Тие вредни печалбари создале убави домови и видни бизниси, со кои можат да се пофалат и достоино да се претстават пред американското општество.

Македонските иселеници во Рочестер почнаа помасовно да се организираат при крајот на 1966 година, кога и го формираа „Македонско-американскиот клуб“, во кој членуваа нашинци од сите делови на Македонија. Како резултат на нивните бројни активности, две години подоцна тие јасно ја изразија својата желба за формирање и организирање македонска православна црковна општина. Во таа акција учествуваа бројни македонски иселеници, меѓутоа, посебно место им припаѓа на истакнатите иселеници Јован и Ана Галовски од Смилево и на Нова (Јован) Илиевски од Дихово-Битолско, а големи заслуги има и првиот парохиски свештеник Ристо Ристовски, кој со успех ја организираше работата на црквата и на културно-просветното и духовното живеење, како и на претседателите Александар Огњановски, Миле Цицковски, Пацко Кабровски и на многу други.

Еден од значајните датуми за црквата „Св. Димитрија“ е 11 мај 1969 година, кога општината, една од првите на тие простори, е регистрирана пред американските власти на државата Њујорк. Во наредниот период беа организирани бројни активности и по две години со собраните доброволни прилози, црковната управа купи два хектара земја, кадешто на 14 мај 1974 година е поставен и осветен камен-темелникот за изградба на монументалниот македонски православен духовен и културно-просветен дом. Две години подоцна центарот е даден во употреба, а на 19 август 1978 година во присуство на бројни иселеници, гости, претставници од американското општество е извршено осветување од страна на епархискиот архиереј митрополитот Кирил во сослужение на македонски парохиски свештеници од САД и од Канада. Набргу потоа е изграден парохиски дом, паркиралните и помонни простори. Исто така, е доградена и малата црквичка „Св.

Недела“, која што е лоцирана на западната страна од храмот. Црквата има сала за околу 650 посетители, кадешто се одржуваат голем број манифестации.

Во рамките на овој значаен македонски културен центар со успех работат: македонскиот радио-час, што го уредуваат и водат Миле Србиновски и Слободанка Темелковска, играорната група „Танец“, една од најактивните во САД, чиј кореограф е Марта Петковска и фудбалскиот клуб „Македонија“, кој со успех го води Димче Огњеновски, а се има претставено и во Републиката. Исто така, значајна улога

игра и македонското неделно училиште „Кирил и Методиј“. Каденито неуморната Нада Цицковска ги учи младите Македончиња македонски јазик, историја и географија, потоа културно-просветниот одбор што го води Пепи Јадровски, како претседател, спортското друштво чиј претседател е Драги Јолевски, како и женската секција чиј претседател е Мита Јаневска. Во составот на црквата има и секција за томбола што ја раководи Пеце Горевски, секција за готвење, црковен хор и библиотека. Сегашен претседател на Управниот одбор е истакнатиот иселеник и општественик Пандо Кордовски, потпретседатели се Љупчо Поповски и Ставре Нанушевски, секретар е Драги Јовчевски, благајник е Блага Брутовска, епархиски делегат е Пандо Кордовски, а парохијски свештеник е Слободан Петковски, кои заедно со членовите на црквата, особено со младите генерации, организираат културно-уметнички приредби, пикници, спортски и други манифестации, на кои со успех се презентираат македонските фолклорни традиции, обичаите деносени од родниот крај.

Македонската православна црква „Св. Богородица“ во Детроит

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. БОГОРОДИЦА“ ВО ДЕТРОИТ

Детроит е велеград и пристаниште на излезот на реката Детроит во државата Мичиген. По големина е петти град во САД и претставува светско средиште на автомобилското производство. Тој е центар и седиште на компаниите „Форд“ и „Дженерал моторс“, потоа на индустријата за авиони, тенкови, електрични машини, синтетички гуми и еден од најголемите развиени трговски центри. Него го формирале Французите, а во составот на САД е од 1796 година. Тој исто така е еден од центрите на црничкото население, а претставува значаен културен и спортски центар на САД.

Оваа по многу нешта карактеристична светска метропола во исто време е и најбројната македонска колонија во САД. Уште во минатиот век во Детроит почнале да се доселуваат Македонци од сите краишта на Македонија, а

според некои податоци нив денес ги има околу четириесет илјади и тоа од Прилепско, од Леринско, од Охридско, од Гостиварско, но најбројни се од Преспанско, од Тетовско, и од Битолско. Велат дека Вратница - Тетовско и Љубојно-Преспанско се преселиле во Детроит, бидејќи вратничани и љубојничани таму ги има повеќе отколку во Републиката. Во овој неколкумилионски град особено во Хемтремек и Стерлинг Хаитц, Македонците отвориле многу фурни, ресторани, агенции, фабрики. Таму ечат неколку македонски радиочасови, а има и македонска телевизиска програма, се печати весникот „Македонски збор“, има многу фоклорни групи, спортски клубови. Затоа обично се вели дека Македонците во Детроит се чувствуваат како дома, бидејќи целосно ги зачувале обичаите и традициите како во „стариот крај“ - во Македонија.

Активностите за организирано опфаќање на Македонците од Детроит и од околните места почна уште пред војната со формирањето на МАНС (Македонско-американскиот народен сојуз). Меѓутоа, како резултат на големосрпската и големобугарската пропаганда, вистинското црковно живеење за Македонците почнаа дури во седумдесеттите години. Имено, во 1974 година се формира Иницијативниот одбор за организација на македонската православна црковна оопитина под јуридикција на МПЦ, што значеше почеток на еден нов општествен живот. Дотогаш црковните активности на Македонците беа во рацете на бугарските и српските свештеници и високодостојници. Меѓу другите, карактеристичен е случајот со извонредно убавата црква „Св. Климент Охридски“, изградена исклучиво со средства на македонските иселеници, а осветена дури 1964 година и именувана како Македонско-бугарска источна православна црква, во која, за жал, се уште има Македонци кои црквуваат во овој политичко-духовен храм.

Иницијативата за формирање и изградба на своја македонска црква меѓу Македонците од Детроит постоеше уште од поодамна. Меѓутоа, таа желба се исполни дури кога на 14 јануари 1975 година се конституира Иницијативен одбор за формирање на МПЦ „Раѓање на Пресвета Богородица“ во Ворен-Детроит, која беше примена во крилата на Светиклиментовата црква и потпадна под нејзина јуридикција. Првата архиерејска литургија во оваа колонија ја отслужи над-

лежниот архиепископ, митрополитот г. Кирил во сослужение на сегашниот повардарски митрополит Михаил во една римокатоличка црква во август 1975 година, а потоа беше организиран пикник на кој присуствуваа повеќе илјади иселеници.

Како резултат на бројните активности, собраните средства и силната желба на Македонците да имаат свој македонски духовен и културно-просветен дом, во периодот кога се одбележува 75-годишнината од Илиденското востание, на 13 август 1978 година, епархискиот архиепископ во сослужение со десетина свештеници, а во присуство на бројно иселеништво, изврши осветување на купеното место и положи камен темелник за градба на црква. Во меѓувреме, поточно на 24 декември 1978 година, е купена сегашната црковна зграда што е во градот Ворен и којашто е осветена на 20 јули 1980 година во присуство на бројно свештенство и македонски иселеници од САД и од Канада.

За купувањето и за првите активности во МПЦ „Св. Богородица“ се заслужни голем број иселеници, меѓутоа, посебно место им припаѓа на почесниот претседател Крис Ник, познат донатор и фабрикант, по потекло од с. Болно, Преспанско, на првиот претседател - познатиот општественик и долгогодишен уредник и водител на македонскиот радио час, Владо Пашариковски, потоа на претседателите: Миле Топаловски, Саше Тодоровски, Мишко Васовски и др.

Црквата се состои од храм, сала за над 700 посетители, помошни простории, парохиски дом и голем паркинг. Во составот на црковната општина, којашто го опфаќа поголемиот број македонски иселеници од овие простори, постојат и повеќе секции. Меѓутоа, за одбележување се активностите на црковната управа, којашто го води целокупниот живот во црквата. Женската секција е една од најактивните и претставува десна рака на управата на црквата и носител на поголем број активности. Потоа, „Македонски глас“, што се емитува секоја сабота во траење од еден час и Билтенот што повремено го издава црковната управа. Посебна улога во зачувувањето на македонскиот идентитет има Фолклорната група „Танец“, која претставува знаменосец на активностите на младите Македончиња и со успех го презентира македонското оро и песна пред американското општество. Групата „Танец“ има многу значајна улога за „Југословенскиот фестивал“ што се одржува во Детроит. Оваа група е редовен учесник на голем број манифестации што Македонците ги

организираат во САД и во Канада, особено на црковно-народните собири што се организираат во САД и во Канада, а била и гости во Републиката.

Црквата „Св. Богородица“ е една од најзначајните македонски духовни и културно-просветни центри во САД. Таа е собириште на голем број Македонци од Детроит и од околината и организатор на бројни активности, меѓу кои и на црковно-народните собири. Така, во 1990 година беше домаќин на 16-от собир, на кои учествуваа сите МПЦ од САД и од Канада. Претседател на црковната управа е Перо Ристовски, потпретседатели се: Васил Василевски, Златко Масајловски и Ѓорѓи Велјановски, секретар е Илија Видоевски, а благаянник Ѓорѓи Бисинов, додека парохиски свештеник е Драги Трпевски, кои заедно со другите членови на управата се носители на сите активности во црквата и афирматори на македонската вистина.

Исто така во Детроит, од 1983 година, работи Македонската православна црква „Св. Петка“. Иницијативата за формирање на оваа црква се роди уште во 1978 година, во 1984 година беше приготвен Правилник за работа според примерот на другите македонски цркви, а потоа Синодот на МПЦ го одобри Правилникот. Времено црковно-религиозните потреби се задоволуваат во сала која може да прими околу 1.500 луѓе.

Македонската православна црква „Св. Кирил и Методиј“ во Пасаик

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО ПАСАИК

Македонската православна црковна општина „Св. Кирил и Методиј“ од Пасаик во државата Њу Џерси е една од позначајните македонски црковни општини на Северноамериканскиот континент. Во неа се одвиваат голем број активности што значат живот и поттик за Македонците во новата средина. Според пространството, таа е една од најголемите, ако не и најголема, бидејќи ги опфаќа Македонците кои живеат и работат на територијата на Њу Џерси, на Њујорк, на Пенсилванија и на Кентаки. Тука, според некои податоци, живеат околу 20.000 Македонци од сите делови на Македонија, а најбројни се од охридско-струшкиот, од преспанскиот и од битолско-леринскиот крај.

Идејата за изградба на овој македонски дом е одамнешна. Меѓутоа, организирањето на Македонците на црковен план почна во 1972 година, кога по иницијатива на поголем број видни семејства е формиран Иницијативен одбор. Сепак, посебен придонес за отворањето на црквата, што го носи името на солунските браќа и селовенските просветители Кирил и Методиј, меѓу другите, има видниот иселеник

Горѓи Танев, по потекло од Ресен, кој е и најзначајниот донатор за оваа црква и за првиот македонски манастир во странство „Св.Горѓи“. Исто така, голем придонес имаат и другите 21 член на управата избрана од Собранието. Нејзин прв претседател беше Богдан Симоновски, Горѓи Танев е почесен претседател, а големи заслуги, покрај другите, имаат и претседателите Пааце Димитровски, Науме Наумовски, Наум Трајковски и др. Оваа црковна општина со успех го организираше Осмиот црковно-народен собир во 1982 година.

Еден од светлите датуми на овој значаен македонски центар е 15 март 1973 година, кога е извршено регистрирањето на црквата кај американските власти во Њу Џерси. На 27 мај истата година, надлежнио ахиереј митрополитот Кирил, во една руска православна црква ја отслужи првата света литургија на македонски јазик, на која присуствуваа неколку стотици Македонци од повеќе американски држави. Потоа, со одлука на членовите и Управата е купен друг објект во Пасаик кој е преуреден и адаптиран за потребите на македонските верници. Во руво на МПЦО „Св. Кирил и Методиј“, на 24 ноември 1974 година, официјално е осветена од митрополитот Кирил, во сослужение на Методи Гогов, сегашниот повардарски митрополит Михаил, потоа од прота ставрофор Борис Поповски и тогашниот парохиски свештеник Јован Босеовски, а во присуство на неколку илјади Македонци.

Зградата на црквата се наоѓа во еден постар квартал на Пасаик и претставува значаен прилог на старата американска архитектура. Покрај храмот има помошни простории, парохиски дом и сала за приредби. Во рамките на црковната општина активно работи КУД „Гоце Делчев“, составено од стотина млади ентузијастички, познавачки и афирматорски на македонскиот фолклор. Тоа е едно од најстарите и најдобрите фолклорни друштва во САД, за што најзаслужна е браќаната двојка Борис и Митра Тодоровски. Фудбалскиот клуб „Македонија“, пак, е еден од најстарите и најдобрите македонски фудбалски клубови на американскиот континент. Ова спортско друштво, чиј сегашен менаџер е Слободан Нењовски, а претседател е Јордан Дулевски, постигнува видни резултати и во американскиот спорт.

Исто така, во состав на црковната општина работи неделно училиште, чиј број на ученици се зголемува од

година во година, потоа женска секција, црковен хор, библиотека и неколу музички состави. Претседател на црквата управа за 1989/91 е Илија Марковски, и потпретседатели се Симон Јаневски и Владо Ивановски, секретар е Милан Тунтевски, а парохиски свештеник е Крсте Поповски, кои со ентузијазам и жар го бранат македонското име и македонската вистина.

Македонската православна црква „Св. Кирил и Методиј“ во Бафало

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО БАФАЛО

Бафало, милионска метропола, е лоциран во непосредната близина на Нијагарините водопади и претставува еден од значајните центри во државата Њујорк. Тој е големо пристаниште на брегот на езерото Ири и на каналот во кој претежно е развиена автомобилската индустрија и претставува важен културен центар на тие американски простори.

Македонската православна црква има се позначајна улога во опфаќањето на македонскиот народ од сите делови на Македонија. Тоа е особено изразено по прогласувањето на МПЦ за автокефална, која потоа изврши силен пробив меѓу Македонците во САД. Таков е случајот со Лакавана, дел од градот Бафало, кадешто почнува каналот на Нијагарините Водопади и кадешто е создадена Македонска православна црковна општина, што го носи името на сесловенските просветители „Св. Кирил и Методиј“. Во тој милионски и високоиндустриски центар на државата Њујорк, кадешто Железарницата има водечка улога, како и во околните места, живеат околу 200 македонски семејства од сите делови на Македонија, а најмногубројни се од Преспа и од Леринско.

Македонците почнале да се доселуваат во Бафало во почетокот на ова столетие, а најмногу дошле по Втората

светска војна, кога и го почнале заедничкото живеење. Така, иницијативата за градење на македонска црква се јави уште во 1968 година од група напредни Македонци, а на 11 мај 1969 година Црквата е регистрирана од властите на државата Њујорк. Истата година е купено место од 12 акри (околу 6 хектари). По подолги подготовки, собирање доброволни прилози, организирање голем број собири, на 24 мај 1975 година, на патронниот празник на црквата, протаереј ставрофорот Михаил Теохарев и свештеникот Глигор Лапески извршија осветување и положија камен-темелник за изградба на помошни простории. Потоа, надлежниот архиереј, митрополитот г. Кирил на 7 септември 1975 година, ја освети салата, а на 13 септември 1981 година, ја освети и Црквата, во која започна нов духовен и културен живот.

Покрај храмот, којшто обилува со живописни икони, изградена е сала за над 400 луѓе, во која се одржуваат приредби, банкети, свадби и други манифестации. Има парохиски дом и убаво уредено двориште со огромен паркинг, како и простор за одржување пикници. За постигнувањата во оваа општина, меѓу другите, се заслужни претседателите: Живко Поповски, Владо Царовски, Цветко Фотевски и др. Во рамките на црковната општина работи играорната група „Гоце Делчев“, чиј кореограф и раководител е Бети Михајлидис, родена Американка, а мажена за Македонец од Долна Преспа, која е вљубена во македонската народна песна и орото. Исто така, постои македонско неделно училиште, кадешто се учи национална историја, јазик, географија и религија, младинска секција и фудбалски тим, а секоја година се организира заеднички пикник со Македонците од МПЦ од Рочестер и Сиракјуз.

Овој значаен македонски дом развива широка активност во заедничкото живеење на Македонците од тие простори. Така, во 1984 година, општината беше домаќин на Десеттиот јубилеен црковно-народен собир на Американско-канадската македонска православна епархија. Претседател на Управниот одбор на МПЦО „Св. Кирил и Методиј“ во овој период е неуморниот и познат општественик Цветко Фотевски, по потекло од Љубојно, Преспа, Славе Јонovski е потпретседател, Ѓорѓи Трповски е секретар, Ѓорѓи Михајлидис е благајник, а Трајко Босевски е парохиски свештеник.

Претседател на женската секција е Елена Петковска, која заедно со Сенди Пеликудовска, Нада Нашоку, Марија Царовска, Марија Босеовска и другите членови и управата на општината се столбот на овој културно-просветен и духовен македонски дом, којшто гордо се висише покрај Нијагарините водопади.

Македонската православна црква „Св. Кирил и Методиј“ во Чикаго

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО ЧИКАГО

Во Чикаго, една од најголемите светски метрополи и најзначаен индустриски, трговски, политички, културен и спортски центар на државата Илиноис и пошироко, живеат повеќе од 250 македонски семејства од сите краишта на Македонија, но најбројни се од Преспанско, од Битолско, од Охридско, од Прилепско, од Скопско и од други места. Во велеградот Чикаго, којшто наликува на цунгла на асфалтот, македонските иселеници, иако далеку од својот роден крај, чувствуваат силна љубов и почит кон татковината, а многу значајно е што тие претставуваат и дел од мозаикот на американското општество. Покрај големиот број бизниси, Македонците во Чикаго отвориле свој духовен и културен дом, место за духовна воздишка, за собирање, запознавање, за воспитување на младите генерации... Тоа е македонската православна црковна општина посветена на светите солунски браќа Св. Кирил и Методиј, прва во државата Илиноис.

Под влијание на црквното и културното живеење на Македонците од блиската колонија во Гери, Индијана, орга-

низирано собирање во македонската колонија во Чикаго и околните места почна уште со доселувањето на тие простори во периодот меѓу двете светски војни. Меѓутоа, еден од најзначајните датуми за оваа општина е 21 мај 1976 година, кога се покренала акција за собирање доброволни прилози за изградба на македонски духовно - културен дом којшто ќе служи на интересите на македонските иселеници од сите делови на Македонија. Со одлука бр.328/76 на Светиот синод на МПЦ „Св. Кирил и Методиј“ е примена под канонска јурisdикција. Потоа во 1978 година, Управата купи зграда на една лутеранска црква, којашто е преуредена и приспособена за вршење православна богослужба. Една година подоцна, за време на велигденските празници, архиепископот заменик за Канада и за САД, протоерејот ставрофор Борис Поповски изврши мало осветување, а на 3 август 1981 година црквата е осветена од надлежниот архиепископ, митрополитот Кирил во сослужение на поголем број македонски свештеници и пред неколку стотици македонски иселеници и претставници од градските власти.

И денес оваа црква им служи на Македонците, меѓутоа, со зголемувањето на колонијата, Управата купи место од неколку хектари во Бервин, предградие на југозападната страна на Чикаго, кадешто е во изградба нова црква и дом. Местото е купено во 1985 година, на кое на 16 јуни истата година се одржа првиот македонски значаен пикник. Тоа е убаво македонско катче и претставува зелена оаза заградена со високи дрвја што местото го прават пријатен простор за одмор и рекреација. За тоа се погрижиле сите членови на црквата, а особено претседателите, меѓу кои Трајан Илиевски, Стојан Чкларовски, Трифун Салјамовски, Трајан Таневски, како и свештениците Борис Поповски и Стојан Стојанов.

Меѓу големиот број донатори на овој македонски дом е, секако, Војводата Коста Македонски, истакнат иселеник и патриот од пиришкиот дел на Македонија, кој заедно со голем број патриоти помогнаа на 24 јули 1988 година да се постават темелите на новата МПЦО „Св. Кирил и Методиј“. На големата свеченост, првиот што беше удостоен со симболичната „златна лопата“ да копне во темелот на идната црква беше Живко Павловски, со „сребрената лопата“ се удостои семејството на Војводата Коста Македонски, а со „бронзената“ лопата младиот Зоран Здравковски.

Денес во овој македонски центар се одвиваат разновидни активности. Така, во составот на црковната управа еден од најзначајните е Одборот за изградба и за градежни работи на црквата. Црквата се состои од храм, поголема сала, парохиски дом, паркинг и неколку хектари простор наменет за одржување пикници и други манифестации, а во состав на црквата работи фудбалски тим, неделно македонско училиште, а посебен елан внесува женската секција и КУД „Гоце Делчев“, кои се посетители на културното живеење. Претседател на црковниот одбор е Трајан Таневски, потпретседатели се Томе Стојчевски и Илија Петровски, а секретар е Илија Златановски, додека парохиски свенитеник е Стојан Стојанов, кој го уредува црковниот билтен што се печати како тримесечник и претставува одраз и израз на животот на Македонците во Чикаго.

Македонската православна црква „Св. Пророк Илија“ во Синсинати

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. ПРОРОК ИЛИЈА“ ВО СИНСИНАТИ

Во еден од најстарите универзитетски градови на САД-Синсинати, кој што се протега по должината на реката Охајо, сместен на самата југозападна граница на државата Охајо, е регистрирана македонската православна црковна општина „Св. Пророк Илија“, единствениот македонски духовен и културен дом во тој убав и богат дел на САД. Таму, во милионската метропола се доселиле повеќе десетици македонски семејства од сите краишта на Македонија. Нив ги има од Леринско, од Костурско и од други места во егејскиот дел на Македонија, потоа од Преспанско, од Битолско, од Тетовско, и од Охридско. Меѓутоа, преспанчани се најбројни и едни од најактивните. Со својата работливост, чесност и постигнатите деловни резултати, Македонците во Синсинати се ценети и почитувани во нивните средини.

Македонската колонија во Синсинати е една од помалите и помладите во фамилијата македонски заедници во развиените индустриски центри во Охајо. Меѓутоа, кај тие македонски иселеници постојано тлеат патриотските чув-

ства, македонскиот дух, православноста вера и силната љубов кон МПЦ и кон дедовската земја - Македонија. Уште од минатото, Македонците во Синсинати имаа силна желба да се организираат во своја македонска црковна општина, меѓутоа, влијанието на туѓите непријателски пропаганди од соседните земји на Македонија си го правеа своето. Со обновувањето на Охридската архиепископија и со прогласувањето автокефалност на МПЦ, условите од корен се изменија и почнаа активности на национална основа. Во почетокот иселениците од Синсинати доаѓаа во Колумбус и имаа средби со надлежниот архиереј. И како резултат на моралната и на материјалната поддршка и помош на МПЦО „Св. Богородица“ од Колумбус, се отпочна со собирање доброволни прилози и почетни активности за формирање на својата македонска црковна општина.

Еден од најсветлите датуми за Македонците од Синсинати е, секако, 7 февруари 1977 година кога е формиран Иницијативниот одбор за организирање на МПЦО „Св. Пророк Илија“. Со собраните 26.000 долари, во 1978 година е купено местото од неколку хектари на кое има сала што се користи и како црква. Истата година со одлука на Светиот синод на МПЦ оваа црква е примена во крилото на мајката црква, а во мај 1980 година е положен камен темелник за изградба на црковна сала. На 26 август 1982 година, кога салата беше завршена и пуштена во употреба, тогашниот, архиереј на Американско-канадската епархија, митрополитот Кирил во сослужение на протаѓаколот Јовица Симоновски ја отслужи првата богослужба на македонски јазик во Синсинати, што претставуваше посебно доживување за Македонците од тој град.

Најактивен во МПЦО „Св. Илија“ е секако Црковниот одбор, кој е носител на сите активности во македонската колонија. Меѓу нив особена активност пројавувале Видан Стојановски, Кире Карапана, Митре Лазаревски, Блаже Талевски, Пандо Стојановски, Методија Ангеловски, Благој Тодоровски, Корун Павловски и други истакнати иселеници од кои многумина биле и претседатели на Црковната управа. Исто така, женската секција е многу значаен дел од севкупното живеење на македонските иселеници и игра важна улога во собирањето на средства за црквата. Затоа често се вели дека таа е десна рака на управата и иницијатор на голем

број активности сред Македонците во новата средина. Бидејќи нема услови за парохиски свенстеник, реализирањето на црковните потреби ги врши свенстеникот Душко Георгиевски од Колумбос, кој повремено доаѓа како за свадби, крштевки, венчавки, така и за други потреби што се одвиваат во црковната сала. Во црковната сала, покрај верските обреди што се одвиваат во еден дел од салата оспособена за света богослужба, другиот дел служи за одржување приредби, игранки, томбола и за други активности на Македонците.

Во рамките на црквата, покрај женската секција со успех работи и играорна група, која ги негува македонските песни и ора и значи собиралните и место за другарување на младите генерации. Сегашен претседател и еден од најактивните во оваа колонија е Кире Караша, кој е по потекло од Љубојно, Преспа, потпретседател е Кочо Михајлов, Горѓи Јанакиевски е благајник, а секретар е Трајан Јоновски. Претседател на женската секција е Славка Дамчевска, потпретседател е Нада Караша, секретар Љуба Михајлова, а Елица Толевска е избрана за благајник на овој значаен и со перспективи македонски дом.

Македонската православна црква „Св. Климент Охридски“ во Лореин

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО ЛОРЕИН

Лореин се наоѓа на езерото Ири, има околу 200 илјади жители и развиена индустрија за железо и челик, машини, текстил и бродоградба. Градот е основан во 1807 година.

Meѓy 55-те националности од целиот свет што живеат и работат во градот Лореин во државата Охајо, видно место зазема македонската етничка група. На тие американски простори на северозападната страна на брегот на големото и пространо езеро Ири, е подигнат Светоклиментов светилник за македонските генерации МПЦ „Св. Климент Охридски“. Овој значаен црковен храм и културно-просветен центар е собиралниците на македонските доселеници, кои живеат и работат во градовите Еиван, Лореин, Кливеланд, Илирија, Емерст и во пошироката околина. А Македонци во овие градови има над илјада. Тие главно дошле од егејскиот дел на Македонија, од Битолско, од Преспанско и од Охридско.

Во минатото голем број македонски иселеници од овој дел на Охајо ги задоволуваа своите духовни потреби во црквата „Св. Кирил и Методиј“. Таа е градена претежно со средства на Македонците, меѓутоа, поради многу околности потпаднала под јуридикција на Бугарската црква. Така, наместо духовно чистилиште за Македонците, црквата станала мачилиште. Затоа, чесните Македонци не мируваа, туку поведени и од силниот подем и од активностите на шивните сонародници во Колумбос, во Торонто, во Гери, во Бафало, во Виндзор... почнаа да се организираат на национална основа. Како резултат на тоа, „Македонско-американскиот спомагателен клуб“ прерасна во македонска православна црковна општина „Св. Климент Охридски“, под јуридикција на МПЦ.

Прва архиерејска литургија на македонски јазик во оваа македонска колонија ја отслужил свештеникот Борис Арсовски во украинската црква „Успение на Пресвета Богородица“ во август 1978 година. Потоа, поведени од бројните активности, доброволни прилози и донаторства, Македонците купуваат големо место во Еиван, на кое во почетокот е изградена црковна сала со привремено адаптиран олтар, а денес до салата се виишее МПЦО „Св. Климент Охридски“.

Еден од позначајните датуми за Македонците од овие простори е 14 август 1983 година, кога во присуство на повеќе од илјада души, надлежниот архиереј, митрополитот Кирил ја освети салата и ја даде во употреба. По една година им дојде прв македонски свештеник, а прота Бојко Кипровски, чија улога е непроценлива во опфаќањето и зближувањето на Македонците.

На 11 август 1985 година митрополитот Кирил во сослужение на пет свештени лица, пред голем број верници, Југословенскиот генерален конзул од Кливеланд и во присуство на градоначалниците на градовите Лоренс и Шефилд Леик, беа осветени темелите на новата црква. Потоа, на 17 јули 1986 година, пак, е завршена изградбата на новата црква и е извршено мало осветување. На денот на осветувањето е извршен и првиот обред во црквата. Имено, беа венчани Дејвид Крис Талев со Весна Илија Георгиева.

За изградбата на МПЦО „Св. Климент Охридски“ се заслужни сите добронамерни Македонци, кои со своите средства и личен труд помогнаа да се отвори еден македонски

дом. Притоа, посебни заслуги имаат Македонците од МПЦО од САД и од Канада, потоа донаторот Никола Богоевич, Ристо Мановски и претседателот Кире Стефов и голем број други дарители, кои помогнаа во изградбата на оваа македонска општина, во која се одвиваат голем број активности не само на црковно, туку и на културно-просветно поле. Една од поважните активности е редовното учество на Фестивалот на нациите што се одржува секоја година во Лоренс, на кој Македонците се претставуваат со својата фолклорна група, а која во 1985 година беше домаќин на оваа манифестација.

Во составот на црковната општина, покрај играорната група што ја формира кореографот Јонче Георгиевски и женската секција во која членуваат голем број Македонки, активно работи црковен хор, фудбалски тим и неделното училиште што со успех го води наставникот Никола Стасовски. Тој со голем ентузијазам и љубов ги учи младите генерации македонски мајчин јазик, национална историја и географија, со цел тие да не ги забораваат свите корени. Претседател на црковната управа за периодот 1988/90 е Ристо Мановски, секретар е Никола Грпчевски, а парохиски свештеник е прота Илија Димитриевски, кои заедно со членовите на црковната управа и другите форми на организирање се чувари на македонскиот национален идентитет на тв. простори на Охајо.

Македонската православна црква „Св. Никола“ во Кентон

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. НИКОЛА“ ВО КЕНТОН

Градовите Акрон, Кентон и Маслон, кои се панижале во една линија и се во непосредна близина еден до друг, се сместени во богатниот северен дел на државата Охајо. Таму постои една од најстарите македонски колонии во САД, а денес организирана во МПЦО „Св. Никола“. На тие простори, кои во минатото биле свето место на Индијанците и во кои денес водечко место има индустријата, се доселиле Македонци од сите делови на Македонија. Тие наши печалбари претежно дошле по Првата светска војна, во почетокот неколку семејства, главно, од егејскиот дел на Македонија и од Преспа, а денес ги има од речиси сите краишта на поделена Македонија. Според некои податоци, на тој дел од САД живеат неколку стотици семејства, претежно од Преспа, од Битолско, од Леринскиот од Охридскиот и од други места.

Кентон е град на 25-от претседател на САД, Вилијам Мак-Кинли, чиј споменик високо се издига во паркот. Македонските доселеници во овој дел од САД имаат радио-час на

мајчин јазик, фолклорна група и свој културно-просветен и верски дом. Во живописниот дел покриен со зеленило на патот кон Маслон се вишее убав и значаен македонски центар и собиралиште за сите Македонци од овие три града и од околните места, кои притиснати од туѓите пропаганди, особено од бугарската, одлучно се решија да формираат своја македонска православна црковна општина во лицето на „Св. Никола“. Така, тие нашинци и активисти, поведени од желбата за слободно изразување и демократско живеење, на 10 јуни 1977 година ја формираа црковната општина „Св. Никола“, а на 14 август истата година ја одржаа првата конференција, на која присуствуваа сите оние што беа заинтересирани за изградба на македонска православна црква што ќе биде под јурисдикција на МПЦ. Тоа беше почеток на организирани и масовни активности, како банкети, вечеринки, игранки, приредби и друго, на кои се собраа голем број средства. Како резултат на тоа на 19 октомври 1977 година, со акт на Светиот синод на МПЦ, оваа општина е примена во крилото на светата Климентова црква.

Еден од најсветлите датуми за Македонците од овој дел на САД е 25 август 1979 година, кога на купеното место од 9 хектари е осветен и поставен крст за изградба на црква и културно-просветен центар и првпат е извршена богослужба на мајчин македонски јазик од митрополитот Кирил. Меѓутоа, непријателите не можеа да се помират со светата работа на Македонците, та направија експес. Таквиот непријателски однос не ги поколеба македонските верници, ентузијастички и вљубеници во македонското име и вистина, туку, напротив, ги охрабри и ги обедини. Така, на 16 август 1981 година надлежниот архиереј положи камен темелник за изградба на црковната сала, која со доброволна работа, средства и безброј подарени работни денови на голем број Македонци, меѓу кои посебно место им припаѓа и денес на Крсте Гаговски и Марјан Кочовски, за кус период беше и завршена. На 21 декември 1985 година, на денот на „Св. Никола“, во присуство на повеќе стотици македонски иселеници, гости и претставници на Југословенскиот конзулат во Кливеланд, на свечен начин салата беше пуштена во употреба. По тој повод беше организиран свечен банкет, на кој неколкуте стотици присутни собраа голем број парични средства за изградба на новиот македонски дом.

На тоа свето македонско место во Охајо, кадешто е изградена салата, се одржуваат пикници и разновидни друга-рувања. Салата е адаптирана за одржување света богослужба, крштевки, венчавки, а има простор и за 500 луѓе. На 17 септември 1989 година чинот осветување на камен-темелникот за новата црква „Св. Никола“ во Кентон го изврши Неговото блаженство, архиепископот Гаврил во асистенција на свештените лица: Душко Георгиевски, Томе Стаматов, Стојан Стојанов, Илија Димитриевски, Ацо Гиревски и Александар Цандовски.

Новата зграда на црквата, пак, што треба да биде пуштена во употреба оваа година, е иста како црквата „Св. Богородица“ во Калиште - Струшко. Покрај иконите, во неа ќе има живописен иконостас што се работи во Охрид и кој ќе претставува единствен од таков вид на континентот.

Во рамките на црквата активно работи женската секција која стана столб на сите активности и свечености, а со подготвувањето македонски специјалитети собира голем број средства за црквата. Исто така е активна и фолклорната група „Пелистер“. Претседател на црквната управа е Венчо Дораковски, потпретседатели се Ристо Карапанов и Љупчо Најдовски, а секретар е Миливој Паспаловски, додека благаявници се Пеце Груевски и Владо Гичевски. Парохиски свештеник е Илија Димитриевски од Лорен, кој редовно доаѓа во овој значаен македонски дом за богослужби и други манифестации што претставуваат духовна храна и поттик за зачувување на македонското име на иселениците од Кентон, Акрон и Маслон.

Дел од Женската секција при Македонската православна црква „Св. Богородица“ во Лос Анџелес

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. БОГОРОДИЦА“ ВО ЛОС АНѢЛЕС

Често се вели дека Македонија наликува на Калифорнија според топлите и суви лета и не е чудо што голем број Македонци одбрале да живеат и да работат во тој привлечен и убав дел на светот. Поради климатските услови и природните благодети Калифорнија е една од најбогатите, а и најгусто населени држави на САД. На тие питоми простори на западниот брег на САД по должината на Пацификот, Македонецот за првпат стасал при крајот на минатиот век, населувајќи се главно во Сан Франциско, во Лос Анџелес (Калифорнија) и во Портланд (Орегон). Таму свиле пиездо повеќе од 300 семејства од македонско потекло, кои играат важна улога во стопанскиот, општествениот и културниот живот. Меѓу нив има бизнисмени, лекари инженерери, фабриканти, адвокати... од кои не е мал бројот што целосно се интегрирале во тамошното општество, а бројни семејства и се асимилирале. Првите иселеници на тие простори биле од

егејскиот дел на Македонија, од Тетовско, од Гостиварско и од Битолско, а подоцна и од Преспа, од Прилепско, од Скопско и од други места на поделена Македонија. Се смета дека меѓу нив се најбројни од битолско-преспанскиот и тетовско-гостиварскиот крај.

Поради оддалеченоста од другите македонски колонии САД и во Канада, а и како резултат на пропагандата од соседните народи, еден број Македонци од Калифорнија биле под туѓо влијание. Меѓутоа, со конституирањето на СР Македонија и со стекнувањето автокефалност на МПЦ, условите од корен се изменија. Така, обиди за организирање на македонските иселеници на национална основа се правени уште во шесеттите години, особено преку друштвото „Александар Македонски“. Но таквите обиди биле задушувани со пропаганда и со интриги од туѓинските православни општини, кои пуштиле длабоки корени и меѓу Македонците што живеат на тие простори.

Првите позабележителни активности кај македонските иселеници во Калифорнија почнаа со формирањето на македонско-американското друштво на 2 мај 1965 година. Подоцна, во 1978 година, група македонски патриоти и верници успеаја да се организираат во црковна општина под името „Св. Богородица“, која на 9 јануари 1980 година беше регистрирана пред надлежните органи на Калифорнија. Почетокот беше тежок, а резултатите големи и влеваа доверба. Македонците почнаа да организираат пикници, игранки и приредби, на кои за кусо време се собраа голем број доброволни прилози за македонски центар. Во август 1982 година, во местото Витиер, во Лос Анџелес, е купена црква со помошни простории. На радоста и немаше крај.

Наредните мигови за Македонците од Калифорнија се збогатуваа од ден во ден. Така, на 9 јануари 1983 година прота Борис Арсовски, чија улога и придонес беа од непроценлива вредност за општината, првпат отслужи богослужба на мајчин македонски јазик. Со неговото доаѓање, црквата падна под канонска и духовна јурисдикција на МПЦ со примен и одобрен Правилник од Светиот архиерејски синод. Потоа, на 26 август 1984 година надлежниот архиереј, митрополитот Кирил ја отслужи првата света архиерејска служба во тој македонски дом. Исто така, на вечерта се организира свечен банкет, на кој присуствуваа неколку стотици и на кој,

на група млади ентузијастички од Олимпискиот комитет, митрополитот Кирил им подели споменици за нивното учество при отворањето на Олимписките игри „Лос Анџелес“ 84.

Со доброволна активност на бројни иселеници е изграден олтарот и направена е ограда околу црковната зграда. Како круна на активностите, на 25 август 1985 година, митрополитот Кирил во сослужение на Јовица Симоновски и покојниот парохиски свештеник Борис Арсовски е осветен црковниот храм. Со помош на дарителите и другите МПЦО во САД и во Канада во изградба е нова сала и кубе.

Членовите на црквата „Св.Богородица“ во Лос Анџелес развиваат широки активности, меѓутоа, особено активни, меѓу другите, се досегашните претседатели Сандре Стојановски, Димче Спиров, Симо Митревски и др.

Најактивна е женската секција, а се формира и играорна група и фудбалски клуб, кои претставуваат собиралиште за младите, како и неделното училиште, кадешто најмладите генерации го учат мајчиниот јазик. Сите тие заедно со другите членови и црковната управа успеваат МПЦО „Св. Богородица“ да биде вистинско место за афирмирање на македонската вистина и мост на зближување во новата средина.

Црковната утрана при Македонската православна црква „Св. Климент Охридски“ во Њујорк

МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ВО ЊУЈОРК

Во најголемиот град на светот - Њујорк, што е распространет на островот Лонг Ајланд, на брегот на Атланскиот Океан, е формирана македонската православна црковна општина „Св. Климент Охридски“. Таму, во најголемата светска банкарска, финансиска и културна престолнина, градот со најголемото пристаниште во светот, и светски студентски центар со 11 универзитети, метропола со највисоките облакодери во Менхетан, со најпознатите улици „Бродвеј“ и „Волстрит“ и седиште на Обединетите нации, таму живеат и работат над 5.000 Македонци од сите краишта на Македонија. Нив особено ги има од Битолско, од Преспанско, од Охридско, од Стушко, од Леринско, од Тетовско, од Скопско, од Кичевско, од Прилепско...

Македонските иселеници во градот Њујорк и во пошироката околина претежно се собираат и се активни во македонскиот духовно-културен дом „Св. Кирил и Методиј“ во Пасаик, во државата Њу Џерси. Меѓутоа, со зголемувањето на нивниот број, а поради просторноста на нивното живеење се појави потреба од формирање нова македонска православна црковна општина во Њујорк, која ќе биде средиште за поголемиот број Македонци на тие светски

простори. Затоа, по иницијатива на неколку македонски семејства претежно од Њујорк и од блиската околина, на 17 мај 1987 година се одржа Македонско основачко народно собрание, на кое едногласно се реши да се формира црковна општина што ќе ги задоволува нивните духовни и културни потреби. Беше одлучено црковната општина да го носи името на охридскиот чудотворец и покровител на МПЦ - „Св. Климент Охридски“.

Како резултат на активностите преземени од членовите на оваа црковна општина, на 31 јули 1987 година, таа беше регистрирана пред американските власти на државата Њујорк. Потоа Светиот синод на МПЦ на 22 октомври истата година донесе одлука црковната општина „Св. Климент Охридски“ да биде примена под канонска и духовна јурисдикција на МПЦ, а со тоа да биде составен дел на Американско-канадско македонската епархија, што е потврдено со решение на тогашниот архиепископ г. Стефан од 3 ноември 1987 година. Црковната општина има свој правилник одобрен од Светиот синод на МПЦ, по кој се раководи и презема активности за духовно единство на македонските иселеници во тој дел од демократските американски држави.

Меѓу најзначајните датуми за оваа млада македонска црковна општина е времето кога во септември 1987 година беше посетена од црковна делегација предводена од македонските архиепископи г. Кирил и г. Стефан, како и посетата на поглаварот на МПЦ охридски и македонски, г. Гаврил реализирана во 1989 година.

Активностите на Македонците во Њујорк се широко поддржани од поголемиот број иселеници со желба тие да бидат поголеми во иднина. Меѓу најзаслужните во црковната општина се нејзиниот претседател Богдан Симоновски, истакнат општественик и познат меѓу иселениците, потоа потпретседателите Коста Милевски и Бранко Поповски, секретарот Љупчо Поповски, заменик секретарот Пецо Милевски, благајникот Вељко Поповски, претседателот на контролната комисија Славе Николиќ, претседателката на женската секција Доста Поповска, заедно со заменик претседателот Зора Китевска, секретарот Николина Николиќ, благајничката Соња Поповска и многу други, кои со својата ангажираност, доброволна работа и донаторство ќе успеат во реализирањето на идејата за изградба на македонската црковна општина во најголемата светска метропола.

Македонскиот православен манастир „Св. Горѓи“ - Рамдолф во Њу Џерси

МАКЕДОНСКИОТ ПРАВОСЛАВЕН МАНАСТИР „СВ. ГОРЃИ“ ВО ЊУ ЏЕРСИ

Македонците кои живеат и работат во САД, главно, се организирани преку македонските православни црковни општини, во кои, покрај духовното живеење, ги задоволуваат и своите културно-просветни потреби. Во тие македонски светилишта, иселениците од Македонија го јакнат патриотскиот дух, го чуваат мајчиниот македонски јазик, богатиот фолклор, песните и своите традиции. Еден од таквите значајни македонски центри е манастирот „Св. Горѓи“ во Рамдолф, во државата Њу Џерси. Тој, всушност, претставува собиралниште и средиште за македонските иселеници од Пасаик, од Гарфилд, од Патерсон, од Клифтон, од Њујорк и од други места, кадешто живеат и работат околу 5.000 македонски доселеници претежно од Преспанско, од Битолско, од Охридско, од Струшко, од Леринско, од Кичевско, од Скопско, од Прилепско и од други места. Тие се честити и вредни граѓани, ценети во нивната втора таткови-

на, зафатени со разни бизниси, како ресторани, сервиси, патнички агенции, фабрики, клубови, трговски дуќани и друго.

Идејата за изградба на првиот македонски манастир во САД и во Канада, којшто е посветен на големиот маченик „Св. Ѓорѓи“, а кој претставува место за организирање пикници и средба на таа далечна и во дијаспората македонска земја, датира од 1977 година, кога првпат ја иницираше познатиот македонски иселеник од Преспа, доблесниот патриот и донатор Ѓорѓи Танов. Овој вреден, благороден, честит и хуман преспанчанин не е само иницијатор, туку и донатор на местото од неколку хектари и на поголемиот дел од средствата за манастирската зграда. Ѓорѓи Танов е познат меѓу македонските иселеници со својата љубов и почит кон својата родна земја и својот народ. Иако тој го напуштил своето родно огниште во Преспа пред повеќе од шесет години и заедно со својата сопруга Лујза се задомил во Њујорк, него не го напуштила носталгијата. Чичко Ѓорѓи, како што често го викаат, со себе постојано ги носи и живо се сеќава на спомените за Преспа, за Македонија...

Манастирот „Св. Ѓорѓи“ се наоѓа надвор од централното градско подрачје и е сместен во месноста Рамдолф, една од најчистите, најскапите и најперспективните месности со безброј дрвја и река, чија цена постојано расте, особено со изградбата на убавите и богати куќи во неговата околина. Манастирот се состои од црковен храм што може да прими околу 300 лица, две помали сали и други помошни простории, а набргу се очекува да се почне со изградба на голема сала. На влезот од манастирот има икона од поголеми димензии посветена на „Св. Ѓорѓи“, дело на академскиот сликар Спасе Спировски, а е подарок на Крис Танов, брат на донаторот Ѓорѓи Танов.

Олтарот на манастирот е збогатен со повеќе икони донесени од Македонија, а подарени од бројни иселеници. Меѓу позначајните донатори заслужува да се одбележат резбата и некои икони подарок од иселеникот Борис Бошковски од Битола, потоа дарот на Ана и Рој Виша, композицијата „Благовештение“, а со помош на семејствата Гулабови, Марковски, Стефановски и многу други се купени другите икони. Посебно место меѓу бројните помагачи и основоположници на манастирот им припаѓа на тогашниот претседател на МПЦО „Св. Кирил и Методиј“ Наумче Наумовски,

потпретседател Благоја Андриевски, како и на Спирос Малинајдовски, Ѓорѓи Ристевски и многу други.

Најзначаен датум за манастирот „Св. Ѓорѓи“ е 16 септември 1984 година, кога е завршена изградбата и е извршен освет на овој македонски духовен и културно-просветен дом на Македонците. На тој ден се овековечија неколкугодишните напори и саможртви на македонските верници од Пасаик и од другите места. Тој претставува круна на сите напори, радости и ден кога надлежниот архиепископ на Американско-канадската епархија митрополитот Кирил во сослужение со парохискиот свештеник, еден од најзаслужените и најактивни на МПЦО „Св. Кирил и Методиј“ - прота Крсте Поповски, како и со свештениците: Илија Димитровски, Душко Ѓорѓиевски, Ристо Ристевски, Трајко Босеовски и Александар Цановски тргнаа на литијна поворка околу манастирот заедно со многубројните верници. Тоа беше голема гордост, радост и доживување за македонските иселеници и овековечување на уште еден македонски дом во САД.

Од еден пикник на Македонците во Торонто

АМЕРИКАНСКО-КАНАДСКО-МАКЕДОНСКАТА ЦРКОВНА ЕПАРХИЈА

Една од одредбите на Црковно-народниот собор што се одржа во Охрид на 17 јули 1967 година, кога беше прогласена автокефалноста на Македонската православна црква во лицето на Охридската архиепископија, беше и одлуката на Светиот архиерејски синод да се формира Американско-канадско-австралиска епархија. Оваа значајна црковна институција, која, меѓу другото, има за цел да ги продлабочува врските и да ја јакне љубовта меѓу македонските иселеници во прекуокеанските земји со татковината и со црквата, како и да биде мост за подоброто запознавање и зближување на Македонија со земјите кадешто тие живеат, во почетокот тоа беше заедничка со САД, со Канада и со Австралија. Подоцна се формира Австралиско-македонската епархија и се оддели како засебна институција.

Според одлуката на Синодот на МПЦ, за прв архиереј на Епархијата беше избран тогашниот викарен епископ тивериополски, г. Кирил, кој на 10 август 1969 година беше интронизиран како нејзин надлежен епархиски архиереј.

Чинот на интронизацијата беше извршен во најголемата македонска иселеничка колонија и црковно-културен центар на Македонците од сите делови на Македонија-Торонто, од страна на тогашниот дебарско-кичевски митрополит Методиј, во сослужение на свештените лица: Атанас Поповски, Спиро Танасковски, Илија Каџински, Бошко Кипровски, Борис Поповски и Александар Цандовски, а во присуство на голем број Македонци од сите македонски колонии по цела Канада, САД и Австралија, голем број гости и официјални личности на македонските организации и асоцијации и претставници на канадската влада и општество.

По дванаесет години, Американско-канадската македонска црковна епархија беше официјално регистрирана пред американските власти на државата Њујорк. Тој чин претставува историски момент за македонските иселеници и еден од најзначајните настани во животот и дејноста на МПЦ на западната хемисфера. Всушност, регистрирањето на Епархијата значи уште едно признавање и озаконување на ова високо управно телот на МПЦО во САД и во Канада, што од друга стран има силен одраз во натамошната афирмација на македонското име и духовните вредности на македонските доселеници во новите средини. Со законското регистрирање, Епархијата доби рамноправен третман со другите епархии што дејствуваат на тие американски простори.

Беше тоа 12 септември 1981 година, светол датум за Македонците од САД и од Канада, кога во МПЦО „Св. Димитриј“ во Рочестер, во државата Њујорк, митрополитот Кирил ги потпиша документите и го означи законското регистрирање на Епархијата во присуство на тогашниот претседател на општината во Рочестер Борис Илиевски, на Цане Огненовски и Вито Поповски, како и на свештените лица Борис Поповски, Ахил Теохаров, Јован Босеовски и Ристо Ристовски, како и во присуство на адвокатот Антони Мајкрос, осведочен пријател на Македонците од Рочестер.

Имено, по одржувањето на молитвата во храмот „Св. Димитриј“, во хотелот Американа, кадешто се наоѓане канцеларијата на адвокатот Мајкрос и кадешто беа готови сите документи, со потписите на архиерејот Кирил и архиерејскиот заменик прота ставрофор Борис Поповски, првпат надвор од границите на Македонија се озакони и се призна

македонска епархија. Во тој период, Епархијата ја сочинуваа 15 црковни општини со десетина парохиски свештеници на чело со архиерејот митрополитот Кирил. Со Правилникот, а од формирањето Епархијата стана нераскинлив дел на мајката Светиклиментова црква, на чие чело беше и ја благослови неговото блаженство тогашниот архиепископ охридски и македонски, г.г. Ангелариј.

За потпретседатели на Американско-канадско-македонската црковна епархија, меѓу другите, биле Цан Црвенков, Цан Гивенс, Борис Илиевски, Трајче Илиевски и Владо Царовски, додека архиерејски заменици биле Борис Поповски, Русе Јанковски и сегашниот Илија Мијовски.

Веста за регистрирањето на Епархијата брзо се разгласи преку средствата за јавно информирање на македонските, на американските и на канадските средини. Меѓутоа, посебно внимание за овој настан посвети њујоршкиот дневен весник „Тајмс Јунион“, на чии страници беше објавено законското регистрирање на Епархијата, постоењето на Македонската православна црква и на македонската нација во целина.

S U M M A R Y

THE MACEDONIAN ORTHODOX CHURCHES IN AUSTRALIA, CANADA AND USA

Due to the unsettled status of the Macedonian Orthodox Church in Macedonia, before the restoration of the Archbishopric of Ohrid, the Macedonian emigrants in the overseas countries, in the organizations of their church communities followed and transferred the previous situation in Macedonia. These church communities were typically Macedonian by their context and the funds for building these churches were entirely donated only by the Macedonian emigrants. However, these church communities fell under the canonic and spiritual jurisdiction of the Bulgarian, Greek and Serbian Patriarchy, while a small number fell under the influence of the fascist pro-Bulgarian oriented organization MPO (Macedonian Patriotic Organizations). This was the case with the first Macedonian church in Toronto, Canada, „St. Cyril and Methodius“, which was built in 1910 and registered as a Macedonian-Bulgarian Orthodox Cathedral Church.

The churches „St. Mary“ in Syracuse, „St. Cyril and Methodius“ in Lorain, „St. Clement of Ohrid“ in Detroit, USA, „St. George“ in Toronto, Canada, „St. Cyril and Methodius“ in Melbourne, Australia, and others have a similar destiny, which shows that after the Macedonians have built the churches, they were taken over especially by Bulgarians and were put under Bulgarian jurisdiction. Even today in these churches the greatest number of believers and visitors are older generation of Macedonians.

The Macedonian Orthodox Church is an important factor, if not the most important factor, playing a significant role in gathering Macedonians outside of the country, especially in the

overseas countries. After the restoration of the Archbishopric of Ohrid in 1958 and after the proclamation of the independence in July 1967, the Macedonian Orthodox Church penetrated into the numerous Macedonian emigrant communities, in the USA, Canada and Australia, as well as Europe. There are about forty church communities and monasteries in the structure of the dioceses of the Macedonian Orthodox Church, the American-Canadian and Australian, and the European Diocese (still incomplected), are the most important and the greatest institutions of Macedonians from all parts of Macedonia. Thus, in the Macedonian temples which are part of the dioceses, the Holy Bible, as well as the Macedonian word can be freely heard. In these Macedonian emigrant centers and gathering places, Macedonian school associations are teaching in Macedonian, the national history and georgraphy of Macedonia, and in some of the churches religious lessons are taken, while in all of them cultural, educational and athletic activities are performed.

The first meeting to start an action to build a church under the jurisdiction of the Macedonian Orthodox Church was held in Melbourne on May 14, 1956. At that time, a fund driving campaign among the Macedonians, their friends and sympathizers from the Australian society was organized in order to build a Macedonian temple to be used by the orthodox Macedonians, who proudly stressed their Macedonian national heritage, and rich folklore and affirmed the Macedonian historical past.

However, the news of the establishment of a Macedonian church parish and the building of a Macedonian church met with strong resistance among the enemies of the Macedonian people, i.e. those who have transfered their assimilative pretensions towards the Macedonians and their aspirations even to the far Australia. In order to discourage this undertaking of the Macedonian emigrants in front of the Australian government, they imputed doubtful political aims, which in a great extent made difficult the work concerning the registration of the church. Also producing difficulties in the period was the unsolved church question in the Republic of Macedonia.

Besides all the unpleasantness, on Ilinden 1959, in a festive mood the foundation stone for the first Macedonian Orthodox Church „St. George“ in Melbourne was laid, representing all Macedonian orthodox churches in the overseas countries in general. This event in Melbourne was of great importance for the Macedonians in Australia and for Macedonians everywhere. In a

report given on that occasion, it was said that after three hard years of work the church was completed and legally registered to begin services in Macedonian, and it will be open for all emigrants from all parts of Macedonia, who belong to the Eastern Orthodox Faith.

In the presence of a great number of Macedonian emigrants, especially from Aegean part of Macedonia, priests of the Anglican and Syrian churches and numerous guests, the bishop for the Zletovo and Strumica Districts Metropolitan Naum completed the sanctification of the church „St. George“ on August 7, 1960. This is the first temple on the Australian continent and absolutely outside of Macedonia which was sanctified by Macedonian bishop.

The history of the church „St. George“ is very tempestuous and has a huge importance and influence on the organization and work for almost all church communities in Australia and elsewhere. During this length period of existence the activities of the church varied, depend on its board of directors. However, paralel with the increase in church life, steps for increasing the development of cultural, educational, athletic and other activities were taken, because it was originally planned as a religious and educational institution for the Macedonian emigrants.

Among the Macedonians in Australia a process of religious and national gathering that includes all Macedonian emigrant colonies has opened with the building of this first Macedonian church and the activities developed in it on a religious and national level. As a result of that, church communities started to form in all large centers of Australia, with an aim to build Macedonian churches. Thus, in Adelaide, Perth, Sydney, Newcastle and other places the forming of Macedonian communities has initiated.

The church „St. George“ and the facilities for mutual activities became a mass gathering place for the Macedonian emigrants, especially on Ilinden, New Year's Day, Christmas, Easter and other holidays. An additional contribution towards this was the resolution of the Executive Court of Victoria on January 31, 1962, by which the Macedonian Church Community and the Church in Melbourne were declared and registered as religious institutions of the Macedonian emigrants in Melbourne, with rights of authority to perform legally weddings, divorces, issuing of birth, death and other certificates. The members of the community or those who are getting married, or give birth, under the jurisdiction of the Macedonian Orthodox Church with help of the Macedonian priests can be declared as Macedonians.

The news of the Macedonian Orthodox Church „St. George“ in Melbourne, immediately transcended the boundaries of Australia and came to the emigrants of Macedonian descent in the USA and Canada. This act which had a great echo and large support from Macedonians everywhere, and with the restoration of the Archbishopric of Ohrid, resulted in an upheaval in the national and church movement of the Macedonian emigrants in the overseas countries. From that time Macedonian church communities have started forming associations, schools, sessions, folklore and literature, sports teams etc.

On the North American continent, the first steps for the forming of a Macedonian orthodox church started in Columbus, Ohio, and on December 30, 1958, the first holy service in Macedonian was held in the Hall of the association Alexander the Great in Columbus. However, the first Macedonian Orthodox Church built on the North American continent was the church „St. Petar and Paul“ in Gary, Ind. On October 14, 1962 the foundation stone was laid and on July 14 the following year the newly built church was sanctified by the Archbishop of Ohrid and Macedonia Metropolitan Dositej. With the opening of the Macedonian temple, the Macedonian national feeling among the emigrants of Macedonian descent in the USA strenghtened and developed a greater unity.

The first Macedonian orthodox church in Canada was built in Toronto, where the greatest number of Macedonian emigrants are located. It is one of the most important religious, cultural and educational centers for the Macedonians in North America. The idea for building this Macedonian orthodox church was born during the Ilinden holidays of the national organization „United Macedonians“ in Toronto, held in 1962. The foundation stone for the church was laid on April 5, 1964, and on April 15, 1965 the church „St. Clement of Ohrid“ was sanctified. That is one of the largest and the most imposing churches that the Macedonian emigrants possess.

The process of building Macedonian orthodox churches and forming Macedonian communities was in full swing in the overseas countries after 1967, i.e. after the restoration of the independece of the St. Clement Macedonian Orthodox Church as an autonomous church of the Macedonian people. The period from then to these days is characterized by a mass organization of the Macedonian orthodox communities in Australia, Canada and the USA, which have richly developed their culture, education,

patriotic and traditional life, as well as expressed confidence and love towards Macedonia and the Church.

One of the first churches that has organized a national St. church life in Australia is the Makedonia Orthodox Community „St. Naum of Ohrid“ in Adelaide, which existed as a Macedonian community as far back as 1957, and in 1969 was registered as a legal community. In this Macedonian community, the spiritual, educational, cultural and social activities are strongly developed.

In Perth, the church life started to be organized also after 1967, when for the first time holy service in Macedonian was held. Following this, the action for forming the Macedonian Orthodox Community and the church „St. Nikola“ started. The church was sanctified on April 6, 1969, in which the ladies auxiliary, Sunday school in Macedonian language, folklore group and other sessions are active. In addition, the newspaper Community News (Vesnik na opstinata) is published there. In 1978 another church in Perth under the name „St. Nikola“ was sanctified, in which all church, educational and entertainment activities are developed, and it is the owner of one of the largest and the most imposing Macedonian centers in Australia.

Immediately after the proclamation of the Macedonian Orthodox Church as autocephalous, in Queanbeyan, a small town near the capital city of Australia - Canberra, was built the church „St. Ilija“ in 1969. In that same year, the foundation stone for the church „St. Mary“ in Newcastle was laid, while in 1973 in Wollongong, the complex of the Macedonian Orthodox Church „St. Dimitria“ was sanctified.

The Macedonian colony in Sydney is the second largest in Australia. There the cultural and educational processes started immediately after the establishment of the Republic of Macedonia and has greatly expressed itself during the last two decades. Thus, in 1976, the building of the church „St. Cyril and Methodius“ started, and was sanctified. This church is one of the most active and important on the Australian continent where numerous cultural, educational, humanitarian, sport and entertainment activities are successfully performed.

From the seventies to the present in Melbourne, the largest Macedonian Community in Australia, where the seat of the Board of the Australian Diocese of the Macedonian Orthodox Church and the first church „St. George“ is built, the Macedonian Orthodox Churches „St. Ilija“, „St. Nikola“, „St. Dimitria“ and the monasteries „St. Clement“ and „St. Naum of Ohrid“ were

built, while in Geelong the activities are performed in the church „St. Jovan“, this is the result of a greater increase in emigrants especially from the Republic of Macedonia, and the organization of new church communities. The Macedonian Orthodox Community „St. Nikola“ in Preston was formed almost at the same time as „St. Ilija“. In all of these churches in Melbourne, a rich cultural and spiritual life developed through organized activities of the ladies auxiliaries, folklore groups, cultural and educational boards, sports, drama, recitals and other sessions.

In Brisbane, the city of spring and flowers, the church „St. Mary“ exists, while in the capital Canberra and in Port Cembala were built the churches „St. Clement of Ohrid“, which are the cultural centers of the Macedonians from those parts of Australia.

In Canada, besides the Macedonian Orthodox Church „St. Clement of Ohrid“ in Toronto, the church „St. Naum of Ohrid“ has been built in Hamilton and was sanctified in 1969. In Windsor, in a Anglican church service was given in the Macedonian language during the sixties and on August 12, 1979, the church „St. Nikola“ was sanctified. The idea for the formation of the church „St. Ilija“ in Mississauga, a suburb of Toronto was born in 1979 and in 1982 a field of 14 hectares was bought, where a large Macedonian center and church is expected to be built.

In the USA, in the city of Syracuse, New York, the Macedonian Orthodox Church „St. George“ was built, while in Rochester „St. Dimitria“ exists. In both churches successful activities of the ladies auxiliary, sunday school, folklore and other groups are developed. In the largest Macedonian Community in the USA, Detroit, the activities of the Macedonians began a long time ago. The church life, however, commenced later in 1974 with the formation of an Initiative council to organize the church „St. Mary“, which was sanctified on July 20, 1980.

The Macedonian Orthodox Church „St. Cyril and Methodius“ from Passaic is a gathering place for Macedonians from four states: New Jersey, New York, Pennsylvania, and Kentucky. It is of importance to mention that the members of this church laid the foundation stone of the first Macedonian monastery on this continent „St. George“. Also in Buffalo, New York, which is near Niagara Falls, in 1969, the church „St. Cyril and Methodius“ was registered and in 1981 sanctified. Under the same name in 1981 in Chicago, another church was sanctified, in Cincinnati, Ohio, the church „St. Ilija“ was built, and in Lorain, Ohio „St. Clement of

Ohrid", the church „St. Nikola“ serves the Macedonians from Massillon, Canton and Acron, Ohio. It was formed in 1977, and sanctified in 1979, while the church „St. Mary“, in Los Angeles is one of the newest.

The massive organization of Macedonian church communities in USA and Canada falls under the jurisdiction of the American and Canadian Macedonian Orthodox Diocese. It coordinates the church activities and organizes church manifestations. It organized the first church assembly of the Macedonian Orthodox Church that was held in Toronto at the beginning of September 1975. From then every year a gathering is organized in a different city. The last one, the 16th, was held in Detroit during September of 1990. Of special importance is that every year a publication of these meetings in the USA and Canada are issued, which present the activities and life of the Macedonian orthodox churches there.

The Macedonian church communities in the overseas countries reflect the unity, as well as directly contributing to the affirmation of Macedonia and Yugoslavia. Through the cultural, educational, religious and national forms of gathering in the Macedonian orthodox churches, actually, the Macedonians have come out of the tight frames in the new environments, and affirmed the Macedonians as an important ethnic group.

It should be also mentioned that the Macedonian emigrant is no longer that amorphic mass of people without a national identity, who have been made „Greeks“, „Serbes“ or „Bulgarians“ by pressure or delusion, some kind or some one interest of the Balkan bourgeois or national regimes. Even today pressure on the Macedonian emigrants is put by the Bulgarian, Serbian and Greek orthodox churches, which put forth efforts to stop the activities and work of the Macedonian orthodox churches and of all forms assembly of the Macedonian people in the overseas countries.

The Macedonian emigrants though still have difficulties in realizing their activities in the overseas countries. One of the greatest problems is the non understandable and unacceptable rejection of the Macedonian Orthodox Church by the Serbian Orthodox Church. Such behavior has been continuing for years without a successful resolution for this dispute, negatively influencing the relation of the Macedonian emigrants towards develop-

ment of good relations with the nations and minorities in Yugoslavia and in the overseas countries.

However, it is a fact that today the Macedonians, in front of the world and the governments of the new environments in which they live, proudly stress their Macedonian belonging. Moreover, thanks to the role of the Macedonian Orthodox Church and the positive orientation of the Macedonian clergy. The Macedonian emigrants organize with great enthusiasm and impetus church and national traditions, stressing the rich folklore, and affirming the Macedonian name in the past and the present.

The Macedonian Orthodox Church is greatly respected by the societies in the overseas countries, mainly because the results that the Macedonians achieve in work, and their behavior and high level of loyalty towards the new countries and at the same time in many cases the new societies stress the hard work, honesty and loyalty of the Macedonians. The Macedonian Orthodox Church with its own clergy and bishops have greatly contributed to the affirmation of the Macedonian nation, the Macedonian language, culture, arts, science and socio-political life of SR Macedonia, as well as the autocephaly independence of the Macedonian Orthodox Church.

However, the most important is that they affirm the community of nations of Yugoslavia and contribute to the plan of international relations. Actually, they are the bridge for cooperation between the SR Macedonia and Yugoslavia with the countries in which they live and work. It is said often that the emigrants in general, especially the Macedonian emigrants and their associations, with a special stress on the Macedonian Orthodox Church, became an important positive factor in the building of good mutual relations among the countries where they live and Macedonia with relation to SFR Yugoslavia.

The Macedonian Orthodox Church is an important factor in the emigrant process. It is recognized by the domestic factor and acts without difficulties in the new lands where a great number of Macedonians from all parts of Macedonia live and work. The Church is a reality and truth of the torture Macedonian man and an expression of the emigrants on temporary work, who build the mosaic of the culture in the overseas countries.

S. Nikolovski - Katin

However, the news of the establishment of a Macedonian church parish and the building of a Macedonian church met with strong resistance among the enemies of the Macedonian people, i.e. those who have transferred their assimilative pretensions towards the Macedonians and their aspirations even to the far Australia. In order to discourage this undertaking of the Macedonian emigrants in front of the Australian government, they imputed doubtful political aims, which in a great extent made difficult the work concerning the registration of the church. Also producing difficulties in the period was the unsolved church question in SR Macedonia.

Besides all the unpleasantness, on Ilinden 1959, in a festive mood the foundation stone for the first Macedonian Orthodox Church St. George in Melbourne was laid, representing all Macedonian orthodox churches in the overseas countries in general. This event in Melbourne was of great importance for the Macedonians in Australia and for Macedonians everywhere. In a report given / on that occasion, it was said that after three hard years of work the church was completed and legally registered to begin services in Macedonian, and it will be open for all emigrants from the three parts of Macedonia, who belong to the Eastern Orthodox Faith.

In the presence of a great number of Macedonian emigrants, especially from Aegean part of Macedonia, priests of the Anglican and Syrian churches and numerous guests, the bishop for the Zletovo and Strumica Districts Metropolitan Naum completed the sanctification of the church St. George on August 7, 1960. This is the first temple on the Australian continent and absolutely outside of Macedonia which was sanctified by Macedonian bishop.

The history of the church St. George is very tempestuous and has a huge importance and influence on the organization and work for almost all church communities in Australia and elsewhere. During this length Period of existence the activities of the church varied, depend on its board of directors. However, paralel with the increase in church life, steps for increasing the development of cultural, educational, athletic and other activities were taken, because it was originally planned as a religious and educational institution for the Macedonian emigrants.

Among the Macedonians in Aujstralia a process of religious and national gathering that includes all Macedonian emigrant colonies has opened with the building of this first Macedonian

church and the activities developed in it on a religious and national level. As a result of that, church communities started to form in all large centers of Australia, with an aim to build Macedonian churches. Thus, in Adelaide, Perth, Sydney, Newcastle and other places the forming of Macedonian communities has initiated.

The church St. George and the facilities for mutual activities became a mass gathering place for the Macedonian emigrants, especially on Ilinden, New Year's Day, Christmas, Easter and other holidays. An additional contribution towards this was the resolution of the Executive Court of Victoria on January 31, 1962, by which the Macedonian Church Community and the Church in Melbourne were declared and registered as religious institutions of the Macedonian emigrants in Melbourne, with rights of authority to perform legally weddings, divorces, issuing of birth, death and other certificates. The members of the community or those who are getting married, or give birth, under the jurisdiction of the Macedonian Orthodox Church with help of the Macedonian priests can be declared as Macedonians.

The news of the Macedonian Orthodox Church St. George in Melbourne, immediately transcended the boundaries of Australia and came to the emigrants of Macedonian descent in the USA and Canada. This act which had a great echo and large support from Macedonian everywhere, and with the restoration of the Archbishop of Ohrid, resulted in an upheaval in the national and church movement of the Macedonian emigrants in the overseas countries. From that time Macedonian church communities have started forming associations, schools, sessions, folklore an literature, sports teams etc.

On the North American kontinent, the first steps for the forming of a Macedonian orthodox church started in Columbus, Ohio, and on December 30, 1958, the first holy service in Macedonian was held in the Hall of the association Alexander the Great in Kolumbos. However, the first Macedonian Orthodox Church built on the North American kontinent was the church St. Peter and Paul in Gary, Ind. On October 1962 the foundation stone was laid and on July 14 the following year the newly built church was sanctified by the Archbishop of Ohrid and Macedonia i Mitropolitanej. With the opening of the Macedonian temple the Macedonian national feeling among the emigrants of Macedonian descent in the USA strenghtened and developed a greater unity.

The first Macedonian church in Canada was built in Toronto, where the greatest number of Macedonian emigrants are located. It is one of the most important religious, cultural and educational centers for the Macedonians in North America. The idea for building this Macedonian orthodox church was born during the Ilinden holidays of the national organization United Macedonians in Toronto, held in 1962. The foundation stone for the church was laid on April 5, 1964, and on April 15, 1965 the church St. Klement of Ohrid was sanctified. That is one of the largest and the most imposing churches that the Macedonian emigrants possess.

The process of building Macedonian orthodox churches and forming Macedonian communities was in full swing in the overseas countries after 1967, i.e. after the restoration of the independence of the St. Klement Macedonian Orthodox Church as an autonomous church of the Macedonian people. The period from then to these days is characterized by a mass organization of the Macedonian orthodox communities in the USA, Canada and Australia, which have richly developed their culture, education, patriotic and traditional life, as well as expressed confidence and love towards Macedonia and the Church.

One of the first churches that has organized a national church life in Australia is the Macedonian Orthodox Community St. Naum of Ohrid in Adelaide, which existed as a Macedonian community. In this Macedonian community, the spiritual, educational, cultural and social activities are strongly developed.

In Perth the church life started to be organized also after 1967, when for the first time holy service in Macedonian was held. Following this, the action for forming the Macedonian orthodox church St. Nikola started. The church was sanctified on April 6, 1969, in which the ladies auxiliary, Sunday school in Macedonian language, folklore group and other sessions are active. In addition, the newspaper Community News (Vesnik na opstinata) is published there. In 1978 another church in Perth under the name St. Nikola was sanctified, in which all church, educational and entertainment activities are developed, and it is the owner of the largest and the most imposing Macedonian centers in Australia.

Immediately after the proclamation of the Macedonian Orthodox Church as autocephalous in Queanbeyan, a small town near the capital city of Australia-Canberra, was built the church St. Ilija in 1969. In that same year, the foundation stone for the church St. Mary in Newcastle was laid, while in 1973 in Wollongong, the

komplex of the Macedonian Orthodox Church St. Dimitrija was sanctified.

The Macedonian colony in Sydney is the second largest in Australia. There the cultural and educational processes started immediately after the establishment of the SR Macedonia and has greatly expressed itself during the last two decades. Thus, in 1976, the building of the church St. Cyril and Methodius started, and was sanctified in 1978. That same year the church St. Petka was sanctified. This church is one of the most active and important on the Australian continent where numerous cultural, educational, humanitarian, sport and entertainant activities are successfully performed.

From the seventies to the present in Melbourne, the largest Macedonian kcommunity in Australia, where the seat of the Board of the Australian Diocese of the Macedonian Orthodox Church and the first church St. George is built, the Macedonian Orthodox Churcher St. Ilia, St. Nikola, St. Dimitrija and the monasteries St. Clement and St. Naum were built, while in Geelong the activities are performed in the church St. John, this is the result of a greater increase in emigrants especially from SR Macedonia, and the organization of new church kcommunity. The Macedonian Orthodox Kcommunity St. Nikola in Preston was formed almost at the same time as St. Ilia. In all of these churches in Melbourne, a rich cultural and spiritual life developed through organized activities of the ladies auxiliaries, folklore groups, cultural and educational boards, sports, drama, recitals and other sessions.

In Brisbane, the city of spring and flowers, the church St. Mary exits, while in the capital Canbera and in Port Cembra were built the churches St. Clement of Ohrid, which are the cultural centers of the Macedonians from those parts of Australia.

In Canada, besides the Macedonian Orthodox Church St. Clement of Ohrid in Toronto, the church St. Naum of Ohrid has been built in Hamilton and was sanctified in 1969. In Windsor, in a Anglican church service was given in the Macedonian language during the sicties and on August 12, 1979, the church St. Nikola was sanctified. The idea for the formation of the church St. Ilia in Mississaga, a suburb of Toronto was born in 1979 and in 1982 a field of 14 hectares was bought, where a large Macedonian center and church is exprected to be built.

In the USA, in the city of Syracuse, New York, the Macedonian Orthodox Church St. George was built, while in Rochester St. Dimitrija exists. In both churches successful

activities of the ladies auxiliary, soday shool, folklore and other groups are developed. In the largest Macedonian community in the USA, Detroit, the activities of the Macedonians began a long time ago. The church life, however, commenced later in 1974 with the formation of an Initiative council to organiye the shuch St. Mary, which which was sanctified on July 20, 1980.

The Macedonian Orthodox Church St.Cyril and Methodius from Passaic is a gathering place for Macedonians from four states:New Jersey,New York, Pennsylvania, and kentucky.It is of importance to mention that the members of this churchlaid the foundation stone of the first Macedonian monasteru on this continent St. George.Also in Buffalo,New York, which is near Niagara Falls,in 1969, the churh St.Syrl and methodiuswas registered and in 1981 sanctified.Under the same name in 1981 in Chicago, another, churc was sanctified, in Cincinnatu.Ohio,the church.St.Ilia was built, and in Lorain, Ohio St.Clement of Ohrid, the church St.Nikola serves the Macedonians from Massillon, Canton, and Acron, Ohjio.It was formed in 1977, and sunctified in 1979, while the churc St. Mary, in Los Angeles is one of the newest.

The massive organization of Macedonian church communities in USA and Canada falls under the jurisdiction of the American and Canada Macedonian Orthodox Diocese.It coordinates the church activities and organizes church manifestations.it organized the first church assembly of the Macedonian Orthodox Church that was held in Toronto at the beginning of September 1975.From then every year a gathering is organize in a different city.The last one,the 16th, was held in Detroit during September of 1990.Of special importance is that every year a publicition of these meetings in the USA and Canada are issued, which present the activities and life of the Macedonian Ortodox churches there.

The Macedonian church communities in the overseas countries reflect the unity,as well as directly contributing to the affirmation of Macedonia and Yugoslavia.Through the cultural, educational,religious and national forms of gathering in the Macredonian orthodox churches,actually,the Macedonians have come out of the tight frames in the new environments,and affirmed the Macedonians as an important ethnic group.

It could be also mentioned that the Macedonian emigrant is no longer that amorphic mass of people without a national identity,who have been made Greeks, Serbs or Bulgarians by

pressure or delusion, some kind or some one interest of the Balkan bourgeois or national regimes. Even today pressure on the Macedonian emigrants is put by the Bulgarian, Serbian and Greek, orthodox churches, which put forth efforts to stop the activities and work of the Macedonian orthodox churches and of all forms assembly of the Macedonian people in the overseas countries.

The Macedonian emigrants though still have difficulties in realizing their activities in the overseas countries. One of the greatest problems is the non understandable and unacceptable rejection of the Macedonian Orthodox Church by the Serbian Orthodox Church. Such behavior has been continuing for years without a successful resolution for this dispute, negatively influencing the relation of the Macedonian emigrants towards development of good relations with the nations and minorities in Yugoslavia and in the overseas countries.

However, it is a fact that today the Macedonians, in front of the world and the governments of the new environments in which they live, proudly stress their Macedonian belonging. Moreover, thanks to the role of the Macedonian Orthodox Church and the positive orientation of the Macedonian clergy. The Macedonian emigrants organize with great enthusiasm and impetus church and national traditions, stressing the rich folklore, and affirming the Macedonian name

ЗА АВТОПОТ

Славе Николовски - Катин е автор на публикациите: „Македонски холокауст“ и „Англиско-македонски лимнолошки лексикон“, потоа од англиски на македонски го преведе историскиот роман „Алексаңдар Македонски“ од Урлих Вилкен и други трудови од повеќе научни дисциплини, а од македонски на англиски ги преведе: Докторската дисертација на д-р Милчо Точко „Развој и исхрана на младите циприниди од Охридското Езеро“, „Монографија за селото Неволјани“, Леринско, публикацијата „Странците за Македонија и Македонците“ од Христо Андоновски и англискиот текст во „Стопанскиот адресар на Македонија“. Исто така, автор е и на голем број текстови од областа на културата, на јазикот, на литературата, на иселеништвото и од други области, објавени во дневни и периодични публикации и гласила во земјата и во странство.

МАКО ТУРК доо

ПРЕТПРИЈАТИЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО

ВНАТРЕШНА И НАДВОРЕШНА ТРГОВИЈА

ЛИТЕРАТУРА

1. Андронов Ванчо, Македонците во Австралија, Култура Скопје, 1973.
2. Андроновски Христо, Дипломатска антимакедонска игра, Мисла, Скопје, 1969.
3. Белчовски Јован, Автокефалноста на МПЦ, Студентски збор, Скопје, 1986.
4. Близнаков Атанас, Спомени за националната, политичката и културната дејност на Македонците во САД и Канада, Култура, Скопје, 1987.
5. Димевски Славко, Историја на МПЦ, Наша книга, Скопје, 1969.
6. Илиевски Доне, Автокефалноста на МПЦ, НИП Нова Македонија, Скопје, 1972.
7. Илиевски Доне, Македонското православно свештенство во борба за национална и црковна слобода, Сојуз на здруженијата на православните свештеници на СР Македонија, Скопје, 1987.
8. Историја на македонскиот народ, Скопје, 1969, книга 2.
9. Мала енциклопедија, Просвета, 1 и 2 дел, Белград, 1969.
10. Macedonian Immigrants in Canada and Their Background, Macedonian Canadian Senior Citizens Club, Toronto, 1981.
11. Митрополит Кирил (Никола) Поповски, Македонските православни црковни општини во прекуокеанските земји, историскиот развој, дејност и значење, (дипломатски труд), Православен богословски факултет Св. Климент Охридски, Скопје, 1982.
12. Михајлов Миле, М. Георгиевски, Политичката активност на Македонскиот народен сојуз во САД и Канада од 1923-1935 година, Гласник на Институтот за национална историја бр. 1/1971, Скопје, стр. 105-126.
13. Мокров Боро, Развојот на македонскиот печат и новинарството, Здружение на новинарите на Македонија, Скопје, 1988.
14. Николовски - Катин Славе, Македонски холокауст, Студентски збор, Скопје, 1990.
15. Николовски - Катин Славе, Гласилото Македонски весник од Сиднеј, значаен македонски информатор во Австралија, Литературен збор, Скопје, бр.1-2/1990, стр. 139-152.
16. Николовски - Катин Славе, Поврзаноста и соработката на македонските иселеници во САД со Македонија во Втората

- светска војна преку весникот Народна волја, Литературен збор, Скопје, 1988, стр. 85-95.
17. Christopher Popov and Michael Radin, The Macedonian Orthodox Church: Its Role in the Moulding and Maintenance of Ethnic Identity in Australia, Religion and Ethnic Identity, Volume 3, Spectrum 1989, pp. 31-51.
 18. Tkalcevic Mato, Macedonians in the Australian Society, Melbourne, 1979.
 19. Весник - Службен лист на МПЦ Скопје, бр.: 5-6/83, 3/69, 5/59, 3/71, 1/76, 2/78, 1/81, 4/83, 5/83, 5/84.
 20. Македонија, Матица на иселениците од Македонија, Скопје, бр.: 84/60, 114/62, 282/76, 307/78, 330/80, 345/82, 350/82, 371/84, 378/84, 380/84, 396/86, 400/86, 408/87.
 21. Македонски иселенички алманах од 1980-1990, Матица на иселениците од Македонија, Скопје.
 22. Билтени на Американско-канадско-македонската епархија, за црковно-народните собири: Торонто, 1975, Колумбос, 1976, Хамилтон, 1977, Гери, 1978, Рочестер, 1979, Детроит, 1980, Торонто, 1981, Пасаик, 1982, Чикаго, 1983, Бафало, 1984, Колумбос, 1985, Виндзор, 1986, Гери, 1987, Торонто, 1988, Колумбос, 1989, Детроит, 1990.
 23. Билтен на МПЦ Св. Пророк Илија бр. 2, 1989, Мисисага.
 24. Публикација на МПЦ Св. Климент Охридски, Торонто, 1985.
 25. Прво слово, 1968-1978 орган на МПЦ Св. Ѓорѓи, Сираќуз.
 26. Публикација на МПЦ Св. Никола, по повод 20-годишнината од постоењето, Виндзор, 1989.
 27. Публикација-летопис за селото Драгош, Селско друштво Драгош, Џилонг, 1989.
 28. Св. Климентово слово, издание на Македонската православна епархија во Австралија, бр.1, бр. 2, Мелбурн 1990.
 29. Извештаи на црковни делегации: 1969, 1970, 1978, 1979, 1982.
 30. Правилник на Американско-канадско-македонската епархија.
 31. Австралиско-македонски неделник, Мелбурн.
 32. Македонија, Торонто.
 33. Македонски збор, Детроит.
 34. Македонски весник, Гетеборг.
 35. Македонско дело, Мелбурн.
 36. Весник на МПЦО, Перт.
 37. Климентово слово, Торонто.
 38. Обединети Македонци, Торонто.
 39. Македонска вистина, Торонто.
 40. Климентов збор, Торонто.
 41. Канадско-македонски глас, Торонто.
 42. Македонски живот, Мелбурн.
 43. Илинденски весник, Сиднеј.
 44. Македонска мисла, Перт.

